

๑)

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

ยุทธศาสตร์ นันทราช

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๑ โทร. ๓๙๒๑ ๕๗๕, ๓๙๑ ๕๐๕๘

๒ ก.ย. ๒๕๒๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาดุษฎีบัณฑิต

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาบัตร
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ประธาน
พรวิมล ทรัพย์
กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

ประธาน
พรวิมล ทรัพย์
กรรมการ
จิ-๑๖ กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ก็ เพราะผู้วิจัยได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กิสสระ รองอธิการบดี มศว.บางเขน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ แห่งสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา ที่กรุณา รับเป็นที่ปรึกษาให้แนวคิดในการวิจัยและคำปรึกษาทางสถิติ อาจารย์ครูเนตร อัครสวัสดิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือด้วยความห่วงใยเสมอมา

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แชนมณี แห่งคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านการสอนและชุดการเรียนการสอน ขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ คณาจารย์โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บ ข้อมูลและทดลองวิจัย และขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ การมัธยมศึกษาทุกคนที่ให้คำแนะนำและเป็น กำลังใจให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ยุทธศาสตร์ นันทราช

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์	12
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว	24
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	30
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
3.1	ประชากร	38
3.2	กลุ่มตัวอย่าง	38
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.4	แบบแผนการวิจัย	43
3.5	วิธีดำเนินการทดลอง	43
3.6	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44

4 การวิเคราะห์ข้อมูล	48
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
การเปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2	49
การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลอง	50
การแสดงผลพัฒนาการทางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 เมื่อทดสอบก่อนและหลังการทดลอง	51
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	52
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	52
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
สรุปผลการทดลอง	54
อภิปรายผล	55
ข้อเสนอแนะทั่วไป	57
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	58
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	68

บัญชีตาราง

การวาง

หน้า

1	แบบแผนการวิจัย	43
2	การเปรียบเทียบความรู้พื้นฐานระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลอง	49
3	การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลอง	50
4	แสดงพัฒนาการทางการงานคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 เมื่อทดสอบก่อนและหลังการทดลอง	51

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิแสดงหลักการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	21
---	--	----

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมทุกด้าน เพราะการศึกษานั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาคน คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ (ชม ภูมิภาค 2523 : บทนำ) การศึกษาจึงมีความสำคัญอันกว้างและเป็นการกระทำที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของรัฐ (กอง-ส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา 2520 : 110) แต่การจัดการศึกษาของไทยเท่าที่ผ่านมา ยังไม่บรรลุตามความมุ่งหมาย เพราะสาเหตุหลายประการ เป็นต้นว่าบุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้ ในการเรียนการสอน หนังสือและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ อีกทั้งวิธีสอนของครูส่วนมากเน้นการท่องจำ (วีระ บุญยะนิวาศ 2517 : 217) ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพของการศึกษา จากรายงานการวิ-เคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา ปรากฏว่าการเรียนการสอนเท่าที่ผ่านมา นักเรียนส่วนมากยังมึ ความรู้ไม่ไคมาตรฐาน (กรมวิชาการ 2517 : 16) แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ แล้วก็ตาม ประสิทธิภาพการเรียนการสอนก็ยังไม่ดีขึ้นเท่าที่ควร ขาดเสียและขอบกพรองส่วนมาก เกิดจากครูสอนยังใช้วิธีสอนแบบหลักสูตรเก่า คือยังไม่เข้าใจวิธีสอนเท่าที่ควร (เอกวิทย์ ณ ถลาง 2523 : 4) เพราะการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา การสอนคือการหาวิธีในการใช้เนื้อหาเป็นพาหนะให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมาย (สมบุรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : 1) ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับการสอนของครูจึง เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไม่สมบูรณ์และบรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบัน การเรียนการสอนจึงได้รับความสนใจและหาวิธีการพัฒนา การพัฒนาส่วนใหญ่เป็นไปในด้าน กระบวนการเรียนการสอน (มัลลิกา เกาพิจิตร 2522 : 19) โดยได้มีการมีเทคนิคและวิธีสอน ใหม่ ๆ เกิดขึ้น เพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำเริง บุญเรือง-รัตน์ 2520 : 8)

สังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เพราะเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาในการสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด ภูมิปัญญาที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคม ช่วยให้เด็กเกิดความสามารถของสติปัญญา ทักษะและคุณค่า เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เป็นกิจกรรมประจำใจเป็นเครื่องยึดถือ และนำไปปฏิบัติในการแก้ปัญหาชีวิตได้ ไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยสร้างคนให้อยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีของไทย ใช้ชีวิตและแสดงบทบาทในสังคมได้เหมาะสมตามสิทธิหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองและชน (ภคิภา คุสุกุล 2518 : 3) กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญนี้จึงกำหนดให้วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาบังคับของหลักสูตร ซึ่งนักเรียนต้องเรียนทุกคน ในทุกภาคเรียน มีเนื้อหา เวลา และหน่วยการเรียนรู้มากกว่าทุกวิชาในหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 65) แต่การเรียนการสอนเท่าที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เพราะพฤติกรรมของผู้เรียนที่เรียนสังคมศึกษาไปแล้วไม่เปลี่ยนแปลง ไม่สามารถนำเอาวิชาความรู้ไปแก้ปัญหาชีวิตจริงได้ ความความคาดหวัง สาเหตุสำคัญที่เด็กไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากจบไปแล้วก็คือ วิธีสอนของครู (ลาวัญญ์ ถนองจันทร์ 2521 : คำนำ) กล่าวคือ ครูสังคมศึกษาไม่มีความสามารถในการเลือกวิธีสอนต่าง ๆ มาใช้ได้เหมาะสม (Gross and Allen, 1967 : 207-208) แม้ได้มีผู้พยายามหาวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ แต่ก็ยังพบอยู่เสมอว่าการเรียนการสอนที่ผ่านมาไม่ได้บรรลุตามจุดหมาย (ฉันทนา ภาคบังกช 2518 : 6) ทั้งนี้เพราะผู้สอนส่วนมากเข้าใจความคิดรวบยอดของวิชาสังคมศึกษาไม่ถูกต้อง จึงเข้าใจว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ว่าด้วยรายละเอียดของข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงทำการสอนโดยวิธีบรรยายแล้วให้นักเรียนจดตามครู การสอนแบบบรรยายทำให้นักเรียนต้องนั่งฟังครูพูด ไม่มีโอกาสซักถามครูไ้มากนัก ผู้เรียนจึงเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรจริงได้ (มนัส รัตนดิถ 2520 : 9) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ผ่านมาไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ไม่ทันสภาพความเปลี่ยนแปลง

ของสังคม เพราะมีปัญหาค้นคว้าครูและวิธีสอน ทำให้การเรียนการสอนบกพร่อง ฉะนั้นครูควรหาแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตของผู้เรียนให้มากขึ้น การสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันจึงหันมาพึ่งเล็งความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับคนอื่น และความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม การสอนและการสร้างความสัมพันธ์เป็นกระบวนการต่อเนื่องกันที่ครูและนักเรียนจะต้องปฏิบัติ กระทำ ผึกฝน เฝ้าดู และแก้ปัญหาารวมกัน (สุมน อมรวิวัฒน์ 2519 : 1) และการที่ผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จะทำให้สมาชิกมีโอกาสพบปะสนทนากันอย่างทั่วถึง การเรียนรู้ในสภาพการณ์นี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ อารมณ์ และทักษะขึ้น (John Withhall & W.W. อ้างอิงจาก เยาวพา เกษะคุปต์ 2516 : 7 - 8) ซึ่งทักษะนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนในการเรียนสังคมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ทักษะที่สำคัญ มีดังนี้ คือ (สุพร สุนันทย์ 2514 : 34)

๑. ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้นักเรียนอยู่รวมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่น
2. ทักษะในการศึกษาคนควา เป็นทักษะในการคนควาหาความรู้ เช่น ทักษะในการรวบรวมข้อมูล การอ่านแผนที่และรายงานเป็นต้น
3. ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำ เป็นต้น
4. ทักษะทางปัญญา ได้แก่ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การคิดวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น

ดังนั้นครูสังคมศึกษาจะต้องคนควาหาวิธีสอนที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร วิธีสอนที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายได้นั้น ควรจะเป็นวิธีสอนที่เน้นการฝึกทักษะทั้งสี่ที่กล่าวมาแล้ว วิธีสอนวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะตามจุดหมายของการเรียนการสอนสังคมศึกษาได้วิธีหนึ่ง คือ วิธีสอนที่เน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม หรือ เรียกว่า

กระบวนการเรียนรู้โดยการทำงานเป็นกลุ่ม หรือ Group Process (ทิตินา แชนมณี 2522 : 200 - 222) ซึ่งเป็นวิธีสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะ ปลูกฝังทัศนคติและค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้เรียน ฝึกหัดแก้ปัญหาจากการกระทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยไปพร้อมกันตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา (เขาวพา เกษะกุลปต์ 2516 : 6 - 8)

นักการศึกษาแขนงวิชานี้ได้เรียกวธีสอนวิธีนี้ว่า วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process)

เนื่องจากวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่นำมาทดลองสอนเพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา กล่าวคือ ฉันทนา ภาคบงกช (ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : ๖) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสอนสังคมศึกษาหน่วยวันสำคัญของชาติ ชั้นประถมศึกษา 3 ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มมีพัฒนาการทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้น แต่ในปีต่อมา สุภาพรณ พวงจันเพชร (สุภาพรณ พวงจันเพชร 2520 : ๖) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วยคุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มและวิธีสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดา

ด้วยเหตุที่ผลการวิจัยทั้งสองครั้งในวิชาเดียวกันและระดับเดียวกัน แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่สอดคล้องกัน จึงเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในระดับมัธยมศึกษา วิชาสังคมศึกษา โดยศึกษาให้ลึกซึ้งลงไปว่า นอกจากผลการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ตัวแปรด้านอื่น ๆ น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้อง เช่นตัวแปรค่านิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ บุคลิกภาพของผู้เรียน เพราะบุคลิกภาพของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในด้านการเรียนการสอน (Hall. อ้างอิงจาก กาญจนนา ควรรสุภา 2516 : 3)

เกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้เรียนนั้น Jung (Jung. citing Hall and Lindzey. 1970 : 68) ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็นสองแบบ คือ แบบหันเข้าหาตัวเอง หรือ พวกเก็บตัว (Introvert) และแบบหันออกจากตัวเอง หรือพวกแสดงตัว (Extrovert) พวกหันออกจากตัวเองได้แก่บุคคลซึ่งสนใจโลกภายนอก พวกหันเข้าหาตัวเองได้แก่บุคคลซึ่งสนใจเรื่องภายในของตน ทรรศนคติทั้งสองนี้โดยทั่ว ๆ ไปแล้วคนปกติควรมีทรรศนคติที่จะหันเข้าหาตนเองและหันออกจากตนเองในขนาดกำลังกันจึงจะเหมาะสม ส่วนหนึ่งจะเอนและอยู่ในจิตสำนึกขณะที่อีกส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้และอยู่ในจิตไร้สำนึก และ Jung เชื่อว่าถ้ามีแรงกดดันจากภายในหรือเหตุการณ์ภายนอกมาขัดขวางมิให้บุคคลมีทรรศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งในจิตสำนึกเป็นประจำแล้ว บุคคลก็จะมีทรรศนคติอีกอย่างหนึ่งจนเป็นนิสัยและจะกลายเป็นบุคลิกที่ฝังแน่น (Eysenck. 1970 : 10 - 11) ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าบุคลิกภาพของผู้เรียนนั้นน่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว กับแสดงตัว ที่เรียนโดยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้จะเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิธีสอนโดยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักเรียน และพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว กับ บุคลิกภาพแสดงตัว ที่เรียนโดยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว ก่อนเรียน กับ หลังเรียนโดยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว ก่อนเรียน กับ หลังเรียนโดยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้านี้ จะทำให้ทราบว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว กับ บุคลิกภาพแสดงตัวที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะทำให้ได้แนวในการปรับปรุงวิธีสอนสังคมศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การศึกษาค้นคว้านี้ จะทำให้ทราบว่าวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะเหมาะกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวหรือบุคลิกภาพแสดงตัว ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถจำวิธีสอนให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพแต่ละแบบ

3. การศึกษาค้นคว้านี้ จะเป็นพื้นฐานและแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะพัฒนาวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้ลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตจำกัดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 72 คน โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 36 คน

2. เนื้อหาที่จะทำการทดลอง เป็นเนื้อหาที่อยู่ในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 รายวิชา ส.102 ประเทศของเรา หน่วยที่ 6 เรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยที่ 7 เรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

3. ระยะเวลาในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 ใช้เวลาทดลองสอนกลุ่มละ 20 คาบ ๆ ละ 50 นาที จำนวน 5 คาบต่อสัปดาห์ ใช้เวลา

4 สัปดาห์

4. ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ว่า

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

4.1.1 วิธีสอนสังคมศึกษาโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

4.1.2 บุคลิกภาพของนักเรียน แบ่งออกเป็น

- บุคลิกภาพเก็บตัว
- บุคลิกภาพแสดงตัว

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

* คำนิยามศัพท์เฉพาะ

๑. วิชาสังคมศึกษา หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เป็นวิชาที่กำหนดให้มีการเรียนการสอนเรื่องประเทศของเรา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

๒. การสอนสังคมศึกษาโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การเรียนการสอนสังคมศึกษาที่ยึดหลักการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อย 5 - 10 คน และกลุ่มใหญ่ในห้องเรียน กิจกรรมของกลุ่ม เช่น การอภิปราย ซักถาม เกมส์ บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง และ การศึกษากรณีตัวอย่าง เป็นต้น สมาชิกในกลุ่มจะมีอิสระในการปรึกษาหารือ วางแผนการทำงาน ช่วยคิดปัญหา แสดงความคิดเห็น เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ เมื่อทำงานเสร็จจะร่วมกันวิเคราะห์กระบวนการทำงานของตนและของกลุ่ม วิเคราะห์เนื้อหาวิชา และวิเคราะห์ค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ สรุปหลักการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนประเมินผลตนเองและกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ประสานงานช่วยเหลือ กระตุ้นให้กำลังใจ เพื่อช่วยให้การทำงานกลุ่มบรรลุเป้าหมาย

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง คะแนนของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทดสอบภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนตามเนื้อหาที่กำหนด โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

๔. บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเก็บตัว เป็นคนเงิบ แยกตัวจากผู้อื่น ชอบอ่านหนังสือโดยลำพังมากกว่าจะสนทนากับเพื่อน ทำอะไรเต็มไปด้วย ความระมัดระวัง และวางแผนการล่วงหน้า เจาะระเอียด ซื่อตรง ซื่อาย ไม่ชอบความตื่นเต้น ความคลุมเครือ ไม่ใคร่แสดงอารมณ์ความรู้สึก มองโลกในแง่ร้าย และให้ค่านิยมกับจริยธรรมสูง

ในการวิจัยครั้งนี้ บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่ได้คะแนน จากแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว อยู่ในควอไทล์ที่ 1 (Q1) ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุง คัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของ สุลีณี อินสว่าง และ ของ ชัยวุฒิ แจ่มณี

๕. บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ชอบสังสรรค์ มีเพื่อนมาก ไม่ชอบอ่านหนังสือหรือทำงานโดยลำพัง ชอบกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบสนุกสนาน ร่าเริง ชอบการเปลี่ยนแปลงไม่จำเจ มองโลกในแง่ดี เป็นคนแสดงอารมณ์และความรู้สึก เบิกเผย มีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวและวู่วาม ไม่ควบคุมอารมณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่ได้คะแนน จากแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว อยู่ในควอไทล์ที่ 4 (Q4) ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุง คัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ของ สุลีณี อินสว่าง และ ของ ชัยวุฒิ แจ่มณี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นหัวข้อ

ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาสังคมศาสตร์ ที่ได้ปรับปรุงและเลือกให้เหมาะสมที่จะใช้ในโรงเรียน สังคมศาสตร์จึงเป็นวิชารากฐานของวิชาสังคมศึกษา ซึ่งเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาจะกล่าวถึง (ศึกษานิเทศก์ หน่วย กรมสามัญศึกษา 2515 : 1)

- ① ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
- ② ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสถาบันทางสังคม
- ③ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย
- ④ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับปัจจัยแห่งการดำรงชีพ

วิชาสังคมศึกษาจึงเป็นวิชาที่อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง นักการศึกษาจึงเปลี่ยนแนวความคิดของการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิถีดำรงชีวิตของผู้เรียนให้มากขึ้น สังคมศึกษาจึงมีวิชาถ่ายทอดเนื้อหาเพียงอย่างเดียว การสอนวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบัน

จึงหันมามุ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับคนอื่น และความสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ จึงจัดให้เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยมีความมุ่งหมายที่สำคัญดังนี้ (ศึกษาธิการ กระทรวง 2521 : 63)

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. เพื่อให้มีความรักชาติ มีความสามัคคีในชาติ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความซาบซึ้งในผลงานอันดีเยี่ยมของคนไทย รู้จักดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชและรู้จักรักษาแบบอย่างวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ที่งดงามของชาติ
3. เพื่อเสริมสร้างให้มีคุณภาพในการดำรงชีวิต มีคุณธรรมประจำใจและมีคุณสมบัติต่าง ๆ อันพึงประสงค์ของสังคมไทย
4. เพื่อเสริมสร้างให้มีความรู้และความเข้าใจพื้นฐานในการพัฒนาสร้างสรรค์และแก้ปัญหาในสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยอาศัยคุณธรรมและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญ
5. เพื่อเสริมบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ในชุมชน ในประเทศและในประชาคมของโลก
6. เพื่อให้เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตน ตลอดจนเห็นคุณค่า มีความรับผิดชอบ รวมทั้งให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

การสอนสังคมศึกษาจึงหมายถึงการสอนให้คนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นพรัตน์ จันทรปรณิก (นพรัตน์ จันทรปรณิก 2522 : 4 - 5) ได้สรุปวิธีสอนสังคมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ไว้ดังนี้ คือ

1. พยายามให้นักเรียนเกิดทักษะในการแสวงหา และวิเคราะห์ข้อเท็จจริง รวมทั้งสามารถนำข้อมูลที่พบนั้นมาเสนอได้อย่างชัดเจน โดยมีหลักฐาน แผนผัง แผนภูมิ และแผนที่ ประกอบคำอธิบาย

2. กิจกรรมควรมีความสำคัญไม่น้อยกว่าเนื้อหา เพราะกิจกรรมหรือวิธีสอนของครู จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการ

3. จัดชั่วโมงเข้าห้องสมุด พร้อมทั้งแนะนำวิธีค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ จากห้องสมุด และวิธีทำบรรณานุกรม

4. จัดทำรายชื่อนหนังสืออ่านประกอบแต่ละหัวข้อที่จะศึกษาในชั้นเรียนและจัดหา หนังสือเหล่านี้ให้เพียงพอแก่นักเรียนที่จะใช้กัน

5. จัดอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน โดยเฉพาะในถ่านแผนผัง แผนภูมิ แผนที่

6. จัดแผนที่โครงร่างที่จะนำมาประกอบการเรียน

7. ระบุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละหัวข้อที่จะเรียน

8. ทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนทำการสอน

นอกจากนี้ วิจิตร สิ้นศิริ (วิจิตร สิ้นศิริ 2517 : 95 - 96) ได้สรุปการสอน สังคมศึกษาแนวใหม่ไว้ดังนี้

1. วิชาที่สอน ครูต้องร่วมกับผู้ปกครองโดยถือเอาความต้องการของเด็กชายหญิง ในปัจจุบันและอนาคต

2. จุดมุ่งหมาย มุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สร้างทัศนคติ พัฒนาทักษะ และมุ่งให้เกิด ความเข้าใจในความรู้ที่จะเป็นประโยชน์จริง ๆ เน้นปัจจุบันและอนาคต โดยใช้ชีวิตเป็นประทีป นำทางถ่ายทอดวัฒนธรรม

3. วิธีการสอนและอุปกรณ์ ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกัน และใช้หนังสืออ้างอิง ประกอบหลาย ๆ เล่ม บวกกับการจัดประสบการณ์อื่น ๆ เช่น ทัศนศึกษา วัสดุทัศนศึกษา ถือว่ากลุ่มผู้เรียนมีความสำคัญ โดยมีครูเป็นมัคคุเทศก์ที่เชี่ยวชาญคอยนำทางการสอน ใช้วิธี หลาย ๆ วิธีรวมทั้งการอภิปราย รายงาน เรียนแบบสืบสวนสอบสวน

4. การวัดผล เป็นการวัดชนิดต่าง ๆ รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรม ทดสอบทักษะ ทักษะคิด ให้เด็กมีโอกาสศึกษาการตัดสินใจ หรือพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์

เวสเลย์ (Wesley. อ้างอิงจาก นพรัตน์ จันทรปรณิก 2522 : 5 - 6) ได้กล่าวว่า วิธีสอนเป็นเรื่องของครู ครูมีความรับผิดชอบที่จะหาวิธีที่มีประสิทธิภาพที่จะแนะนำเด็กให้เรียนรู้และเจริญงอกงาม วิธีสอนสังคมศึกษาที่เวสเลย์ เสนอไว้วิธีหนึ่ง คือ วิธีสอนแบบทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเน้นคุณค่าให้ผู้เรียนมีอิสระ ส่งเสริมทักษะทางสังคม จัดให้มีกิจกรรมของกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจการสอนสังคมศึกษาแบบเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม หรือวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ว่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือไม่เพียงใด

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เริ่มจากความสนใจของบุคคลในวงการต่าง ๆ ที่นำเอา "กลุ่ม" ไปเป็นเครื่องมือในการทำงานและดำเนินงานต่าง ๆ กัน เรื่องของกลุ่มมีประวัติและวิวัฒนาการย้อนหลังไปในอดีตนานนับพัน ๆ ปี เริ่มตั้งแต่มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม การศึกษาเรื่องกลุ่มนี้จำแนกออกเป็นหลายรูปแบบ แล้วแต่ความสนใจของผู้ศึกษา เช่นมีการศึกษาดังกลุ่มของคนในแง่ของการเมือง ปรัชญา ศาสนา การศึกษาและสังคม

การศึกษาดังกลุ่มของคนในค่านพลงกลุ่ม นับเป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มสัมพันธ์ ผู้ริเริ่มในเรื่องนี้ คือ เกรท เลวิน (Kurt Lewin) นักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมัน ได้ศึกษาเกี่ยวกับพลงกลุ่มและกลุ่มในแง่ของพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behavior) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1920 เป็นต้นมา และในระหว่างปี ค.ศ. 1930 - 1948 เลวินและคณะได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับกลุ่มในสังคม การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของกลุ่ม และความเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ ในกลุ่ม และได้สร้างทฤษฎีสานามหรือทฤษฎีขอบเขต (Field Theory) ขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีสำคัญทางจิตวิทยาของ เกสทอลท์ (Gestalt Theory) และริเริ่มใช้คำว่า Group Dynamics ซึ่งในภาษาไทยแปลว่า พลงกลุ่ม หรือ พลวัตรของกลุ่ม

พลั้กลุ่ม เป็นสาขาหนึ่งของจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม หรือกลุ่มย่อย คำว่า พลั้กลุ่มมีความสัมพันธ์กับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) และมักจะใช้แทนกันอยู่เสมอ ลักษณะของพลั้กลุ่ม มีวิธีที่แท้เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์การปรับตัว หรือการแสดงออกของบุคคลที่มารวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อจูงใจหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเพื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งพลั้ หรือแรงผลักดัน จากองค์ประกอบต่าง ๆ ในกลุ่มที่แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่นี้ จะช่วยให้กลุ่มสามารถดำเนินการไปได้ตามลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ ส่วนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่นำพลั้ของกลุ่มมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในกลุ่ม ซึ่งถ้าสามารถนำพลั้ของกลุ่มมาใช้ได้อย่างถูกต้อง ก็จะช่วยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง (เยาวยา เกษะคุปต์ 2516 : 8)

ในส่วนที่เป็นความหมายของคำว่า พลั้กลุ่ม และกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผู้หลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บอนเนอร์ (Bonner. 1959 : 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พลั้กลุ่มเป็นแรงผลักดันที่เกิดจากการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์ มีการสื่อสาร และมีการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งจะก่อให้เกิดพลั้ขึ้นภายในกลุ่ม ขนาดของพลั้ที่เกิดขึ้นจะมากน้อยต่างกันออกไปตามสถานการณ์ของแต่ละกลุ่ม

เรแกน และ เชฟพาร์ก (Ragan and Shepherd. 1971 : 197) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พลั้กลุ่ม หมายถึงการศึกษาธรรมชาติของกลุ่มที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยศึกษาถึงซึ่งลงไปเกี่ยวกับความประพฤติกของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ความสัมพันธ์ของเอ็กัตบุคคลในกลุ่ม โดยใช้การอภิปราย การเตรียมการ และการประเมินผลงานร่วมกัน ตลอดจนการให้สมาชิกทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่ม มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่สมาชิก และให้สมาชิกได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคของความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

คาร์ทไรท์ และ แซนเดอร์ (Cartwright and Zander. 1960 : 43) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พลั้กลุ่มเป็นวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการกลุ่ม เช่น การแสดงบทบาทจำลอง การอภิปราย การสังเกต และการให้ข้อวิจารณ์แก่กัน เพื่อในการตัดสินใจร่วมกัน

เมืองทอง แชนมณี (เมืองทอง แชนมณี 2522 : 43) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์ หรือ กลศาสตร์กลุ่ม มีความหมายโดยละเอียด ซึ่งอาจแบ่งแยกได้ดังนี้ คือ

1. วิชาแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ซึ่งใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อศึกษาดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม แล้วนำไปตั้งเป็นทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมในกลุ่ม โดยนำเอาความรู้ด้านต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษา และในทางกลับกันก็นำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในวิชาเหล่านั้น ได้แก่ จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาคลินิก จิตเวช สังคมวิทยา มนุษยวิทยา และเศรษฐศาสตร์
2. วิชาที่ศึกษาดังธรรมชาติของกลุ่ม กฎเกณฑ์การพัฒนาของกลุ่มและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับสังคม
3. วิชาพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มที่ประมวลได้จากการวิจัยในอดีตอันอาจกล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมศาสตร์
4. วิชาการประยุกต์ที่ใช้ความรู้ทางทฤษฎีในแง่ปฏิบัติโดยใช้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่ม
5. เทคนิคที่ให้ในกลุ่ม เช่น การแสดงความคิดเห็น การประชุมกลุ่มย่อย การสังเกต และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม และการตัดสินใจของกลุ่ม
6. แนวความคิดทางการเมืองว่าด้วยการจัดโครงสร้างและดำเนินงานของกลุ่ม ความสำคัญของผู้นำแบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประโยชน์ที่คนและสังคมจะได้รับจากการร่วมมือด้วยควมสามัคคีของกลุ่ม สรุปว่า เน้นความสามัคคีเป็นหลักสำคัญ
7. พลังที่เกิดขึ้นและมีผลต่อการทำงานของกลุ่ม

หลุยส์ จาปาเทส (หลุยส์ จาปาเทส 2522 : 48) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิชากลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในกลุ่ม อิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อกัน ลักษณะของสมาชิกกลุ่ม ผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนการแก้ปัญหาของกลุ่มว่า กลุ่มมีเทคนิคหรือวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างไร และวิธีไหนจึงจะได้ผลมากที่สุด

หมม ลีงวารี (หมม ลีงวารี 2522 : 62) ได้ให้ความหมายไว้ว่า
กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ปฏิกริยาที่ค่อนข้างเสรี ซึ่งสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ ด้วยกระตุ้น
ซึ่งกันและกัน ได้จะให้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ในสมาชิกแต่ละคนด้วย โดยมีหัวหน้าหรือ
ผู้นำเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดปฏิกริยาที่ค่อนข้างกันและกัน เมื่อกลุ่มประสบปัญหาสมาชิกจะต่าง
ช่วยกันแก้ปัญหา โดยการใช้ความรู้ ความสามารถของตน เช่น การตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่ม
การกำหนดวิธีการที่จะนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการศึกษาการอยู่ร่วมกันของบุคคลซึ่งแยก
สองคนขึ้นไป เป็นวิธีการที่ได้อาศัยในการแก้ปัญหา หรือกระทำการสิ่งใดร่วมกับ โดยในการ
เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์
พฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้นเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ กระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์จึงถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมปฏิบัติการทางสังคมกันอย่างกว้างขวาง
ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการรวมกลุ่มในสังคม กระบวนการกลุ่ม
ในวงการแพทย์ กระบวนการกลุ่มในวงการบริหาร และกระบวนการกลุ่มในการศึกษา (พิทยา
เบญจณี 2522 : 6)

กระบวนการกลุ่มในการศึกษา กระบวนการกลุ่มเพิ่งเข้ามาเป็นบทบาทในการจัด
การศึกษาเมื่อต้นศตวรรษนี้เอง เริ่มมาจก จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) ได้มีปฏิกริยาเคลื่อนไหว
ในสหรัฐอเมริกา จากหลักการของดีวอี้ ที่ว่า "โรงเรียนควรมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้
สามารถเผชิญวิถีชีวิตในสังคมได้ ไม่ใช่ให้เด็กที่แก่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น" และจาก
คำพูดที่สำคัญของเขา คือ "Learning by Doing" ได้กลายมาเป็นหลักการสำคัญ
ในการศึกษา ที่เน้นการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ การรวมกลุ่มเพื่อการทำงาน การจัดกิจกรรม
เสริมหลักสูตร และการให้นักเรียนฝึกฝนลงตนเอง เป็นต้น กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้
ส่งเสริมผู้เรียนในการฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเพียร
บากบั่น การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้เป็นอย่างมาก
เพราะตัวครูเองก็ต้องการเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มของเด็ก และต้องการทราบ
ถึงหลักการที่จะช่วยในการทำงานกลุ่มบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 เป็นต้นมา กระบวนการกลุ่มได้เข้ามามีบทบาทในการศึกษา โดยมีผู้นำเอาหลักการพลังกลุ่มมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การอบรมครูประจำการ และการฝึกนักศึกษาฝึกหัดครูก่อนออกฝึกสอน สำหรับวงการการศึกษาของประเทศไทยเริ่มตั้งแต่ปี 2515 ทิศนา เทียนเสมอ ได้ทำวิทยานิพนธ์ระดับคุณวุฒิปดึก เรื่อง A Model for Pre-Service Teacher Training in Human Relations for Thailand. ซึ่งเป็นเรื่อง

ของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ในการฝึกอบรมค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์สำหรับนิสิตฝึกหัดครู ต่อมาจึงมีการเผยแพร่ไปสู่การต่าง ๆ และได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้นยังมีโครงการวิจัย เรื่อง การฝึกกลุ่มสัมพันธ์และการรับรู้สำหรับครูจากสถาบันฝึกหัดครูระดับประถมศึกษา และ โครงการ เรื่อง การเผยแพร่การสอนกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อช่วยให้ครูและบุคคลที่สนใจได้นำไปใช้จริงให้มากยิ่งขึ้น ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการศึกษาเป็นอย่างมาก มีผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นจากการนำเอาวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนหลาย ๆ สาขาวิชาต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน

ในการนำเอาวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนนั้น ได้จากการศึกษาหลักการและทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่ม ดังนี้ คือ (ทิศนา แชนมณี 2522 : 12 - 17)

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory) ของ แคทเทล (Cattell) ทฤษฎีนี้อาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) คือ กฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่ม กล่าวคือ ลักษณะของกลุ่มแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีบุคลิกภาพเฉพาะตัว กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีบุคลิกภาพเฉพาะ และกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะโครงสร้างภายในเฉพาะ ส่วนพลังหรือการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะกระทำเมื่อกิจกรรมนั้นมีลักษณะทำให้กลุ่มรวมกันได้ และลักษณะที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ

2. ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (A Theory of Group Achievement) ของ สโตกคิลล์ (Stogdill) กล่าวว่าองค์ประกอบสองประการ คือ

2.1 การลงทุนของสมาชิก (Member Input) เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มกันจะมีการแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์ และมีการคาดหวังผลซึ่งเป็นการลงทุนของสมาชิกเพื่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม

2.2 สื่อกลางของการลงทุนของสมาชิก (Mediating Variables) เมื่อสมาชิกมีการลงทุนโดยการกระทำ หรือมีปฏิสัมพันธ์รวมทั้งการคาดหวังผลรวมกันแล้ว สิ่งหนึ่งที่จะทำให้เกิดกลุ่มบรรลุตามจุดหมายที่ต้องการ คือการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มขึ้นเพื่อเป็นสื่อให้การลงทุนของสมาชิกบังเกิดผล

3. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่ม (Exchange Theory) ของ ทิไบต์ และ เคลลีย์ (Thibaut and Kelley) แนวคิดของทฤษฎีนี้พยายามจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกระบวนการกลุ่มซึ่งจะก่อให้เกิดผลจากการรวมกลุ่ม แนวคิดนี้จะเป็นพื้นฐานของการทำหน้าที่ในกลุ่มได้เป็นอย่างดี แนวคิดที่สำคัญมีดังนี้

3.1 ในการรวมกลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก กล่าวคือ สมาชิกมีความสัมพันธ์กัน สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การแสดงปฏิสัมพันธ์เป็นการแสดงพฤติกรรมในรูปต่าง ๆ ของสมาชิก และพฤติกรรมที่แสดงออกภายในกลุ่มจะเป็นพฤติกรรมที่เลือกสรรแล้ว

3.2 การแลกเปลี่ยนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะก่อให้เกิดผลของกลุ่มขึ้น จึงเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก ซึ่งประกอบด้วยรางวัลจากการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ความสบายใจ ความสนุกสนาน ความอึดอิมใจ ความพอใจ และเห็นคุณค่าของการพยายามกระทำ พฤติกรรมนั้นให้บรรลุจุดหมายตามที่ต้องการ

4. ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือ FIRO. (Fundamental Interpersonal Relations Orientation) ของ ชูทซ์ (Schutz) ทฤษฎีนี้จะพิจารณาระหว่างสมาชิกที่พยายามปรับตัวเข้าหากัน โดยเชื่อว่าคนทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีสามลักษณะคือ ความต้องการเชื่อมโยงกับผู้อื่น ความต้องการในการควบคุม และความต้องการเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น เมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กัน แต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมและความต้องการเฉพาะตนที่พัฒนาขึ้นจากการได้รับ

การสนองความต้องการในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มอาจเป็นในลักษณะที่เข้ากันได้ หรือเข้ากันไม่ได้ ทั้งขึ้นอยู่กับบุคคลที่สัมพันธ์กันและลักษณะในการแสดงความสัมพันธ์เป็นสำคัญ

จากทฤษฎีพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มดังกล่าว ได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เรียกว่า ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน หมายถึงการสอนที่ยึดหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ เป็นการสอนที่เน้นหรือให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องของพฤติกรรมของคนที่มีผลตกกระทบต่องาน โดยครูผู้สอนพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการ เรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ หลักการสอนตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีดังนี้ คือ (ทิสนา แชนมณี 2522 : 200 - 201)

1. หลักการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนให้ทั่วถึงกันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

2. หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มใ้้มาก ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยอยู่รวมกับผู้อื่น ซึ่งความคิดความรู้สึก และพฤติกรรมมีผลตกกระทบต่องานและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้อยู่ในลักษณะกลุ่มนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

3. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมักจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้จากการบอกกล่าวของบุคคลอื่น

4. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วย ไม่ใช่มุ่งแต่ที่คำตอบเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา

5. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้นครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

จากหลักการดังกล่าว เยาวพา เกษะคุปต์ ได้สร้างแบบอย่างการสอนโดยอาศัยทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์สำหรับสอนในระดับประถมศึกษาไว้ พอสรุปได้ดังนี้ (เยาวพา เกษะคุปต์ 2517 : 157 - 183)

1. จุดมุ่งหมายของการสอนจะต้องมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรม ควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องแท้ ซึ่งมีแนวการจัดดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา

2.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย

2.3 กำหนดขั้นกิจกรรมดังนี้

2.3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้น เป็นการเตรียมล่วงหน้าโดยครูเตรียมสถานที่ การแบ่งกลุ่ม วิธีทำงาน ทิศทางหรือกฎเกณฑ์การทำงาน ระยะเวลาในการทำกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยก่อนการลงมือทำงาน

2.3.2 กิจกรรมขั้นปฏิบัติ อาจใช้กิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ คือ การอภิปราย การตั้งคำถาม การแสดงบทบาทสมมุติ การศึกษาเฉพาะกรณี การเล่นเกมส์ และสถานการณ์จำลอง

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นและมีการรับรู้ที่ตรงกัน จึงต้องมีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น

3.1 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยอภิปรายถึงวิธีการทำงาน ความรู้ลักษณะที่ทำงานร่วมกัน พฤติกรรมและการปฏิสัมพันธ์ การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิด ค่านิยมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจคนอื่น พัฒนาค่านิยมสัมพันธ์และความเป็นผู้นำ

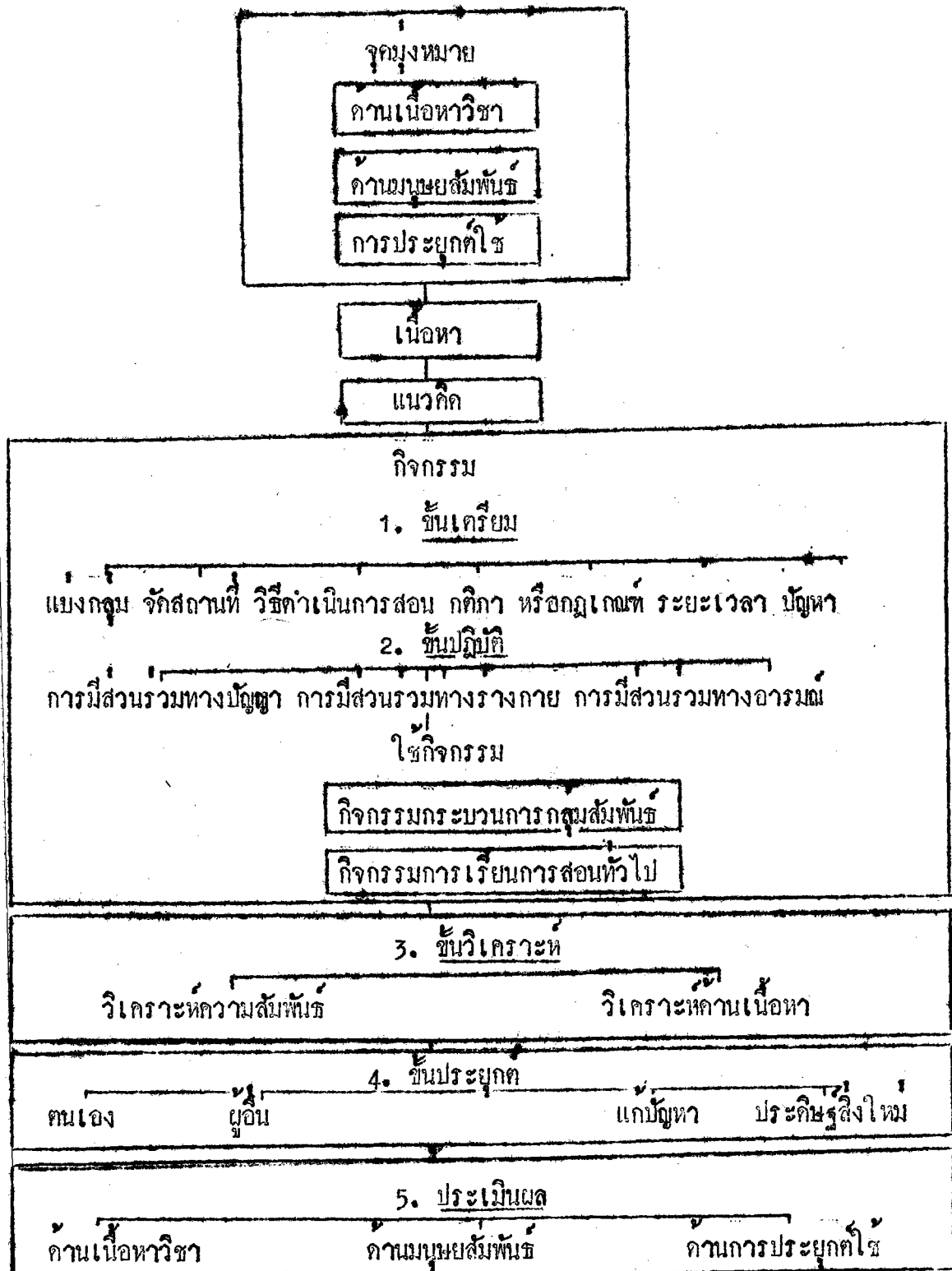
3.2 การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้รับจากการเรียน โดยหาคประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ค้นพบแนวคิดที่ต้องการและขยายประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมมีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคน

4. การสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ เมื่อผู้เรียนได้แนวคิดแล้ว ควรร่วมกันสรุปโดยคิดแบบสังเคราะห์ เชื่อมโยงแนวคิดของแต่ละคนให้ผสมผสานกัน ช่วยหาแนวทางในการนำหลักการที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเอง ให้เข้ากับคนอื่นเพื่อแก้ปัญหาในอนาคต เพื่อพัฒนาสังคม และประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่

5. การประเมินผล การประเมินผลจะช่วยให้ทราบว่าการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ควรประเมินผลเกี่ยวกับการเตรียมบทเรียนของครู การเรียนรู้ของนักเรียน ทางด้านต่าง ๆ คือด้านผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม ด้านวิชาการ ด้านการทำงาน และด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การให้ข้อสังเกตแก่กันจะช่วยให้ผู้เรียนประเมินพฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นได้

ขั้นตอนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่ง ฉันทนา ภาคบังกช เป็นผู้สร้างขึ้น ดังแสดงในแผนภูมิ (ฉันทนา ภาคบังกช 2518 : 48)

แผนภูมิ หลักการ เรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

จากหลักการ เรียนการสอนด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์ดังกล่าวมาแล้วนั้น การจัด
การเรียนการสอนให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์จะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการ
เรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นประโยชน์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์ มีดังนี้ (ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : 38 - 41)

1. การอภิปราย เป็นการสนทนาอย่างมีจุดหมายในกลุ่ม 6 - 20 คน ซึ่ง
ประกอบไปด้วยผู้นำอภิปรายและสมาชิกในกลุ่ม การอภิปรายจะเป็นการแก้ปัญหา สืบหาความคิด
เห็น เพื่อประเมินและสรุปความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นนี้จะนำไปสู่การกระทำและการอภิปราย
อาจไม่จำเป็นต้องสนองความมุ่งหมายทั้งหมด อาจสนองเพียงข้อหนึ่งข้อใดก็ได้ การอภิปรายที่
ได้ผลเป็นผลมีเป้าหมายในการอภิปรายชัดเจน บรรยาภาศในกลุ่มก็ ผู้นำกลุ่มก็ ทำให้ทุกคน
รู้สึกมั่นใจในตนเองและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2. การตั้งคำถาม เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่คนแสวงปัญญา ทำความเข้าใจกับปัญหา
และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คำถามจะช่วยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและ
ความสามารถทางสมอง ช่วยให้เราคิดแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีตั้งคำถามนี้เป็นวิธีการ
ของโสเครตีส ซึ่งแบ่งชนิดของคำถามออกเป็นสองประเภท คือ

2.1 คำถามชนิดแคบ เป็นคำถามที่ผู้ตอบคิดโดยใช้ความคิดชั้นต่ำ ซึ่งได้แก่
คำถามความจำ และสรุปข้อเท็จจริง

2.2 คำถามชนิดกว้าง เป็นคำถามที่ยั่วให้เกิด ตั้งสมมุติฐาน ใช้ความคิดเห็น
และความรู้สึกประกอบการตัดสินใจ อาจเป็นคำถามชนิดประเมินผลโดยการตัดสินใจเลือกตอบ
โดยมีเหตุผลแสดงประกอบหรืออาจเป็นคำถามให้ตอบโดยแยกแยะ คือผู้ตอบต้องรวบรวมองค์-
ประกอบต่าง ๆ เพื่อสรุปความคิดใหม่ที่มีความหมาย

3. เกมส์ เป็นกิจกรรมที่ผู้เล่นอยู่ในสภาพการณ์ที่กำหนดให้ มีกติกาการเล่น
มีกระบวนการเป็นพิธี ทำให้เกิดพฤติกรรมเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่น เกิดอารมณ์ ความคิด
สร้างสรรค์ มีความสนุกสนานเพราะได้แข่งขัน จุดประสงค์ของเกมส์ คือ ช่วยฝึกผู้เรียน
ตัดสินใจและรู้ชอบปกครองตนเอง

4. สถานการณ์จำลอง คือการจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบสภาพจริง เพื่อให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับของจริงโดยทางอ้อม อาจนำเกมสมักรวมควย การเรียนควยสถานการณ์จำลอง จะช่วยเชื่อมโยงภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สัมพันธ์กัน ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความคิดรวบยอดจากการศึกษาค้นคว้าทางพฤติกรรมจากสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ผู้เรียนจะเรียนควยความสนุกสนาน ได้พัฒนาการตัดสินใจที่ยุ่ยากซับซ้อน การวิเคราะห์วินิจฉัย ทำให้ได้รับความรู้และนำไปสู่การเรียนรู้ได้ดี

5. บทบาทสมมุติ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้แสดงและผู้ถูกสวมบทบาทของตน เพื่อให้มีความเข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดงบทบาทสมมุติ นอกจากนี้ยังทำให้ได้เรียนรู้ความทองการที่ซ่อนเร้นภายในตัวผู้เรียน ได้แก่แรงจูงใจ ความทองการ ซึ่งจะมีผลทองการทำงานและการตัดสินใจของกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์และผู้อื่นทองสังคม ประเมินผลตนเองและเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาและชีวิตประจำวัน สามารถเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ระบายความเคืองเคียว เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น เกิดความสามัคคีในกลุ่มและช่วยใหครูไครูจักักนักเรียนดีขึ้น

6. การศึกษาตัวอย่างกรณี เป็นการนำสถานการณ์หรือปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นในชีวิตจริงมาศึกษา กรณีตัวอย่างที่นำมาศึกษาควรเป็นเรื่องที่เป็นจริงได้เกี่ยวข้องกับคุณค่าของมนุษย์และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลง กรณีที่นำมาเสนอควรละเอียดพอที่จะให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาได้ชัดเจนและปรับให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจและมองปัญหาได้ชัดเจน รู้สึกเห็นจริงเห็นจังกับเรื่อง จนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกรณีปัญหาที่พบ เปรียบเหมือนเป็นปัญหาของตนเองซึ่งจะต้องแก้ไข ผู้เรียนจะแสดงความกึกเห็นอย่างอิสระในการแก้ปัญหา นับว่าช่วยผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ดังกล่าวมานั้น สรุปได้ว่า
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่อง
ทัศนคติ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของคนและกลุ่มอันจะเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่และ
การทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เมื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นวิธีสอนเรียกว่า วิธีสอน
โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใจกลุ่มเป็นแหล่งความรู้
ใหญ่เรียนรู้จากคนพบด้วยตัวเอง รู้จักวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิต
ประจำวันได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

บุคลิกภาพเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในวิชาจิตวิทยา นักจิตวิทยาหลายคนมีความเห็นว่า
การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพจะช่วยให้เข้าใจและสามารถคาดคะเนพฤติกรรมในอนาคตของบุคคลได้
ในความหมายของคำว่า บุคลิกภาพนั้น มีผู้ศึกษาวิจัยและให้ความหมายไว้มากมาย กันดังต่อไปนี้

อัลพอร์ต (Allport. 1937 : 48) ได้ทำการสำรวจความหมายของคำว่า
บุคลิกภาพที่ใช้อยู่กันทั่ว ๆ ไป ปรากฏว่าได้ความหมายต่างกันเกือบ 50 ความหมาย เขาได้จัด
จำพวกคำนิยามเป็นสองด้าน คือ คำนิยามบุคลิกภาพซึ่งได้จากคุณค่าทางสังคมเป็นผลมาจากการ
กระทำที่คนอื่นมีต่อกันนั้น และคำนิยามบุคลิกภาพซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติที่แท้จริงที่บุคคลนั้นชอบ
แสดง บุคลิกภาพเป็นกระบวนการสร้างหรือจัดส่วนประกอบของแต่ละคนทั้งระบบภายในและ
ภายนอก คือทั้งจิตใจและร่างกาย ซึ่งจะทำหน้าที่กำหนดคตินิ จิตราลักษณ์พฤติกรรมและ
ความนึกคิดของคนคนหนึ่ง ดังนั้นบุคลิกภาพก็คือลักษณะที่แท้จริงของบุคคลนั้นนั่นเอง

นอกจากนั้น ไอเซนค (Eysenck. 1947 : 25) ยังมีความเห็นตรงกับ อัลพอร์ต
ว่า บุคลิกภาพคือการกระทำทั้งหมดหรือแบบของพฤติกรรมทั้งหมดของอินทรีย์ที่ได้รับมาจากพันธุ-
กรรมและสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพเกิดจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างส่วนสำคัญทั้งสี่ส่วน คือ
ด้านความคิด (Cognitive Sector) ด้านลักษณะนิสัย (Conitive Sector) ด้าน
อารมณ์และความรู้สึก (Affective Sector) และด้านองค์ประกอบทางร่างกาย (Soma-
tic Sector)

เมอร์เรย์ (Murray. 1951 : 434 - 464) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งอินทรีย์ และสร้างขึ้นมาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอยู่เสมอ

โรเจอร์ (Rogers. 1951 : 560) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพในแง่ของโครงสร้างว่า โครงสร้างของบุคลิกภาพเกิดจากความรู้สึกของคนเราที่มีต่อตัวว่าเป็นคนอย่างไร เช่น ถ้าคนเราคิดว่าเราเป็นคนฉลาด มีสติปัญญาดี เราก็มักแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเราเป็นคนลักษณะอย่างนั้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บุคลิกภาพคือการกระทำทั้งหมดของร่างกาย ได้มาจากพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม แบบของพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเกิดจากความสัมพันธ์ภายในของความคิด นิสัย อารมณ์และร่างกาย ของบุคคลแต่ละคน แต่พฤติกรรมที่เป็นแบบนั้นมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้เสมอ บุคลิกภาพจึงสามารถทำนายบุคคลว่าจะอยู่ในสภาพการณ์ใดได้

X เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลาวิน (Lavin. 1972 : 16) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่ช่วยสร้างเสริมให้เกิดประสิทธิผลสำเร็จในการศึกษานั้น นอกจากองค์ประกอบด้านสติปัญญาหรือความถนัดของผู้เรียนแล้ว ยังมีองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพที่สามารถใช้ในการพยากรณ์ความสำเร็จของนักเรียนอีกด้วย จากการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัว เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจและต้องการศึกษาว่า บุคลิกภาพดังกล่าวจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หรือไม่

✓ X บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว เป็นแบบของบุคลิกภาพของ จุง (Jung. citing Hall and Lindzey. 1967 : 36) เขาได้กล่าวว่า ทิศนคติทั่วไปของคนเรามีอยู่สองอย่าง คือ หันเข้าหาตัวเอง (Introvert) และหันออกจากตัวเอง (Extrovert) ลักษณะของคนจึงแบ่งได้สองแบบ คือ พวกเก็บตัว (Introversion) และ พวกแสดงตัว (Extroversion)

รูปแบบของพวกเก็บตัว เป็นคนเงิบ แยกตัวจากคนอื่น เจ้าระเบียบ ชอบหนังสือ ทำรามากกว่าจะสนิทสนมกับเพื่อน มีแนวโน้มจะวางแผนล่วงหน้า ไม่ไว้วางใจในเหตุการณ์ ไม่ชอบความตื่นเต้น ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความเคร่งครัด เอาจริงเอาจัง ชอบแบบของชีวิตที่เป็นพิธีรีตอง ควบคุมอารมณ์ นาน ๆ ครั้งจึงมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ไม่เสียอารมณ์ง่าย เป็นคนซื่อตรง มองโลกในแง่ร้าย ให้ความสำคัญสูงกับจริยธรรม

รูปแบบของพวกแสดงตัว เป็นชอบสังคม ชอบสังสรรค์ มีเพื่อนมาก ต้องการเพื่อน สนทนาคุย ไม่ชอบอ่านหรือศึกษาโดยลำพัง ชอบความตื่นเต้น ทำอะไรโดยไม่เตรียมตัว เป็นคนหุนหัน ชอบแสดงเรื่องตลกขำขัน มีคำตอบเตรียมพร้อมอยู่เสมอ ชอบการเปลี่ยนแปลง เป็นคนอิสระ มองโลกในแง่ดี ชอบหัวเราะ ชอบสนุกสนาน ชอบเคลื่อนไหว และทำสิ่งต่าง ๆ มีแนวโน้มจะก้าวร้าว และเสียอารมณ์ง่าย ไม่ควบคุมอารมณ์ เป็นคนไวใจได้ไม่เสมอนัก

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ริชาร์ดสัน และ ฮอลล์เวิร์ท (Richardson and Hallworth. citing K.M. Evan. 1964 : 124) ได้ทดลองสอนเรียงความภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนแบบเก่า กลุ่มทดลองใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมและเรียนเนื้อหาได้มากกว่า ผู้วิจัยเสนอแนะว่า การจัดสมาชิกในกลุ่มควรให้พอเหมาะกับการทำงานแต่ละอย่าง จึงจะได้ผลดี ครูควรกระตุ้นให้เด็กทำงานร่วมกัน และควรฝึกการเป็นผู้นำให้เด็กด้วย

ไรท์ (Wright. 1971 : 7121 - A) ได้ศึกษากระบวนการทำงานของกลุ่ม ความพอใจในผลงานของกลุ่ม ความพอใจของสมาชิกในกลุ่มเกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งมีผู้นำการอภิปรายสองประเภท โดยแบ่งกลุ่มออกเป็นประเภทย่อยกลุ่มเป็นศูนย์กลางและประเภทที่ยึดผู้นำเป็นศูนย์กลาง ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทั้งสองแบบ ทั้งในด้านกระบวนการทำงานของกลุ่ม ความพอใจในกระบวนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนด้วยวิธีแบบเก่า กับวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยทดสอบกับนักศึกษาปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในรัฐอินเดียนา ผลการทดสอบก่อนและหลังสอน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทั้งสอง และพบว่าการทดสอบทั้งสองมีความพอใจในสภาพการณ์ที่ใคร่และยินดีเข้าร่วม

4.2 งานวิจัยในประเทศ

เยาวพา เคะคุปต์ (เยาวพา เคะคุปต์ 2517 : 7) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา เป็นการสร้างแบบอย่าง ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสอนในระดับประถมศึกษา จากงานวิจัยครั้งนี้จึงเป็นแนวทาง สำหรับครูและผู้นำนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก ผลจากการ เรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ได้ช่วยปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมตลอดจนส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ของผู้เรียน และส่งเสริมประชาธิปไตย จากนั้นจึงมีผู้นำเอาหลักการของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปประยุกต์ ใช้ในการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง มีดังนี้คือ

ปัทมา เทพจักรพงศ์ (ปัทมา เทพจักรพงศ์ 2517 : จ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยทดสอบสอนนักเรียนสอง กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีแปล ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ นักเรียนกลุ่ม ทดลองร้อยละ 86.66 ชอบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ส่วนนักเรียนร้อยละ 13.33 ไม่ ชอบการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

* ฉันทนา ภาคบงกช (ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : จ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสอนสังคมศึกษาหน่วยวันสำคัญของชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น กลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วย กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์โดยส่วนรวมมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

.01 ส่วนพัฒนาการทางทัศนคติค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนโดยส่วนรวมมีนัยสำคัญที่ระดับ

.01 เช่นกัน

นันทา เทพบรรักษ์ (นันทา เทพบรรักษ์ 2518 : 302) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วยพลังงานโดยวิธีสอนแบบกระบวนการ-กลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 แต่เมื่อเปรียบเทียบผลการสอบหลังการเรียนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมทัศนคติไม่เปลี่ยนแปลงไปจากการสอบก่อนเลย ภายหลังหนึ่งเดือนจากการสอบครั้งที่ 1 ทัศนคติของกลุ่มทดลองมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีกว่ากลุ่มควบคุม จึงสรุปได้ว่า เมื่อเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว นักเรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีทัศนคติค่านิยมสัมพันธเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าการเรียนการสอนด้วยวิธีธรรมชาติ

พัชรีย์ เอี่ยมทัศน (พัชรีย์ เอี่ยมทัศน 2518 : 309 - 310) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์หน่วยร้อยละโดยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่าจากการสอบหลังสอนครั้งที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่หลังจากการทดสอบหลังสอนหนึ่งเดือน ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนทางด้านทัศนคติค่านิยมและทัศนคติค่านิยมสัมพันธของกลุ่มทดลองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลง

เสริมสิริ เมนะเสวก (เสริมสิริ เมนะเสวก 2519 : จ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอน หน่วยโรงเรียนประถมศึกษาโดยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ผลปรากฏว่า เมื่อเรียนแล้วทั้งสองกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมชาติต่างมีพัฒนาการขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สุภาพรณ พวงจันเพชร (สุภาพรณ พวงจันเพชร 2520 : 48 - 49) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบการสอนวิชาศีลธรรม หน่วย คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีแนวโน้มที่จะพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมคา นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีทั้งสองแบบไม่สามารถคงการเรียนรู้ที่ได้รับไว้เท่าเดิม กล่าวคือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

และ มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร 2520 : จ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิต โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมคา ในด้านทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมคา

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศส่วนใหญ่จะปรากฏว่า วิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีแนวโน้มทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในระดับประถมศึกษาและศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะตัวแปรวิธีสอน กล่าวคือ วิธีสอนแบบเดิมกับวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เท่านั้น มิได้ศึกษาตัวแปรภายในผู้เรียนที่น่าสนใจอื่น ๆ อีก อันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาตัวแปรด้านบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

บรอดเบนต์ (Broadbent. 1958 : 214) ได้ศึกษาการเก็บตัว-แสดงตัว ของ นักศึกษาปริญญาโทในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งเป็นกลุ่มเรียนดีและเรียนไม่ดี ผลปรากฏว่า นักศึกษากลุ่มเรียนดีเก็บตัวมากกว่ากลุ่มที่เรียนไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษารังนี้ยังแสดง ควบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีสติปัญญาไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการเก็บตัว-แสดงตัวไม่ขึ้นอยู่กับ สติปัญญา ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน

ลินน์ (Lynn. 1959 : 213 - 216) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ สองลักษณะได้แก่ลักษณะการแสดงตัว และลักษณะทางประสาท กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวและลักษณะทางอารมณ์ไม่มีอารมณ์ ไม่มี ความสัมพันธ์กับสติปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าผู้ที่มีการเรียนดีได้ คะแนนความอารมณ์อ่อนไหวสูง และการแสดงตัวต่ำ

ลินน์ และ กอร์ดอน (Lynn and Gordon. 1961 : 194 - 203) ได้แบบทดสอบ วัดเชาว์ปัญญาของราเวน (Raven's Matrics) วัดนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบ M.P.I. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 60 คน แล้วหาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์กับลักษณะของเชาว์ปัญญา ผลการวิจัยตรงกับของ บรอดเบนต์ และ ลินน์ ว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับเชาว์ปัญญา และพบว่าในสภาพการ ทำงานที่จะต้องมีการตอบสนองตามเงื่อนไขและใช้ความเร็ว ตลอดจนในการทำงานประเภทที่ ต้องใช้ความสนใจมาก ๆ นั้น นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวจะทำได้ดีกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพ แสดงตัว ถึงแมวนักศึกษาเก็บตัวจะทำช้ากว่า แต่ก็ถูกต้องกว่า ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวจึงสูงกว่า

ซาเวจ (Savage. 1962 : 251 - 253) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์และอาการประสาท กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิง จำนวน 167 คน แบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม ตามลำดับของระดับการเรียนรู้ ลักษณะบุคลิกภาพด้านการแสดงตัวและลักษณะอารมณ์ วัดจากแบบทดสอบ M.P.I. ผลการวิจัยปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งด้านการแสดงตัวและด้านอารมณ์อ่อนไหวของแต่ละกลุ่ม มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว

ดีเซนา (Desena. 1964 : 145) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการปรับตัวของเด็กที่เรียนดี ปานกลาง และเด็กที่เรียนต่ำ กลุ่มนักศึกษานี้ที่ 1 มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย จำนวน 1,061 คน ผลปรากฏว่า เด็กที่มีผลการเรียนสูงมีความสามารถในการปรับตัวได้ดี และรวดเร็วกว่าเด็กที่เรียนในระดับปานกลางหรือระดับต่ำอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการสนับสนุนการศึกษาของ จิลล์ (Gill. 1962 : 144 - 149) ที่พบว่าเด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ จึงสรุปได้ว่า เด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวซึ่งการปรับตัวทางสังคมได้ดีเป็นลักษณะหนึ่งของเด็กแสดงตัว จึงอาจกล่าวได้ว่าเด็กที่เรียนดีจะมีบุคลิกแบบแสดงตัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรอกเบนท์, ลินน์ และ ซาเวจ ที่ว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว

ชายด์ (Child. 1964 : 187 - 195) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเก็บตัว-แสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์และอาการประสาทกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเด็กโรงเรียนมัธยมแบบประสมในเมือง 138 คน และเด็กในโรงเรียนชุมชน 40 คน ผลปรากฏว่า การเก็บตัว-แสดงตัวไม่มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา และพบว่าการเก็บตัว-แสดงตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไคลน์ (Kline. 1966 : 92 - 93) ได้ศึกษาลักษณะการแสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์ และผลการเรียนของนักศึกษาชายหญิงปีที่ 1 จำนวน 110 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ E.P.I. (Eysenck Personality Inventory) พบว่า การแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางลบอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนลักษณะทางอารมณ์กับผลสำเร็จทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

ซาเวจ (Savage. 1966 : 91 - 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์และอาการทางประสาท กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในชั้นเด็กเล็ก จำนวน 93 คน ระบุอายุเฉลี่ยประมาณแปดปี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีลักษณะการแสดงตัวสูงมีความสัมพันธ์กับการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

รัสตัน (Rushton. 1966 : 178 - 183) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนระดับอายุ 11 ปี จำนวน 458 คน โดยให้ครูประมาณค่าลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียน ใช้แบบทดสอบ C.P.Q. (Children's Personality Questionnaire) ฟอร์ม เอ และ ฟอร์ม บี ของแกทเทิล (Cattell) ซึ่งวัดบุคลิกภาพด้านการปฏิบัติและการแสดงตัวของนักเรียน และใช้ข้อสอบวัดความสามารถของ มอเรีย เฮาส์ (Murray House) วัดความสามารถของนักเรียน พบว่าคะแนนจากแบบทดสอบบุคลิกภาพ และคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถมีความสัมพันธ์กัน และจากการประมาณค่าของครูและการทำข้อสอบเกี่ยวกับบุคลิกภาพ พบว่านักเรียนมีการปรับตัวดี และเด็กแสดงตัวจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

บายน์ (Byrne. 1966 : 153 - 154) ได้ทำการวิจัยโดยเอนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพประเภทเก็บตัวและแสดงตัว มาให้ทำงานซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสภาพที่ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และสภาพที่ทำงานเป็นรายบุคคล ได้ผลว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพประเภทแสดงตัวทำงานได้ผลดีในกิจกรรมประเภทที่มีการกระทำร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ส่วนนักศึกษาที่มีบุคลิกประเภทเก็บตัว ทำงานได้ผลดีในกิจกรรมประเภทที่ต้องทำเป็นรายบุคคล

ริดดิ้ง (Ridding. 1966 : 397 - 398) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิง จำนวน 600 คน อายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่นักเรียนที่ชอบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนที่ชอบเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

เอนวิสเทิล และ คันนิงแฮม (Entwistle and Cunningham. 1968 : 123 - 132) ได้ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ J.E.P.I. (Junior Eysenck Personality Inventory) วัดบุคลิกภาพการเก็บตัว-แสดงตัว ลักษณะอารมณ์และอาการทางประสาทของนักเรียนที่มีอายุประมาณ 13 ปี จำนวน 2,995 คน แล้วหาความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนการเก็บตัว-แสดงตัวมีความสัมพันธ์ไม่เป็นเส้นตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไอเซนค และ คูกสัน (Eysenck & Cookson. 1969 : 109 - 130) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลการเรียน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ J.E.P.I. กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายหญิง อายุ 11 - 12 ปี จำนวน 4,000 คน แล้วหาความสัมพันธ์กับผลการเรียน ผลปรากฏว่าเด็กที่มีลักษณะแสดงตัวทั้งชายและหญิงมีความสามารถในการเรียนดีกว่าเด็กที่มีลักษณะเก็บตัว และเด็กที่มีลักษณะทางอารมณ์อ่อนไหวทั้งชายและหญิงมีความสามารถในการเรียนไม่แตกต่างกับเด็กที่มีอารมณ์มั่นคง นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มีลักษณะแสดงตัวและอารมณ์อ่อนไหว จะทำงานด้านการเรียนได้ดี แต่เป็นเช่นนี้เฉพาะในเด็กหญิง ในเด็กชายลักษณะเดียวกันนี้จะเรียนไม่ได้

แฮร์ริส และ คณะ (Harris and Others. 1969 : 291 - 302) ได้ทำการศึกษาของ วีฮาร์ (Vehar) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเก็บตัว-แสดงตัว กลุ่มละ 52 คน โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านและแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ ของแคทเทิลล์ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเก็บตัว-แสดงตัว กับความสามารถในการอ่านมีค่าสหสัมพันธ์ต่ำ แต่ความสามารถในการอ่านของเด็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อเด็กมีลักษณะเก็บตัวมากขึ้น

ฟินเลย์สัน (Finlayson. 1970 : 344 - 349) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชายอายุ 12 - 14 ปี ที่มีบุคลิกเก็บตัว-แสดงตัวและลักษณะทางอารมณ์และอาการ
ประสาท โดยวัดลักษณะบุคลิกภาพด้วยแบบทดสอบ J.E.P.I. ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียน
ชายที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มอายุ 13 - 14 ปี แต่ในกลุ่มอายุ 11 ปี ผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงสรุปว่า
ลักษณะการ เก็บตัว-แสดงตัวจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายที่มีอายุมากขึ้น

(สตาร์) (Starr. 1971 : 4434 - A) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การออกเสียง
โดยใช้นักศึกษานำมาวัดบุคลิกภาพโดยใช้แบบทดสอบ M.P.I. แล้วจำแนกออกเป็นสามกลุ่ม
คือกลุ่มที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว เก็บตัว และปกติ นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำมาทดสอบด้วยแบบทดสอบ
ฟอร์ม บี ที่เขาสร้างขึ้น แล้วจำแนกนักศึกษาในแต่ละกลุ่มออกเป็นสองกลุ่มย่อย รวมเป็นหก
กลุ่ม นำนักศึกษาสามกลุ่มมาเรียน การออกเสียงจากบทเรียนในสภาพการเรียนเป็นรายบุคคล
ส่วนอีกสามกลุ่ม ที่เหลือนำมาเรียนบทเรียนเดียวกันในสภาพการเรียนเป็นกลุ่มแล้วทดสอบ
นักศึกษาทั้งหมดด้วยแบบทดสอบ ฟอร์ม 10 ผลปรากฏว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวในสภาพ
การเรียนเป็นกลุ่มจะเรียนได้ผลดีกว่าเมื่อเรียนเป็นรายบุคคลเล็กน้อย แต่ไม่แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวในสภาพการเรียนเป็นราย
บุคคลจะเรียนได้ผลดีกว่าในสภาพการเรียนเป็นกลุ่มเพียงเล็กน้อย

บานิสเตอร์ (Banister. 1972 : 4327 - A) ได้ทำการศึกษาโดยใช้นักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 247 คน และมีการระดับ ความถนัดทางคณิตศาสตร์สูงกว่า
ระดับกลาง ใช้แบบทดสอบ M.P.I. แบ่งนักเรียนออกตามประเภทของบุคลิกภาพเป็นพวกเก็บตัว
แสดงตัวและปกติ แล้วจำแนกออกเป็นหกกลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มี
บุคลิกภาพเก็บตัว แสดงตัว และปกติ อย่างละเจ็ดคน ให้นักเรียนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วย
การใช้วิธีสอนสองวิธี กลุ่มตัวอย่างสามกลุ่มแรกสอนด้วยวิธีการบรรยายแล้วให้นักเรียนทำงาน
เป็นรายบุคคลฝึกหัดหาคำหาค้าง กลุ่มตัวอย่างอีกสามกลุ่มสอนด้วยวิธีการบรรยายเช่นเดียวกัน

แต่ในตอนที่ไม่ให้นักเรียนทำงานนั้น มีวิธีการให้ทำงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ ช่วยกันแก้ปัญหาและช่วยกันคิดว่า แล้ววัดผลในครั้งในครั้งสุดท้าย ปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม บุคลิกภาพ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและผลการเรียนจำแนกตามสภาพการทำงาน คือเมื่อทำงานเป็นกลุ่มกับทำงานเป็นรายบุคคล ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติเช่นเดียวกัน แต่ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทแสดงตัวเมื่อทำงานเป็นกลุ่มได้ผลการเรียนที่มีค่าสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวเมื่อทำงานเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สำหรับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว ผลการเรียนรู้ในสภาพการเรียนเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในต่างประเทศที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับ ลักษณะกิจกรรม วิธีสอน ระดับอายุ เพศ ของนักเรียน มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว กับ บุคลิกภาพแสดงตัวแตกต่างกัน

5.2 งานวิจัยในประเทศ

สมคิด ไชยยันบุรณ์ (สมคิด ไชยยันบุรณ์ 2501 : จ) ได้ศึกษาบุคลิกภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 52 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ ผลการวิจัย ปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ มีการบังคับตัวเองมากกว่า และนักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความมั่นคงทางอารมณ์ดีกว่า มีความรับผิดชอบมากกว่า และมีความสามารถในการบังคับตนเองมากกว่า แต่มีการแสดงออกทางอารมณ์น้อยกว่านักเรียนชายที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนหญิงที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ไม่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ (สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ 2512 : 17 - 29) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ M.P.I. ศึกษาในกลุ่มประชากรนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 300 คน นักศึกษาฝึกหัดครู 300 คน และนักศึกษาแพทย์ 300 คน จากการเปรียบเทียบผลที่ได้จากคนไทยทั้งสามกลุ่ม กับกลุ่มชาวอเมริกันและอังกฤษ พบว่าคนไทยมีบุคลิกภาพเก็บตัวมากกว่าคนอเมริกันและคล้ายกับคนอังกฤษ ซึ่งมีลักษณะเก็บตัวมากกว่าคนอเมริกัน

วันเพ็ญ อายุการ (วันเพ็ญ อายุการ 2512 : 101) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว การยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 พบว่านักเรียนแสดงตัวและเก็บตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะแสดงตัว-เก็บตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าไม่นัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นยังพบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีลักษณะแสดงตัวมากกว่านักเรียนหญิงวัยรุ่น นักเรียนหญิงวัยรุ่นมีลักษณะเก็บตัวมากกว่านักเรียนชายวัยรุ่น นักเรียนวัยรุ่นต่าง ๆ มีลักษณะแสดงตัวมากกว่าเด็กวัยรุ่นตอนต้น และเด็กวัยรุ่นตอนต้นมีลักษณะเก็บตัวมากกว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลาย นักเรียนแสดงตัวมีการยอมรับตนเองสูงกว่านักเรียนเก็บตัว

ธงชัย ชิวปรีชา (ธงชัย ชิวปรีชา 2513 : 95) ได้ศึกษาแบบการศึกษานักเรียนชั้นประกาศนียบัตรการศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในวิทยาลัยครูเพชรบุรี จำนวน 205 คน พบว่าการแสดงตัวและเก็บตัวไม่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และ อุไร สิงห์โต (อุไร สิงห์โต 2521 : จ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงอายุระหว่าง 15 - 17 ปี ซึ่งกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาลสองแห่ง จำนวน 160 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกับนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว แต่ นักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าวิธีสอนโดย วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักเรียน น่าจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ผู้วิจัยต้องการศึกษาให้แน่ชัดลงไปว่าเป็นเช่นนั้นหรือไม่ และทำให้ได้แนวทาง ในการตั้งสมมุติฐานในการวิจัยดังนี้

สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว
2. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวเมื่อได้รับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง และ หลังการทดลองแตกต่างกัน
3. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวเมื่อได้รับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง และ หลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ซึ่งเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 ซึ่งมีอยู่ 10 ห้องเรียน จำนวน 376 คน แบ่งเป็นสองกลุ่มย่อยโดยใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนที่สุ่มจากประชากรดังกล่าวข้างต้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว สอบวัดกับนักเรียนทั้งหมด 376 คน เพื่อแบ่งประชากรออกเป็นสองกลุ่ม ตามลักษณะบุคลิกภาพ กลุ่มที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวคือกลุ่มที่ได้คะแนนในควอไทล์ที่ 1 (Q_1) และกลุ่มที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวคือกลุ่มที่ได้คะแนนในควอไทล์ที่ 4 (Q_4) ได้ประชากรที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว 98 คน และประชากรที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว 96 คน
2. ทำการสุ่มโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือการจับสลากจากประชากรในแต่ละบุคลิกภาพ ให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละบุคลิกภาพ กลุ่มละ 36 คน
3. เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มแล้ว กำหนดให้กลุ่มที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 โดยทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทั้งสองกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักเรียน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อความจากแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ของ สุลินี อธิเสาวาง และ ของ วัชรบูลิ โดยมีข้อความในก่อนหน้า จำนวน 80 ข้อ แต่ละข้อของการใหญ่กรอบพิจารณาพฤติกรรมที่แสดงถึงบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว โดยใช้วิธีการประมาณค่าตัวเองออกเป็น 5 ระดับ

ลักษณะพฤติกรรม	จริงน้อยที่สุด	จริงบ้าง	จริงปานกลาง	จริงมาก	จริงมากที่สุด
(อ) ขาดความสนใจในบทเรียน กลุ่ม.....					
(อ) ขาดความตั้งใจและสนใจในเวลา กลางวัน.....					
(อ) ขาดความสนใจเป็นเวลานานกว่า ปกติ.....					

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อความที่แสดงลักษณะเก็บตัวและแสดงตัว มีข้อความทั้งหมด 80 ข้อ แบ่งเป็นข้อความในเชิงบวก (แสดงตัว) 40 ข้อ และข้อความซึ่งมีข้อความในเชิงลบ (เก็บตัว) 40 ข้อ วิจัยก่อนและทดสอบการไต่ถามแบบเบื้องต้น

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความในเชิงบวกจะให้คะแนนเป็น 5,4,3,2,1 เมื่อนักเรียนตอบเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องจริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงบ้าง หรือจริงน้อยที่สุด ตามลำดับ ข้อที่ข้อความในเชิงลบจะให้คะแนนเป็น 1,2,3,4,5 เมื่อนักเรียนตอบเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องจริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงบ้าง หรือจริงน้อยที่สุด ตามลำดับ แล้วนำคะแนนรวมของแต่ละคน นักเรียนที่ได้อะแนนเฉลี่ยอยู่ในควอไทล์ที่ 4 แสดงว่ามีลักษณะเก็บตัว และนักเรียนที่ได้อะแนนเฉลี่ยอยู่ในควอไทล์ที่ 1 แสดงว่ามีลักษณะเก็บตัว

1.1 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1.1 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาทำความเข้าใจถึงโครงสร้างและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพอย่างถ่องแท้แล้ววิเคราะห์พฤติกรรม เพื่อที่จะเขียนข้อคำถามในแต่ละพฤติกรรมให้สอดคล้องกับคุณลักษณะนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) สูง จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ทางจิตวิทยาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปทดลองใช้

1.1.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงข้อคำถามที่เหมาะสมแล้วไปทดลองสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทั้งโคนวิทยาคม อำเภอทั้งโคน จังหวัดสกลนคร จำนวน 80 คน แล้วนำมาตรวจวิเคราะห์คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นจัดลำดับคะแนนแล้วคัดกลุ่มสูงกลุ่มต่ำออกมา คือ 25% ของกลุ่มที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามสูง และ 25% ของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t -test แล้วเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป โดยให้ข้อความที่มีลักษณะเก็บตัวและแสดงตัวอย่างละเท่ากัน แล้วนำมาเรียงข้อใหม่ โดยให้ข้อความที่มีลักษณะเก็บตัวและแสดงตัวละกัน

1.1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามมาหาความเชื่อมั่นโดยวิธีสอบซ้ำ (Test-retest) โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกนิษฐารักษ์วิทยา จังหวัดสกลนคร จำนวน 80 คน โดยใช้เวลาทดลองห่างกันหนึ่งสัปดาห์

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

เป็นแบบเลือกตอบ ทั่วทั้งเลือก ได้ค่าเป็นการสร้างตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบที่ได้จากหนังสือเทคนิคการวัดและประเมินผล

การเรียนการสอนสังคมศึกษา ของ สมบูรณ์ จิตพงศ์ (สมบูรณ์ จิตพงศ์ 2523 : 1 - 140) หนังสือวิธีสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบของ วิเชียร เกตุสิงห์ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2518 : 1 - 161) และหนังสือเทคนิคการวัดผล ของ ชวาล แพร่พิบูล (ชวาล แพร่พิบูล 2516 : 152 - 274)

2.2 สร้างข้อทดสอบแบบเลือกตอบให้สอดคล้องตามการวางวิเคราะห์หลักสูตร และรายการจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ร่วมกับนิสิตปริญญาโท เอกการมัธยมศึกษา กลยการสอนสังคมศึกษาได้ทำไว้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2523 เพื่อให้ข้อทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ข้อสอบทั้งหมด 100 ข้อ ข้อละห้าตัวเลือก

2.3 นำข้อทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลวิทยาคม อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 120 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือวิจัย

2.4 นำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้วตรวจให้คะแนนโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละหนึ่งคะแนน ข้อผิดหรือตอบเกินกว่าหนึ่งข้อหรือไม่ตอบ ไม่ให้คะแนน เมื่อตรวจและรวมคะแนนจากการตอบแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และการหาค่า p , r จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เก ฟาน (Fan. 1952 : 1 - 32) แล้วเลือกเฉพาะข้อทดสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

2.5 หากความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้ว ซึ่งเลือกไว้เพียง 60 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมจารี อำเภอพระตำบลดาวง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 80 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของ กูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20. (Kuder Richardson 20.)

3. จุลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ชุดหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วย

3.1 จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น

3.1.1 ด้านเนื้อหาวิชา

3.1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์

3.1.3 ด้านประพฤติกฎ

3.2 เนื้อหาวิชา

3.3 แนวคิด

3.4 กิจกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น

3.4.1 ชั้นเตรียม

3.4.2 ชั้นปฏิบัติ

3.4.3 ชั้นวิเคราะห์

3.4.4 ชั้นสรุปและประยุกต์ใช้

3.5 ประเมินผล

3.6 อุปกรณ์การสอน

ชุดการสอนทั้งหมด 13 ชุด ใช้เวลาสอน 20 คาบ ๆ ละ 50 นาที การทดลองชุดการสอน ผู้วิจัยนำชุดการสอนที่สร้างขึ้นโดยได้รับคำปรึกษาจากผู้รู้ในวิธีสอนวิธีนี้ ไปทดลองเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทดลองกับกลุ่มย่อยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวนหกคน แล้วนำข้อบกพร่องต่าง ๆ ไปปรับปรุงชุดการสอน

ขั้นที่ 2 ทดลองกับกลุ่มใหญ่ เมื่อปรับปรุงชุดการสอนจากการทดลองครั้งที่ 1 แล้ว นำชุดการสอนไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนิคมหน้าอนุเจริญวิทยา จังหวัดสระบุรี จำนวนหนึ่งห้องเรียน แล้วนำข้อบกพร่องต่าง ๆ ไปปรับปรุงชุดการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการทดลองจริงต่อไป

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ตามแบบแผนการวิจัยดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการวิจัย

Random assigned	Pretest	Treatment	Posttest
Ⓐ E ₁ (Experimental group)	O ₁ E ₁	X	O ₂ E ₁
Ⓑ E ₂ (Experimental group)	O ₂ E ₂	X	O ₂ E ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

X	แทน	การทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
E ₁	แทน	กลุ่มทดลองที่ 1
E ₂	แทน	กลุ่มทดลองที่ 2
O ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
O ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
Ⓐ	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนการสอน (Pretest) ทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดความรู้พื้นฐานในเนื้อหาที่จะเรียน กระบวนการนี้จะเก็บข้อมูลของการทดสอบก่อนการทดลอง
2. ดำเนินการทดลองสอน ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยสอนสลับชั่วโมงกัน

3. ทำการทดสอบหลังการสอน (Posttest) หลังการสอนจนเนื้อหาให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มออกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ข้อทดสอบชุดเดิมคะแนนที่ได้เป็นข้อมูลของการทดสอบหลังการสอน

4. ตรวจสอบจากข้อทดสอบ นำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติ t-test แบบ Independent Sample ในการวิเคราะห์คะแนนในรูปความแตกต่าง ($D = X - Y$)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 ระหว่างการทดสอบก่อนและการทดสอบหลัง ใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2 ระหว่างการทดสอบก่อนและการทดสอบหลัง ใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากสถิติพื้นฐานของข้อมูล ได้แก่

1.1 หากเฉลี่ย จำนวนจากสูตร (จวน สายยศ 2515 : 51)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (ถวน สายยศ

2515 : 100)

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
X	แทน	ผลรวมของคะแนน
x^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. หาคูณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ โดยใช้วิธีสอบซ้ำ (Test-retest) ใช้สูตร Pearson Product-Moment Correlation (r_{XY}) (ชูศรี วงศ์วัตะนะ

2523 : 92)

$$r_{XY} = \frac{N \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
X	แทน	คะแนนชุดแรก
Y	แทน	คะแนนชุดที่สอง
$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด Y
$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และ Y คูณกันแต่ละคู่
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคนหรือสิ่งทีศึกษา

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คำนวณจากสูตร K-R 20. (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2523 : 96)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
 p_i แทน สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
 q_i แทน สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ เป็นรายข้อ
คำนวณจากสูตร (Ferguson. 1971 : 152)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t แทน อำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
 $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคำตอบเป็นรายข้อในกลุ่มสูง
 $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนคำตอบเป็นรายข้อในกลุ่มต่ำ
 s_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนคำตอบเป็นรายข้อใน
 กลุ่มสูง
 s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนคำตอบเป็นรายข้อใน
 กลุ่มต่ำ
 N_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
 N_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

3. ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 จากสูตร (ซูกรี วงศ์วัตะนะ 2523 : 84)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}, \quad df = \frac{\left\{ \frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right\}^2}{\frac{\left\{ \frac{s_1^2}{n_1} \right\}^2}{n_1 - 1} + \frac{\left\{ \frac{s_2^2}{n_2} \right\}^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนของกลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2
 s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนผลต่างก่อนและหลังทดลองของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
 n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

4. ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนการสอบก่อนและการสอบหลังการทดลองภายในกลุ่ม จากสูตร (ลวน สายยศ 2515 : 220)

$$t = \frac{\bar{D}}{s_{\bar{D}}}$$

เมื่อ $\bar{D}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
 $s_{\bar{D}}$ แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ $\bar{D}$ ซึ่งหาได้

จากสูตร

$$s_{\bar{D}} = \sqrt{\frac{s_D^2}{n}}$$

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

$$s_D = \sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n(n-1)}}$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
D	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างของคะแนน
S_D	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ D
df	แทน	องศาของความเป็นอิสระที่ใช้ในการอ่านค่าจากตารางสถิติ
	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบตามลำดับขั้นดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนความรู้อื่นฐานระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลอง
2. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลอง

3. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1

4. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มที่ 2

1. การเปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลอง

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	s^2	t
กลุ่มทดลองที่ 1	36	31.1138	17.6658	0.1939
กลุ่มทดลองที่ 2	36	30.9444	18.5111	

$$t_{.05} = 2.021 \quad df = 69$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่าคะแนนความรู้พื้นฐานของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีพื้นฐานความรู้ในเนื้อหาที่จะเรียนไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลอง

ตาราง 3 การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	$\bar{Y}$	D	s_D	t
กลุ่มทดลองที่ 1	36	31.1388	37.5833	6.4445	0.5322	13.4643**
กลุ่มทดลองที่ 2	36	30.9444	35.8055	4.8611	0.4238	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

df = 10

$t_{.01} = 2.764$

ผลการวิเคราะห์จากตาราง 3 จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว

3. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และ
กลุ่มทดลองที่ 2 เมื่อทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

ตาราง 4 แสดงพัฒนาการทางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และ
กลุ่มทดลองที่ 2 เมื่อทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	$\bar{Y}$	D	SD	t
กลุ่มทดลองที่ 1	36	31.1388	37.5833	6.4445	0.5322	12.1092**
กลุ่มทดลองที่ 2	36	30.9444	35.8055	4.8611	0.4238	11.4703**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

df = 35

t.01 = 2.457

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หลังการทดลองทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย นั่นคือ การสอนโดยวิธีการระดมความคิด
สัมพันธมิตรทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นทั้งในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ
เก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัว

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ
เก็บตัวและบุคลิกภาพแสดงตัวซึ่งเรียนด้วยวิธีการ ะบวนการกลุ่มสัมพันธ์เหมือนกันทั้งสองกลุ่ม ในชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสังคมศึกษา ซึ่งสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่มี
บุคลิกภาพเก็บตัวกับบุคลิกภาพแสดงตัว ที่เรียนโดยวิธีการ ะบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ
เก็บตัว ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยวิธีการ ะบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ
แสดงตัว ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยวิธีการ ะบวนการกลุ่มสัมพันธ์

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการ ะบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีผล
สัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงกว่ากลุ่มที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว
2. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว เมื่อได้รับการ เรียนการสอนโดยวิธีการ ะบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน
3. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวเมื่อได้รับการ เรียนการสอนโดยวิธีการ ะบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ของโรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 72 คน แบ่งออกเป็นสองกลุ่มบุคลิกภาพ กลุ่มละ 36 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ชุดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่สอนด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และตรงตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นแบบทดสอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยห้าตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ มีความเชื่อมั่น 0.7869

2.3 แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ของนักเรียน ผู้วิจัยปรับปรุง จากแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ของ สุลีณี อินสว่าง และของ ชัยวุฒิ แจ่มมี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ หากความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสอบซ้ำ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9462

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 การทดสอบก่อนสอน ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มสอบโดยใช้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

3.2 ดำเนินการสอนโดยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ทั้งสองกลุ่ม

3.3 การทดสอบภายหลังการสอน ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความรู้พื้นฐานระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t -test แบบ Independent Sample
2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t -test แบบ Independent Sample ในการวิเคราะห์คะแนนในรูปแบบความแตกต่าง ($D = X - Y$)
3. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 ระหว่างการทดสอบก่อนและการทดสอบหลังการทดลอง ใช้ t -test แบบ Dependent Sample
4. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2 ระหว่างการทดสอบก่อนและการทดสอบหลังการทดลอง ใช้ t -test แบบ Dependent Sample

สรุปผลการทดลอง

1. นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแสงตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวเมื่อได้รับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสงตัวเมื่อได้รับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาจากการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งมีบุคลิกภาพแสดงตัว เมื่อได้รับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งมีบุคลิกภาพเก็บตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับการวิจัยของ ดีเซนา (Desena. 1966 : 145) ซาเวจ (Savage. 1966 : 91 - 94) รัชตัน (Rushton. 1966 : 178 - 183) รีดดิ้ง (Ridding. 1966 : 397 - 398) และไอเซนค และคูกสัน (Eysenck and Cookson. 1966 : 109 - 130) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ J.E.P.T. กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายหญิงอายุ 11 - 12 ปี จำนวน 4,000 คน แล้วหาความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลปรากฏว่าเด็กที่มีลักษณะแสดงตัวทั้งชายและหญิงมีความสามารถในการเรียนดีกว่าเด็กที่มีลักษณะเก็บตัว นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูไร สิงห์โต (อูไร สิงห์โต 2521 : จ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการฝึกทักษะ ปลูกฝังทัศนคติและค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ฝึกแก้ปัญหามาจากการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรูแบบประชาธิปไตยไปพร้อมกันตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา (เขาวพา เกษะคุปต์ 2516 : 6 - 8) ซึ่งวิธีสอนดังกล่าวเหมาะสมกับลักษณะบุคลิกภาพแสดงตัวของนักเรียน รูปแบบของพวกแสดงตัวเป็นคนชอบสังคม ชอบสร้างสรรค์ มีเพื่อนมาก ต้องการเพื่อนสนทนากว้าง ไม่ชอบอ่านหรือศึกษาโดยลำพังทำอะไรโดยไม่เตรียมตัว ชอบเปลี่ยนแปลง

มองโลกในแง่ดี ชอบหัวเราะ ชอบสนุกสนาน ชอบเคลื่อนไหว ชอบกิจกรรมและเกมสันทนาการ (Jung, citing Hall and Lindzey. 1967 : 36) ดังนั้นเมื่อนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ แสดงตัวได้เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จึงเรียนด้วยความสนใจ สนุกสนาน คั่นเก็บ ในกิจกรรมที่เรียน ทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มนักเรียน ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว ซึ่งมีลักษณะเป็นคนเงียบแยกตัวออกจากคนอื่น เกราะเบี่ยง ชอบหนังสือ ตำรา มากกว่าจะสนทนากับเพื่อน ไม่ชอบความคึกคัก ไม่ชอบกิจกรรมที่เป็นหมู่คณะ เอาจริง เอาจังกับชีวิต เป็นคนซื่อตรง ไม่ชอบพูด ให้ความสำคัญสูงจริยธรรม ลักษณะบุคลิกภาพดังกล่าว ไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวและกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว เมื่อได้รับการเรียน การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลัง การทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ฉันทนา ภาคบงกช (ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : ๑) นันทา เทพบริรักษ์ (นันทา เทพบริรักษ์ 2518 : 302) พัชรีย์ เอี่ยมทัศน (พัชรีย์ เอี่ยมทัศน 2518 : 309 - 310) เสริมสิริ เมนะเสวต (เสริมสิริ เมนะเสวต 2519 : ๑) และ มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร 2520 : ๑) ซึ่งได้ทดลองวิจัยเปรียบเทียบการสอน โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในวิชาต่าง ๆ กับวิธีสอนแบบธรรมดา และเปรียบเทียบคะแนน พัฒนาการของผู้เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว ผลปรากฏว่า เมื่อผู้เรียนได้รับการ-เรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะมีพัฒนาการด้านคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาอย่าง ครบคลุม โดยผู้เรียนเกิดทักษะตามจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ มุ่งฝึกทักษะทางสังคม ทักษะ ในการศึกษาค้นคว้า ทักษะในการทำงานกลุ่ม และทักษะทางปัญญา (สุนทร สุนันทชัย 2514 : 34)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้กลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทั้งสองกลุ่ม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีผลทำให้พัฒนาการทางการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น การสอนวิธีนี้จึงเหมาะที่จะนำมาใช้กับวิชาสังคมศึกษา

ขอเสนอแนะ

จากผลการศึกษารังนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารังต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นควรนำวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจ ใฝ่รับการฝึกทักษะ ปลูกฝังทัศนคติและค่านิยม ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ฝึกแก้ปัญหามาจากการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรูแบบประชาธิปไตย

1.2 ในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ควรใส่ใจถึงลักษณะบุคลิกภาพของผู้เรียน กล่าวคือถ้าหากผู้เรียนมีบุคลิกภาพแสดงตัวกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีนี้จะเอื้อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว ดังนั้นในการจัดชั้นเรียนหรือกลุ่มกิจกรรม ควรใส่ใจถึงบุคลิกภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพยายามจัดกลุ่มให้มีบุคลิกภาพแสดงตัว จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสูงขึ้น

1.3 หน่วยงานในเทศบาลประจำเขตการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้แพร่หลายยิ่งขึ้น โดยจัดอบรมครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในเขตรับผิดชอบให้เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนได้

1.4 สถาบันฝึกหัดครูควรจัดให้มีการเรียนการสอน หรือจัดอบรมเผยแพร่ให้นักศึกษาหรือครูประจำการได้เข้าใจและสามารถนำวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

1.5 ผู้บริหารการศึกษาควรปรับปรุงสภาพการจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยยึดหยุ่นให้มีการจัดชั้นเรียนโดยคำนึงถึงระดับคุณภาพ กล่าวคือให้ผู้เรียนที่มีคุณภาพแสดงตัวชัดเจนในชั้นเรียนให้มาก

1.6 กรมวิชาการ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร แบบเรียน สื่อการสอน และคู่มือครู ควรปรับปรุงแบบเรียนให้สามารถจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และแผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ในคู่มือการสอน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะกิจกรรมและวิธีสอนที่ควรใส่ใจให้ผู้สอนนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลของการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ว่าจะมีผลทำให้คุณภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักเรียน ก่อนการเรียนและหลังการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ โดยเพิ่มช่วงระยะเวลาในการทดลองให้มากกว่านี้

2.2 ควรมีการวิจัยตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในด้านการเรียนการสอนที่น่าจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เช่น เพศ สภาพการจัดชั้นเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยผลการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับนักเรียนที่มีคุณภาพเก็บตัว-แสดงตัว ที่น่าจะส่งผลให้เกิดตัวแปรอื่น ๆ เช่น เจตคติต่อบุคลิกภาพประจำวัน ระเบียบไทย การสร้างสังคม ความสามารถในการแก้ปัญหา ความรับผิดชอบ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กาญจนา คารสุภา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ความรู้สึกกับนิคชอบ และคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 98 หน้า อักส่าเนา

ฉันทนา ภาคบังกช การสอนสังคมศึกษา หน่วย"วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วย กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 164 หน้า อักส่าเนา

ชวาล แพร์ทกุล เทคนิคการวัดผล วัฒนาพานิช 2516, 360 หน้า

ชูศรี วงศ์รัตนะ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ 2523, 123 หน้า อักส่าเนา

ฉม ภูมิภาค "บทบรรณาธิการ" วารสารการศึกษา 1 : 5 ตุลาคม 2523

□ ชัยวุฒิ แจ่มมี การศึกษาผลของการทราบบุคมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักเรียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 103 หน้า อักส่าเนา

พิศนา แชนมณี และคณะ กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาศิลป์การพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 249 หน้า

ธงชัย ชิวปรีชา การศึกษาแบบการคิดของนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรการศึกษา ปีที่ 1 - 2 ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513, 86 หน้า อักส่าเนา

นันทา เทพทวีรักษ์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย"พลังงาน" โดย วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมคา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ค.ม. 2518, 145 หน้า อักส่าเนา

นพรัตน์ จันทระประณีต หน่วยการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ม. 1 จงเจริญการพิมพ์ 2522,
204 หน้า

ปัทมา เทพจักรพงศ์ การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2507, 126 หน้า อักสำเนา

พนม ลิมอารีย์ กลุ่มสัมพันธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
2522, 116 หน้า

พัชรี เอี่ยมทัศน์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย"ร้อยละ" โดยวิธีกระ-
บวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 316 หน้า อักสำเนา

ภคิภา กุสกูล โปรแกรมการเตรียมครูระดับปริญญาตรีเพื่อสอนวิชาสังคมศึกษา วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 243 หน้า อักสำเนา

มนัส รัตนกลัก "สอนสังคมศึกษา 5 นาที" ประชาศึกษา 5 : 15 - 17 ธันวาคม 2520

มณฑา ชงอินเนตร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิตโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2520, 164 หน้า อักสำเนา

มัลลิกา เกาพิจิตร "รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน" วารสารมศว.ปทุมวัน 1 : 10 -
15 กันยายน 2522

เมืองทอง แชนมณี "เรื่องน่ารู้บางประการเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์" ใน กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและ
แนวปฏิบัติ หน้า 110 - 125 บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522

เยาวพา เกษะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับสอนระดับประถมศึกษา วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 297 หน้า อักสำเนา

ลาวัณย์ ถนองจันทร์ การบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ 2522, 22 หน้า อักสำเนา

สวน สายยศ สถิติวิทยาการศึกษา วัฒนาพานิช 2515, 276 หน้า

วิจิตร สิ้นศิริ "ตัวอย่างเรื่อง นวัตกรรม การสอน การวัดผลและอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษา"
นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา หน้า 116 ศูนย์กิจการพิมพ์ 2517.

วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบ มงคลการพิมพ์ 2515, 161 หน้า

วีระ บุญยะนิวาส "An Application of Advanced Technology to the
 Education System of A Developing Nation" ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับ
นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา หน้า 150 - 167 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 2517

วันเพ็ญ อายุการ การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพ
เก็บตัวหรือแสดงตัวกับการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นใน
โรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดชลบุรี ปรินทิพพันธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
 ประสานมิตร 2512, 163 หน้า

หลุย จำปาเทศ "วิชากลุ่มสัมพันธ์" ใน กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ หน้า 112 -
 118 โครงการเผยแพร่การสอนกลุ่มสัมพันธ์ 2522

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ คู่มือครูวิชาสังคมศึกษาสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 จงเจริญการพิมพ์ 2521, 20 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 โรง-
 พิมพ์กรมศาสนา 2520, 259 หน้า

สมคิด ไชยยันบุญ การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถ
ในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510, 89 หน้า
 อักสำเนา

สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ "การทดสอบ The Maudsley Personality
 Inventory" ในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย สมาคมจิตแพทย์แห่ง-
ประเทศไทย 14(1) : 1 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2512

- สุนทร สุนันท์ เทคนิคและวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา สหบัณฑิต 2514, 348 หน้า
- สมน อมรวิวัฒน์ การสอนสังคมศึกษา เอกสารทางวิชาการแผนกวิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 7 หน้า อักสาเนา
- ✓ สภาพรณ พวงจันทร์เพชร การเปรียบเทียบการสอนวิชาศีลธรรม หน่วย"คุณธรรมเสริมสร้าง
ลักษณะนิสัย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 50 หน้า อักสาเนา
- เสริมสิริ เมนะเศวต การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอน หน่วย"โรงเรียน-
ประถมศึกษา" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนธรรมชาติ วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 52 หน้า อักสาเนา
- สามัญศึกษา, กรม กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา "แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2520" สภาการศึกษาแห่งชาติ 11(4) : 107 - 130 เมษายน-พฤษภาคม 2520
- สำเริง บุญเรืองรัตน์ "การวางแผนการสอน" วิทยาสาร 28(10) : 8 - 10 พฤษภาคม
2520
- สมบุรณ์ จิตพงศ์ เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 140 หน้า
- อนันต์ ศรีโสภะ หลักการวิจัยเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2520, 432 หน้า ✓
- อุไร สิงห์โต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทาง-
การเรียน วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 214 หน้า อักสาเนา
- เอกวิทย์ ฃ กลาง "กรมวิชาการสวดครุยุบสอนไม่เป็นเร่งด่วน" เสียงปวงชน
11 มีนาคม 2523 หน้า 4
- Allport, Gordon.. Pattern And Growth in Personality. 2nd. ed.,
New York, Holt, Rinehart and Winston, 1961. 593 p.
- Broadbent, D.E. "Two Personality Related to Academic Achievement,"
British Journal of Educational. 29 : 214 - 228, November, 1969.

- Bonner, Hubert. Group dynamics.; principles and application. 2nd. ed., New York, The Ronald Press, 1959. 531 p.
- Byrne, Donn. An Introduction to Personality. 3rd. ed., New York, Prentice-Hall Inc., 1966. 258 p.
- Banister, Robert Leo. "A Comparative Study of Extraversion-Introversion Traits to two Instructional Method," Dissertation Abstracts International. 31 : 4327-A, February, 1973.
- Child, Denis. "The Relationships between Introversion-Extraversion, Neuroticism and Performance in School Examination," British Journal of Educational Psychology. 34 : 187-195, June, 1964.
- Dorwin, Cartwright and Alvin Zander. Group Dynamics. 3rd. ed., New York, Harper and Row, 1960. 342 p.
- Desena, A. Paul. "The Role of Consistency in Identifying Characteristics of three Levels of Achievement," Personal and Guidance Journal. 43 : 220-236, October, 1964.
- Entwistle, N.J. and Shirley Cunningham. "Neuroticism, and School Attainment-a linear Relationship," British Journal of Educational Psychology. 38 : 123-132, April, 1968.
- Evans, K.M. "Sociometry in School-II Application," Education Research. 6 : 124-132, February, 1964.
- Eysenck, Hans Jurgen. The Structure of Human Personality. 3rd. ed., London, Methuen, 1970. 476 p.
- _____. The Dynamic : Theory of Anxiety and Hysteria. London, Routledge and Kegan, 1957. 256 p.
- Eysenck, and D. Cookson. "Personality in Primary School Children," British Journal Educational Psychology. 39 : 109-130, June, 1969.

- Fan, Chung-Teh. Item Analysis Table. New Jersey, Education Testing Service, Princeton, 1952. 32 p.
- Hall, S. Calvin and Lindzey Gardner. Theories of Personality. New York, John Wiley and Sons, 1970. 86 p.
- Harris, Theodore L. and Others. "Summary and Review of Investigations Relating," The Journal of Educational Research. 62(7) : 291-312, March, 1969.
- John Withall and W.W. Lewis. "Social Interaction in the Classroom," Handbook of Research on Teaching. Chicago, Rand McNally and Company, 1963. 684 p.
- Kline, Paul. "Extraversion, Neuroticism And Academic Performance Among Chanaian University Students," British Journal of Educational Psychology. 36 : 92-93, February, 1966.
- Murray, A. Henry. Explorations in Personality. Science editions, New York, 1962. 761 p.
- Rogers, R. Carl. Client-Centered Therapy, Boston. Houghton Mifflin, 1951. 560 p.
- Lex, J. Joseph. "Attitude Change of Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts International. 11 : 6093-A, May, 1973.
- Lynn, R. "Two Personality Characteristics Related to Academic Achievement," British Journal of Educational Psychology. 29 : 213-216, November, 1959.
- Lynn, R. and I.E. Gordon. "The Relation of Neuroticism and Extraversion to Intelligence and Educational Attainment," British Journal of Educational Psychology. 31 : 194-203, June, 1961.

Regan, B. William and Gene D. Sheperd. Modern Elementary Curriculum. 4th. ed., New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1971. 197 p.

Richard, Gross E. and Dwight D. Allen. "Evaluation in Social Studies Classroom : Idea and Praticce," Social Education. 3 : 207-208, November, 1967.

Ridding, L.W. "An Investigation of Personality Measures Associated with Over and Under Achievement in English and Arithmetic," British Journal Education Psychology. 37 : 397-398, November, 1966.

Rushton, James. "The Relationship between Personality Characteristics and Schoolastic Success in 11 years old Children," British Journal Educational Psychology. 36 : 178-183, June, 1966.

Starr, Darther Eay. "Personality Characteristics and Learning Style Phonics Achievement of Preservice Element Teachers Exposed to a Social or Isolated Learning Environment," Dissertation Abstracts International. 32 : 4434-A, February, 1972

Savage, R.D. "Personality Factors and Academic Attainment in Junior School Children," British Journal of Educational Psychology. 36 : 91-94, February, 1966.

Wright, David William. "A Comparative Study of two Leadership Styles in Good-Bound Group Discussion," Dissertation Abstracts International. 12 : 7121-A, June, 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
การวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 1 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่ายมาตรฐาน (Δ) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ข้อ	p	r	Δ	ข้อ	p	r	Δ
1.	.59	.69	12.1	21.	.72	.42	10.7
2.	.44	.39	13.6	22.	.38	.36	14.2
3.	.43	.56	13.7	23.	.79	.62	9.7
4.	.78	.39	9.9	24.	.65	.61	11.4
5.	.69	.47	11.0	25.	.76	.53	10.1
6.	.66	.67	11.3	26.	.42	.23	13.8
7.	.64	.63	11.6	27.	.79	.27	9.7
8.	.45	.47	13.5	28.	.45	.53	13.5
9.	.40	.46	14.0	29.	.58	.35	12.2
10.	.45	.42	13.5	30.	.69	.47	11.0
11.	.50	.38	13.0	31.	.71	.26	10.8
12.	.48	.64	13.2	32.	.47	.38	13.3
13.	.48	.53	13.2	33.	.32	.38	14.9
14.	.36	.53	14.4	34.	.45	.47	13.5
15.	.42	.48	13.8	35.	.70	.63	11.0
16.	.57	.56	12.3	36.	.70	.54	10.9
17.	.57	.56	12.3	37.	.54	.56	12.6
18.	.46	.49	13.3	38.	.73	.50	10.6
19.	.75	.37	10.3	39.	.72	.30	10.6
20.	.46	.67	13.4	40.	.62	.65	11.8

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	p	r	Δ	ข้อ	p	r	Δ
41.	.68	.48	11.1	51.	.55	.35	12.5
42.	.38	.49	14.2	52.	.66	.51	11.3
43.	.36	.53	14.4	53.	.74	.58	10.5
44.	.45	.29	13.5	54.	.40	.26	14.0
45.	.57	.32	12.3	55.	.41	.60	13.9
46.	.45	.53	13.5	56.	.64	.63	11.6
47.	.43	.26	13.7	57.	.69	.47	11.0
48.	.68	.66	11.2	58.	.54	.56	12.6
49.	.68	.38	11.1	59.	.40	.46	14.0
50.	.69	.74	11.0	60.	.57	.45	12.3

ค่าความยากมาตรฐานเฉลี่ยทั้งฉบับ ($\bar{\Delta}$) = 12.3233

ค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยทั้งฉบับ ($\bar{r}$) = 0.5465

ตาราง 2 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-
แสดงตัว จำนวน 40 ข้อ

ข้อ	กลุ่มค่า		กลุ่มสูง		อำนาจจำแนก (t)
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	2.72	1.09	5.00	2.72	3.39
2	2.80	.92	3.80	.21	4.71
3	2.12	3.25	3.08	2.08	2.08
4	2.24	2.19	3.24	1.86	2.49
5	2.68	2.14	4.04	.62	4.09
6	3.12	2.19	4.32	.64	3.12
7	2.08	1.24	3.04	1.71	2.79
8	2.88	1.77	3.56	1.64	2.62
9	1.52	.43	2.72	2.17	3.38
10	2.32	1.81	3.36	1.41	2.89
11	3.40	1.84	4.44	2.13	2.60
12	2.52	1.69	3.72	1.71	3.25
13	2.68	1.48	4.00	.88	4.16
14	2.68	1.89	3.64	1.66	2.54
15	2.80	1.83	4.12	1.39	3.68
16	3.84	.89	4.80	.17	4.67
17	2.00	1.42	4.12	.02	4.25
18	3.08	1.99	3.36	.62	3.67
19	2.88	1.53	4.00	.41	4.31

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มต่ำ		กลุ่มสูง		ค่าอำนาจจำแนก (t)
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
20	3.44	1.42	4.72	.21	4.85
21	3.24	2.77	4.48	.26	3.56
22	2.92	1.33	4.20	.17	5.22
23	3.36	1.19	4.52	.91	4.00
24	2.40	.83	3.12	.56	3.05
25	1.48	.72	2.40	2.29	2.65
26	2.04	1.37	3.60	.96	5.11
27	3.16	1.21	4.40	.68	5.46
28	2.20	1.25	3.04	2.71	2.11
29	3.48	2.59	4.76	.91	3.42
30	2.56	1.75	3.28	1.37	2.03
31	2.32	1.98	3.80	.05	4.67
32	3.12	1.53	4.00	.05	4.57
33	3.32	1.39	4.12	4.47	2.47
34	2.68	1.31	3.56	1.42	5.09
35	2.52	1.76	2.72	1.63	5.73
36	2.84	2.31	4.32	1.32	3.89
37	4.32	.64	5.00	1.13	2.56
38	2.48	2.18	3.92	.49	4.41
39	2.60	.67	3.96	3.76	3.22
40	2.48	1.34	3.76	.86	5.17

ตาราง 3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างการสอบก่อนการเรียน
และหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
1	31	39	8	19	25	28	3
2	37	40	3	20	38	50	12
3	32	40	8	21	29	38	9
4	24	31	7	22	32	35	3
5	28	36	8	23	33	36	3
6	31	44	13	24	32	39	7
7	25	35	10	25	33	40	7
8	35	38	3	26	27	31	4
9	28	35	7	27	36	41	5
10	35	42	7	28	28	35	7
11	29	34	5	29	30	42	12
12	28	38	10	30	34	38	4
13	38	40	2	31	31	34	3
14	31	34	3	32	29	31	2
15	32	38	6	33	37	42	5
16	34	38	4	34	22	28	6
17	25	36	11	35	34	40	6
18	30	43	13	36	38	44	6

ตาราง 4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างการสอบก่อนการเรียน
และหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2

เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D	เลขที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	D
1	33	36	3	19	29	33	4
2	30	35	5	20	33	44	11
3	34	38	4	21	25	28	3
4	35	40	5	22	39	41	2
5	36	38	2	23	30	30	—
6	28	32	4	24	31	39	8
7	27	35	8	25	28	30	2
8	27	36	9	26	25	29	4
9	35	40	5	27	27	30	3
10	28	31	3	28	34	38	4
11	24	30	6	29	35	40	5
12	30	33	3	30	36	41	5
13	24	28	4	31	38	40	2
14	35	42	7	32	30	37	7
15	34	40	6	33	36	39	3
16	37	41	4	34	28	35	7
17	24	29	5	35	29	35	6
18	28	40	12	36	32	36	4

ภาคผนวก ข.
ชุดการเรียนรู้การสอน

ชุดการ เรียนการสอนด้วยวิธีกระบวนกร กลุ่มสัมพันธ์

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 1 การสร้างสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

เวลา 1 คาบ

ความหมาย

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความเป็นมิตรให้เกิดในกลุ่มสมาชิก
2. เพื่อให้สมาชิกใคร่รู้จักกันมากขึ้น
3. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการ เริ่มต้นที่จะร่วมกันศึกษาและทำงานกลุ่ม
4. เพื่อสร้างความกระตือรือร้นให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกในกลุ่ม

แนวคิด

บรรยากาศที่เป็นกันเองเป็นทางนำไปสู่สัมพันธ์ภาพที่ดี เป็นการเริ่มต้นทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม

กิจกรรม

เกมส์ที่ 1 เกมส์ "กิกกอก"

ก. ขั้นตอนกิจกรรม

1. นักเรียนทุกคนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ครูผู้นำเกมส์ยืนตรงกลาง ให้นักเรียนแต่ละคนต้องจำชื่อเล่นของเพื่อนข้างเคียงได้ทั้งทางซ้ายมือและทางขวามือของตัวเอง ถ้าไม่ทราบให้หาวิธีเอง
3. ครูผู้นำเกมส์จะเดินวนทุกคนรอบ ๆ วงพร้อมทั้งพูดว่า "กิก-กอก" ไปเรื่อย ๆ ถ้าหยุดที่ใครก็จะเอ่ยคำว่า กิก หรือ กอก แล้วแต่ผู้นำกองการ ถ้าผู้นำเกมส์เอ่ย กิก และหยุดที่ผู้ใดผู้นั้นต้องบอกชื่อเล่นของคนทางซ้ายมือของตนให้ได้ภายใน 5 วินาที ถ้าเอ่ย กอก ผู้นั้นต้องบอกชื่อเล่นคนทางขวามือภายในเวลาที่กำหนด

ถ้าไม่สามารถทำได้หรือมอดิต ต้องออกมาเป็นผู้นำเกมส์ ผู้นำเกมส์คนเก่าเข้าไปแทน

4. สลับเปลี่ยนกันออกมานำเกมส์และหยุดสลับเปลี่ยนที่นั่งกันใหม่ เพื่อให้อยู่จึกกันให้ทั่ว

ข. ชั้นวิเคราะห์

1. อภิปรายการทํากิจกรรมดังนี้

- ความรู้สึกของผู้นำเกมส์และสมาชิกทุกคน
- บรรยากาศของกลุ่มเป็นอย่างไร
- ประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรม

ค. ชั้นประยุกต์ใช้

ครูเชื่อมโยงความคิดว่าการทํากิจกรรมจึกกันคุ้นเคยกันเกิดจากความใกล้ชิด มีอารมณ์รวมกิจกรรม การรู้จักชื่อและลักษณะสำคัญเฉพาะตัวบางอย่าง จะทำให้จดจำ และเป็นพื้นฐานสร้างสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

เกมส์ที่ 2 เกมส์ลาลายเซ็น

ก. ชั้นกิจกรรม

1. จัดสมาชิกในหนึ่งลอมเป็นวงกลมหรือวงรี วงเดียวไม่ซ้อนกัน
2. ครูแจกแบบลาลายเซ็นให้นักเรียนทุกคนและให้นักเรียนเขียนชื่อของตนเองกำกับไว้ทุกแผน
3. ครูอธิบายว่าช่วงเวลาต่อไปนี้เป็นประมาณ 5 นาที หลังจากสัญญาณนกหวีดแล้ว ให้สมาชิกทุกคนลาลายเซ็นจากเพื่อนสมาชิกที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับชื่อที่กำหนดไว้ โดยให้สมาชิกผู้นั้นเซ็นชื่อลงในช่องว่างข้างหน้าชื่อนั้น ๆ ขอให้ลาลายเซ็นให้ไ้เร็วที่สุด ผู้ที่ลาลายเซ็นได้ครบคนแรกให้มายืนหน้าชั้น เมื่อได้ยินสัญญาณนกหวีดอีกครั้งแสดงว่าหมดเวลา ทุกคนเข้าที่นั่งเดิม

4. ครูให้สัญญาณนกหวีดเริ่มลาลายเซ็น

5. เพื่อประหยัดเวลา กรุณาให้สัตยาณและแนะนำผู้ชนะให้กลุ่มทราบและให้ผู้ชนะแจ้งกลุ่มว่าคนใดลาตายเห็นของสมาชิกคนใดบ้างและสมาชิกคนนั้นมีคุณสมบัติอย่างไร

6. กรุณาสมาชิกที่ลาตายเห็นโคนอยที่สุกซึ่งเป็นผู้แพ้แจ้งให้กลุ่มทราบ ว่าคนใดลาตายเห็นอย่างไร เพราะเหตุใดตนเองจึงลาโคชาที่สุก

7. กรุณารักษานักเรียนว่าจะให้รางวัลผู้ชนะและลงโทษผู้แพ้อย่างไร

ข. ขั้นวิเคราะห์

1. กรุณาระบุให้สมาชิกได้อภิปรายเพื่อวิเคราะห์หาประเด็นที่สำคัญ

ดังนี้

- บรรยากาศของกลุ่มเป็นอย่างไร
- อะไรมีส่วนทำให้เกิดบรรยากาศเช่นนั้น
- บรรยากาศเช่นนั้น มีประโยชน์อย่างไร

ค. ขั้นประยุกต์ใช้

กรุณาเชื่อมโยงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มให้สมาชิกคิดว่าจะสามารถนำความเข้าใจไปใช้ได้อย่างไร

อุปกรณ์

1. แบบลาตายเห็นจำนวนเท่าสมาชิก
2. นกหวีด หรือ กริ่ง ให้สัตยาณ
3. รางวัล 2 ชิ้น

.....

แบบลาลายเซ็น

โปรดลาลายเซ็นให้ไ้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด

(ช่องสำหรับเซ็นลายเซ็น)

-1. ผู้ที่ขอเกี่ยวกับการภาพยนตร์
-2. ผู้ที่ตัวสูงมากที่สุด
-3. ผู้ที่ตัวเตี้ยมากที่สุด
-4. ผู้ที่มีน้ำหนักตัวมากที่สุด
-5. ผู้ที่มีผมมากที่สุด
-6. ผู้ที่มีชื่อคนคล้ายพยัญชนะ อ.
-7. ผู้ที่มีนามสกุลยาวที่สุด
-8. ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่บ้านหนองลาด
-9. ผู้ที่มีความสวยมากที่สุด
-10. ผู้ที่ชอบร้องเพลงลูกทุ่ง
-11. ผู้ที่มาจากบ้านไกลโรงเรียนมากที่สุด
-12. ผู้ที่มีคาร์บัตรราชการตำรวจ
-13. ผู้ที่เดินมาโรงเรียน
-14. ผู้ที่ห่อขาวมารับประทานตอนกลางวัน
-15. ผู้ที่เป็นลูกคนโต
-16. ผู้ที่เป็นลูกคนสุดท้อง
-17. ผู้ที่เคยขบแฉะ
-18. ผู้ที่กำพร้าบิดา
-19. ผู้ที่มีลายมือสวยที่สุด
-20. ผู้ที่มีสาวเป็นพยาบาล

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 2 สิ่งแวดล้อม

เวลา 1 คาบ

.....

ความมุ่งหมาย เมื่อนักเรียนร่วมทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. ค้นคว้าหา

1. บอกความหมายของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเภณีใด อย่างน้อย 4 อย่าง

2. บอกสิ่งแวดล้อมธรรมชาติใด อย่างน้อย 10 ชนิด

3. บอกเหตุผลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมใดอย่างน้อย 3 ข้อ

4. บอกประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ใดอย่างน้อย 5 ข้อ

ข. คำนวณแบบสัมพันธ์

1. รู้จักคุณค่าของการให้

2. รู้จักความต้องการของผู้อื่น

3. เคารพในสิทธิของผู้อื่น

4. ให้ความร่วมมือกันดีขึ้น

5. ยอมรับความบกพร่องของตนเอง

6. ตระหนักในคุณค่าของการเจรจา

7. เห็นคุณค่าของความรู้ที่ได้จากคนอื่น

ค. คำนวณประยุกต์ใช้

1. บอกแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันจากการอภิปราย

ภายในกลุ่ม

เนื้อเรื่อง สิ่งแวดล้อม

1. ความหมายของสิ่งแวดล้อม
2. ประเภทของสิ่งแวดล้อม
3. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม
4. ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อม

แนวคิด

สิ่งแวดล้อมและมนุษย์ต่างมีอิทธิพลต่อกันและกัน

กิจกรรม

ก. ชี้นำ ให้นักเรียนบอกสิ่งที่อยู่ในใจที่คิดว่าไม่เข้ากับของเพื่อน ๆ คนละ 1 อย่าง ขณะที่เด็กบอก ครูจดลงบนกระดานไว้มากที่สุด แล้วครูให้นักเรียนทายใจครูว่า ครูคิดอะไร ให้นักเรียนลงทาย 2-3 คน แล้วครูเฉลยว่า ครูจะให้ให้นักเรียนเล่นเกมสหาสมบัติจากลายแทง

ข. ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์และเป็นผู้ช่วยครู เป็นกรรมการดูว่ามีใครทำผิดกติกาของเกมบ้างหรือไม่
2. ให้แต่ละกลุ่มมารับของลายแทงจากเพื่อนทั้ง 6 คน กลุ่มละ 1 ของ ส่วนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกตการณ์และจับเวลา
3. อธิบายกติกาการเล่นเกมส์และวิธีการเล่น
 - 3.1 ห้ามให้อะไรที่ตนได้ให้ผู้อื่นดู
 - 3.2 จะบอกได้เมื่อมีคนถาม
 - 3.3 ถ้าต้องการขอความช่วยเหลือของเขาคงยอมแลกขอความช่วยเหลือของเรา
 - 3.4 เมื่อพบกลุ่มที่กองทำงานรวมกันต้องรีบทำงานให้เสร็จทั้งนี้
 - ช่วยกันเรียบเรียงข้อความ
 - คอมพิวเตอร์และเตรียมรายงาน

4. ลงมือเล่นเกมส์
5. ให้อาจารย์แต่ละกลุ่มรายงาน
6. เสนอปัญหา
7. มอบหมายงานและการบ้าน

ค. ขั้นวิเคราะห์

1. อภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์
 - เกี่ยวกับการทำงาน
 - เกี่ยวกับความร่วมมือ
 - การใช้คำพูด
 - การแสวงหาความรู้

ง. ขั้นประยุกต์ใช้

บอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมและจากการอภิปราย เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้

ประเมินผล

ก. ด้านเนื้อหา

1. ดูจากการเรียบเรียงข้อความ
2. การรายงาน
3. การตอบปัญหา
4. การค้นคว้าเพิ่มเติมในการบ้าน

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเล่นเกมส์
2. การวิเคราะห์ปัญหา

ค. ด้านประยุกต์ใช้

1. การอภิปรายร่วมกัน
2. การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน

อุปกรณ์

เป็นบัตรข้อความเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม มีข้อความอยู่ด้านหนึ่งแต่ไม่จบ
ความ มีหมายเลขกำกับและหมายเลขที่จะหาข้อความต่อเนื่องกลับ ด้านข้อความนี้จะมี 30 ชิ้น
แถม 6 ชุด ดังนี้

1. หน้าที่ของสิ่งแวดล้อม
2. สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ
3. สิ่งแวดล้อมประดิษฐ์
4. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม
5. ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อม
6. การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม

ระยะเวลา 30 นาที (แลกเปลี่ยน 10, ทำงาน 10 และรายงาน 10)

คำถามที่ทุกกลุ่มต้องตอบ

- กลุ่มที่ 1 สิ่งแวดล้อมคืออะไร มีกี่ชนิดบอกมาให้ครบ
- กลุ่มที่ 2 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติคืออะไร ยกตัวอย่าง 10 ข้อ
- กลุ่มที่ 3 สิ่งแวดล้อมประดิษฐ์คืออะไร ยกตัวอย่าง 10 ข้อ
- กลุ่มที่ 4 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่าง 3 ข้อ
- กลุ่มที่ 5 ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่าง 5 ข้อ
- กลุ่มที่ 6 อะไรบ้างที่เป็นข้อควรคำนึงในการใช้ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อม

ที่ไม่กระทบกระเทือนความอยู่รอดของมนุษย์ได้ บอกให้ครบ อธิบายให้เข้าใจ

ใบสังเกตการณ์

1. มีใครทำผิดกติกาบ้าง
2. มีวิธีทำงานอย่างไร
3. ใครเป็นผู้ริเริ่มในการทำงานก่อน
4. ใครช่วยกันมากที่สุด

5. ใครไม่ช่วยกลุ่มเลย
6. อยากให้ทุกคนทำงานเหมือนใคร

ขอความในการวิเคราะห์

ก. ความเนื้อหา

1. ถ้าเราแลกเปลี่ยนความรู้กับแบบนี้ นักเรียนก็ได้อย่างไร
2. ไหมยตัวอย่างปัญหาที่ยากแก่การตอบซึ่งผู้ตอบยังไม่เข้าใจ

และรวมอภิปราย

3. ช่วยกันสรุปเรื่องสิ่งแวดล้อมและยกตัวอย่างประกอบ

ข. ความหมายสัมพันธ์

1. ไหมยสิ่งเกตุการดำเนินงานข้อความที่บันทึกไว้
2. รู้สึกอย่างไรบ้างในการเล่นเกมส์
3. นักเรียนชอบหรือไม่ชอบเพราะเหตุใด
4. ใครทำผิดกติกาบ้างเพราะอะไร
5. พอใจในการทำงานกลุ่มหรือไม่ เพราะอะไร
6. ความสำเร็จของกลุ่มอยู่ที่อะไร
7. ชอบกพร่องในการทำงานกลุ่มนี้มีอะไรบ้าง จะแก้อย่างไร
8. มีความคิดเห็นอย่างไรต่อสมาชิกในกลุ่มอื่น ๆ

ค. ความประยุกต์ใช้

1. ให้นักเรียนเสนอวิธีทำงานที่สื่อกับบุคคลอื่น ๆ
2. นักเรียนช่วยคิดว่าความสำคัญของความรู้ของคนอื่นเป็นอย่างไร

เราทำอย่างไรจึงจะอยู่ในสังคมได้

.....

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 เรื่องที่ 3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม
 เวลา 1 คาบ

.....
ความมุ่งหมาย เมื่อนักเรียนร่วมทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. ค้นคว้า

1. บอกปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างน้อย 5 อย่าง
2. บอกประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญทั้ง 4 ประเภทได้
3. บอกสาเหตุสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมได้
4. บอกปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนได้อย่างน้อย 3 อย่าง

ข. ถอดบทเรียนสัมพันธ์

1. สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้
2. กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น
3. ยอมรับข้อบกพร่องของตนและของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

ค. การประยุกต์ใช้

1. สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานร่วมกับคนอื่นได้
2. สามารถยกตัวอย่างในการประพฤติและปฏิบัติตนให้ดีในการทำงาน

อย่างน้อย 2 ข้อ

3. รู้จักวิจารณ์ความดีของตนเองได้

เนื้อเรื่อง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ
2. ปัญหามลภาวะ
3. ปัญหาประชากร

4. ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

แนวคิด

ธรรมชาติและมนุษย์เป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงเกิดจากธรรมชาติและมนุษย์ เชื่อมเกี่ยวกัน

กิจกรรม

1. ชี้นำ ให้นักเรียนคู่สวดประกอบเสียง เรื่อง สภาพแวดล้อมเป็นพิษ โดยครูไม่บอกชื่อเรื่องก่อน แล้วให้นักเรียนช่วยกันตั้งชื่อเรื่องว่าเรื่องอะไร

2. ชี้นำ

2.1 ให้นักเรียนช่วยกันตอบว่าสภาพแวดล้อมเป็นพิษเกิดจากสาเหตุใด

เป็นสำคัญ

2.2 ให้นักเรียนช่วยกันตอบว่าสิ่งแวดล้อมเป็นพิษมีอะไรบ้าง ครูจดลงกระดานให้มากที่สุด

2.3 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดประเภทของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

2.4 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม

2.5 ให้แต่ละกลุ่มเสนอรายงานโดยวิธีเขียนคำตอบบนกระดาน

2.6 ให้นักเรียนช่วยกันบอกปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

3. ชี้นำวิเคราะห์

3.1 การแบ่งงานในระหว่างทำงานกลุ่ม

3.2 การแสดงความคิดเห็น

3.3 การแสดงออกเมื่อได้เห็นสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

กับตนเอง

4. ชั้นประยุกต์ใช้
 - 4.1 สามารถสังเกตสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไข
 - 4.2 เสนอแนะปรับปรุงแก้ไขการทำงานในครั้งต่อไป
 - 4.3 สามารถสังเกตปัญหาสิ่งแวดล้อมรอบตัวเองได้

ประเมินผล

1. งานเนื้อหา
 - 1.1 การอภิปรายยกตัวอย่างปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - 1.2 การสรุปความและการตอบปัญหา
 - 1.3 การใช้ความรู้และประสบการณ์มาใช้อ้างอิงในการสรุปและอภิปราย
2. กานมนุษยสัมพันธ์
 - 2.1 การแสดงออกถึงความร่วมมือ
 - 2.2 การรู้จักสังเกตและจดจำอย่างมีเหตุผล
 - 2.3 การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น
 - 2.4 การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
3. กานประยุกต์ใช้
 - 3.1 บอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมและจากการอภิปรายเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 - 3.2 ให้นักเรียนวางแผนงานที่ตนจะแก้ปัญหามลพิษในโรงเรียน

และชุมชนคนละ 1 เรื่อง

อุปกรณ์

1. สไลด์ประกอบเสียงเรื่อง สภาพแวดล้อมเป็นพิษ
2. เทปบันทึกเสียง

ข้อคำถามในการวิเคราะห์

1. คำถามเนื้อหา

- 1.1 ทำไมสภาพแวดล้อมจึงเป็นพิษ อภิปราย
- 1.2 มนุษย์มีความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง
- 1.3 ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่ใกล้ตัวนักเรียนมีอะไรบ้าง
- 1.4 นักเรียนช่วยกันสรุปว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากอะไร มีปัญหาอะไร

บางที่สำคัญ

2. คำถามนุชนสัมพันธ์

- 2.1 นักเรียนมีปัญหในการเสนอความคิดเห็นภายในกลุ่มอย่างไรบ้าง
- 2.2 ใครเสนอความคิดเห็นมากที่สุดในกลุ่ม เพื่อนยอมรับหรือไม่
- 2.3 ใครมีความรู้ดีกว่าใครช่วยเหลือกลุ่มน้อยมากหรือไม่ใครช่วยเลย
- 2.4 ใครคิดว่ากลุ่มตนมีวิธีทำงานดีที่สุด ทำไม
- 2.5 นักเรียนต้องการสมาชิกกลุ่มที่มีลักษณะอย่างไร
- 2.6 ในฐานะนักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งคิดว่าจะทำตนอย่างไรจึงจะช่วย

เพราะเหตุใด

ทำไม

งานกลุ่มใดก็

3. คำถามประยุกต์ใช้

- 3.1 ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญ เราจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร
- 3.2 ในชีวิตประจำวันเราจะมีวิธีแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง

การบ้าน

ให้นักเรียนเขียนแผนการแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนคนละ

1 ปัญหา ลงสมุดแบบฝึกหัดส่งครู

.....

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 4 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติหรือ

เวลา 3 คาบ

.....
ความมุ่งหมาย เมื่อนักเรียนร่วมทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. ค้นคว้า

1. บอกความหมายและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกต้อง

อย่างน้อย 1 ความหมาย

2. บอกสาเหตุที่ทรัพยากรธรรมชาติหรืออย่างน้อย 3 ข้อ

3. บอกความสำคัญที่ทรัพยากรที่ดินที่มนุษย์ใช้อย่างน้อย 1 อย่าง

4. บอกสาเหตุของดินเสียอย่างน้อย 2 ข้อ

5. บอกปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับน้ำได้ 3 ประเภท

6. บอกสาเหตุที่เกิคน้ำท่วมได้อย่างน้อย 2 ข้อ

7. บอกสาเหตุที่เกิคน้ำเสียได้อย่างน้อย 2 ข้อ

8. บอกสาเหตุที่ป่าถูกทำลายได้อย่างน้อย 3 ข้อ

9. เมื่อนักเรียนรู้แผนที่ประเทศไทยแล้ว สามารถชี้ได้ว่าภาคไหน
 ที่ป่าไม้ถูกทำลายมากที่สุดและบอกถึงผลเสียจากการทำลายป่าไม้อย่างน้อย 3 ข้อ

10. บอกสาเหตุสำคัญที่สัตว์ป่าและสัตว์น้ำถูกทำลายได้อย่างน้อย 2 ข้อ

11. บอกความหมายคำว่าแรชาตุได้ถูกต้อง

12. บอกลักษณะของแรชาตุได้ทั้ง 3 ลักษณะได้

13. บอกประโยชน์ที่สำคัญทางแรชาตุได้อย่างน้อย 3 ข้อ

14. บอกปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำแรชาตุมาใช้ประโยชน์ได้

2 ปัญหา

15. บอกชื่อแร่ธาตุที่ประโยชน์ในการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมได้อย่างน้อย 4 ชนิด

16. บอกผลเสียของการทำเหมืองแร่อย่างน้อย 3 ข้อ

ข. กานมนุชนัยสัมพันธ์

1. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้
2. ลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง
3. ใจใหญ่ในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้
4. ยอมรับข้อบกพร่องของตนและร่วมงานกับคนอื่น
5. แสดงออกถึงความมั่นใจต่อผู้อื่นได้
6. รู้จักแบ่งเวลาและโอกาสให้ตัวเองและผู้อื่นได้รวมกิจกรรม

ค. งานประยุกต์ใช้

1. ยกตัวอย่างจากประสบการณ์มาได้อีกถูกต้องในการอธิบายในกลุ่ม
2. อธิบายประสบการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับความรู้ที่ได้เรียนรู้มาได้

ถูกต้องและชัดเจน

3. รวบรวมปัญหาสิ่งแวดล้อมรอบตัวในโรงเรียนและชุมชนได้
4. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมรอบตัวในชีวิตประจำวันได้

เนื้อเรื่อง

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติหรือ

1. ความหมายทรัพยากรธรรมชาติ
2. ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ
3. ความสำคัญของทรัพยากรดิน
4. สาเหตุที่ทำให้ดินเสีย
5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับน้ำ
6. สาเหตุที่ทำให้น้ำเสีย
7. ความสำคัญของป่าไม้

8. สาเหตุที่ป่าไม้ถูกทำลาย
9. ความสำคัญของสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ
10. สาเหตุสำคัญที่สัตว์ป่าและสัตว์น้ำถูกทำลาย
11. ความสำคัญของแรชาตุ
12. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เกิดจากการนำแรชาตุมาใช้ประโยชน์

แนวคิด

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการขาดแคลนและเป็นสาเหตุสำคัญแห่งปัญหาสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม

ก. ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนคู่โลกประกอบเสียง เรื่อง น้ำปัจจัยในการดำรงชีพ และเรื่อง ป่าไม้ของไทย

ข. ขั้นสอน

2. ให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่มย่อย
4. ในแต่ละกลุ่มให้เป็นผู้เล่น 5 คน และเป็นผู้สังเกตการณ์ 1 คน
5. ผู้นำกลุ่มอธิบายวิธีดำเนินการดังนี้
 - ให้สมาชิกทั้ง 5 คน ของแต่ละกลุ่มทำงานอะไรสักอย่างหนึ่ง คือซื้อชิ้นส่วนให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จำนวน 5 รูป ซึ่งมีขนาดเท่ากัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะไ้ชิ้นส่วนคนละ 3 ชิ้น สมาชิกทุกคนจะต้องก่อรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสวางอยู่ตรงหน้าตัวเองคนละ 1 รูป

- กติกา มีดังนี้ ห้ามพูด ห้ามลุกจากที่ ห้ามส่งสัญญาณ

- แจกใบประเมินผลของแต่ละหัวข้อในแต่ละกลุ่ม

6. แจกใบสังเกตการณ์ ให้ผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่มและให้คำ

อธิบายจนเข้าใจ

7. เมื่อการอุปถัมภ์เปลี่ยนเสร็จ ให้อ่านข้อความจากการอุปถัมภ์นั้น
ข้อความของสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะตรงกัน
8. ช่วยกันตอบปัญหา ค้นคว้า และบันทึกในแบบประเมินผลของตัวเอง
9. ลงมือเล่นเกมส์
10. ให้เวลาแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนกลุ่มกันจนครบ
11. เสนอปัญหา สรุปความสำคัญ

ก. ชั้นวิเคราะห์ ให้อภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์ทั้งผู้สังเกตการณ์และ

สมาชิก

1. การทำงาน
2. ความร่วมมือ
3. การใช้คำพูด
4. การแสวงหาความรู้
5. กิจกรรมในกลุ่มใดทำได้ดีที่สุด เพราะเหตุใด

ง. ชั้นประยุกต์

1. บอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมและจากการอภิปรายเพื่อเป็น
แนวทางในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ผู้นำกลุ่มเสนอคำถามให้สมาชิกได้นำไปคิดและหาคำตอบเกี่ยวกับ
การปรับปรุงตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ประเมินผล

ก. ด้านเนื้อหา

1. จากการตอบใบประเมินผล
2. การรายงาน
3. การตอบปัญหา
4. การค้นคว้าเพิ่มเติม

ข. งานมนุษยสัมพันธ์

1. การแสดงความร่วมมือ
2. การช่วยเหลือผู้อื่น
3. การรู้จักโอกาสของคนในการทำงานกับคนอื่น
4. การอดทนต่อการรอคอยในการทำงานร่วมกับคนอื่น

ค. งานประยุกต์ใช้

1. การอภิปรายรวมกัน
2. การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน
3. การวิเคราะห์ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติในห้องเรียน

อุปกรณ์

1. สไลด์ 2 เรื่อง
2. เทปบันทึกเสียง
3. กระดาษทึบเป็นรูปสี่เหลี่ยม 5 รูป แบ่งตามลักษณะและขนาดต่าง ๆ

กันพร้อมเขียนข้อความในแต่ละหัวข้อ มีทั้งหมด 6 ชุด ชุดละ 5 รูป รูปละ 3 ชิ้น รวมทั้งหมด 90 ชิ้น

4. ใบประเมินผลที่เขียนข้อความตามเนื้อหาแต่ละหัวข้อคนละ 1 แผ่น

จำนวน 30 แผ่น

5. แบบสังเกตการณ์ 6 ชุด

แบบสังเกตการณ์

1. บรรยากาศในการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างไร
2. มีการช่วยเหลือบ้างไหม ช่วยอย่างไร
3. มีสมาชิกไม่ปฏิบัติตามกติกาหรือไม่
4. สมาชิกที่กลุ่มทำงานสำเร็จอย่างรวดเร็ว
5. สมาชิกที่กลุ่มทำงานช้า
6. สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนขณะทำงาน

แบบประเมินผล

1. ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง.....
.....
2. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติรอบหรือ มีดังนี้
 2.1.....
 2.2.....
 2.3.....
 2.4.....
 2.5.....
3. ทรัพยากรใด มีความสำคัญ คือ
.....
4. สาเหตุที่ทำให้ดินเสีย คือ
 4.1.....
 4.2.....
 4.3.....
5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับน้ำ แบ่งออกเป็นประเภทดังนี้
 5.1.....
 5.2.....
 5.3.....
6. การเกิดน้ำท่วมเกิดจากสาเหตุ
 6.1.....
 6.2.....
 6.3.....

7. สาเหตุที่ทำให้หน้าเสีย
 - 7.1.....
 - 7.2.....
 - 7.3.....
8. ปลาไม่มีความสำคัญ คือ

.....
9. สาเหตุที่ปลาไม่ถูกทำลาย
 - 9.1.....
 - 9.2.....
 - 9.3.....
10. สัตว์ปลาและสัตว์น้ำมีความสำคัญ คือ

.....
11. สาเหตุสำคัญที่สัตว์ปลาและสัตว์น้ำถูกทำลาย
 - 11.1.....
 - 11.2.....
 - 11.3.....
12. แร่ธาตุ มีความสำคัญ คือ

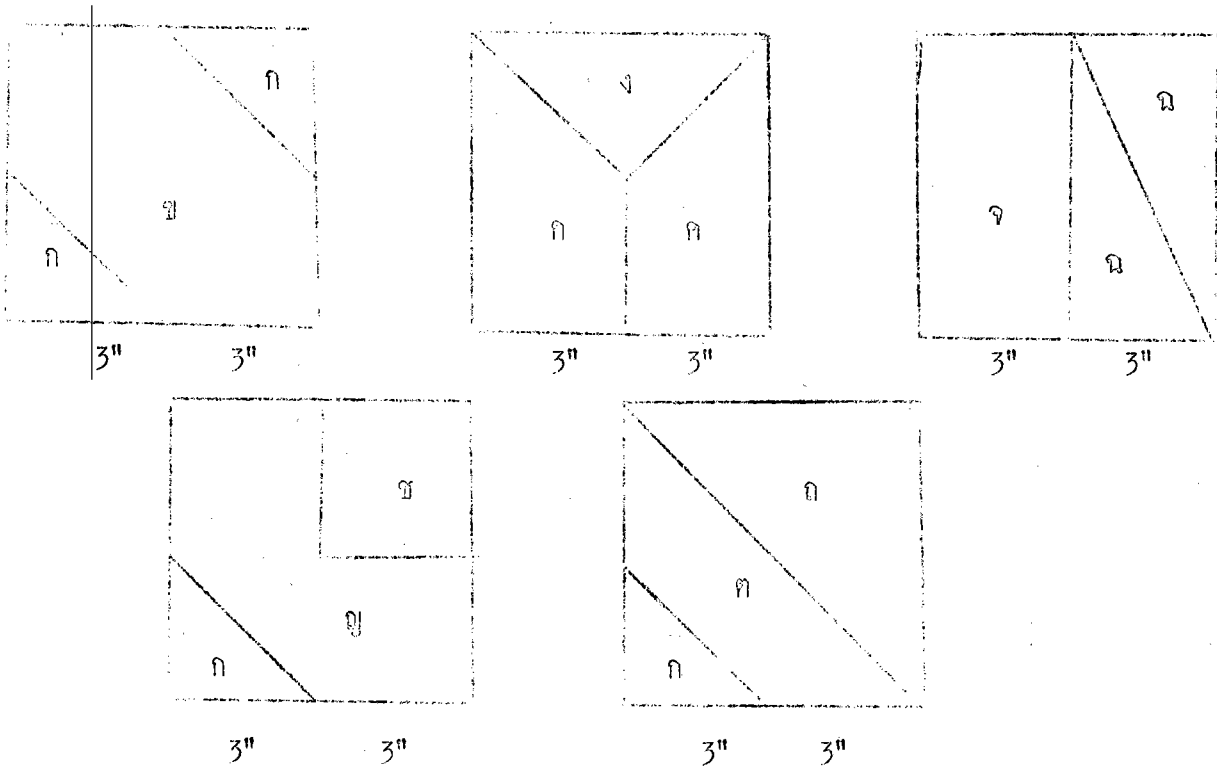
.....
13. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญเกิดจากการนำแร่ธาตุมาใช้ประโยชน์ คือ

.....

.....

.....

วิธีทำชิ้นส่วนของรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส

รูปสี่เหลี่ยมนี้เป็นกระดานแข็ง การจับขนาดของสี่เหลี่ยมแต่ละรูปควรทำอย่างระมัดระวัง (6x6)
แล้วนำชิ้นส่วนของรูปสี่เหลี่ยมมาใส่ของ 5 ของ

ของที่ 1	ประกอบด้วยชิ้นส่วน	ข, ค, จ
ของที่ 2	ประกอบด้วยชิ้นส่วน	ก, ก, ก, ก
ของที่ 3	ประกอบด้วยชิ้นส่วน	ก, ข
ของที่ 4	ประกอบด้วยชิ้นส่วน	ง, ฉ
ของที่ 5	ประกอบด้วยชิ้นส่วน	ข, ฉ, ก

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 5 ปัญหามลภาวะ

เวลา 2 คาบ

.....
ความหมาย เมื่อนักเรียนร่วมทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. งานเนื้อหา

1. บอกความหมายและความสำคัญของมลภาวะได้
2. บอกประเภทของมลภาวะได้ 2 ประเภท
3. บอกความหมายของกายภาพมลภาวะได้
4. บอกชนิดของกายภาพมลภาวะได้อย่างน้อย 4 อย่าง
5. บอกถึงการเกิดก๊าซพิษและโอโซนของก๊าซพิษได้อย่างน้อย 2 ประการ
6. บอกสาเหตุของอากาศเป็นพิษ เสียงรบกวน และผลกระทบกระเทือน

ต่อประชาชน อย่างน้อย 2 ตัวอย่าง

7. บอกวิธีป้องกันเชื้อโรคได้อย่างน้อย 1 วิธี
8. บอกชื่อโลหะที่เป็นพิษต่อร่างกายมนุษย์ได้ 2 ชนิด
9. บอกโทษของพิษของสิ่งผสมอาหารได้ 2 ข้อ

ข. คามนยสัมพันธ์

1. ช่วยเหลือคนที่ต้องการช่วยเหลือได้
2. แสดงออกถึงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นได้
3. รู้จักรักเมาน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน
4. กตัญญูจะวิจารณ์งานคนอื่นอย่างมีเหตุผลและหลักเกณฑ์

ค. งานประยุกต์ใช้

1. สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานร่วมกับคนอื่นในกลุ่มอื่นได้
2. สามารถยกตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนให้ดีในการทำงานอย่างน้อย

3. รู้จักวิจารณ์งานของตนเองได้

เนื้อเรื่อง

1. ความหมายของมลภาวะ
2. ประเภทของมลภาวะ
3. ความหมายของกายภาพมลภาวะ
4. ชนิดและสาเหตุของกายภาพมลภาวะที่สำคัญ
5. ประเภทของสารพิษ

แนวคิด ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่หมดสิ้น ถ้าหากใช้อย่างรู้ป้อนโดยขาดความรู้และหลักการย่อมเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พินิจย้อนถึงตัวได้

กิจกรรม

ก. ชี้นำ

1. ครูนำภาพและข่าวจากหนังสือพิมพ์ เกี่ยวกับปัญหามลภาวะพร้อมคำขวัญ มาฝึกให้นักเรียนดูหน้าชั้น

2. ครูถามนักเรียนว่าสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่กำลังเป็นปัญหาของมนุษย์ที่ใกล้ตัวเรามากที่สุดขณะนี้คืออะไรให้นักเรียนช่วยกันตอบและจดไว้นบนกระดานเป็นข้อ ๆ

ข. ขั้นสอน

1. ครูอธิบายความมลภาวะ โดยมีนักเรียนช่วยยกตัวอย่างประกอบ
2. นักเรียนช่วยกันบอกสิ่งที่เป็นมลภาวะที่ใกล้ตัวเรามากที่สุด จดไว้นบน

กระดาน

3. ครูช่วยนักเรียนแบ่งประเภทของมลภาวะออกเป็น 2 ประเภท
4. แบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน นักเรียนที่เหลือเป็นผู้ช่วยครูและผู้สังเกตการณ์ทั่วไป
5. ให้แต่ละกลุ่มมารับมอบหมายงาน กลุ่มละ 1 หัวข้อตามลำดับ

6. ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่า ให้แต่ละกลุ่มทำงานดังนี้
 - วาดรูปเพื่อแสดงให้เห็นจริงตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย
 - เขียนข้อความประกอบรูปภาพ
 - ให้เวลา 15 นาที
 - มีการประกวดกลุ่มไหนรูปภาพและคำขวัญตรงกันมากที่สุด
7. ให้ซักถามปัญหาแล้วแยกย้ายกันทำงานกลุ่ม

ก. ชั้นวิเคราะห์

1. การแบ่งงานในระหว่างทำงานกลุ่ม
2. การแสดงความคิดเห็นในการตอบคำถาม อภิปราย

ง. ชั้นประยุกต์ใช้

1. บอกสาเหตุของปัญหากายภาพผลภาวะใดอย่างน้อยปัญหาละ 2 ข้อ
2. เขียนคำขวัญประกอบขอปัญหาใดอย่างน้อย 1 ข้อปัญหา

ประเมินผล

ก. กานเนื้อหา

1. ภาพที่วาดออกมา
2. การให้คำขวัญ
3. การเอาประสบการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์
4. อธิบายประกอบปัญหาได้ถูกต้องชัดเจน

ข. กานมนุษยสัมพันธ์

1. การแสดงความร่วมมือ
2. การช่วยเหลือผู้อื่น
3. การรู้จักโอกาสของคนในการทำงานร่วมกับคนอื่น

ค. งานประยุกต์ใช้

1. การแสดงออกในการวาดภาพ
2. การเขียนคำขวัญประกอบ
3. การยกตัวอย่างการอภิปราย

กิจกรรมเสริมบทเรียน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาปัญหาภายในกลุ่มเพื่อรายงานหน้าชั้นเรียน

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ 6 แผ่น (6กลุ่ม x ๑๐.๕๓ม) ผู้สว/ภรท. ๑๐๓
2. สีเมจิก 3 แท่ง กินสอ กลุ่มละ 1 แท่ง
3. ยางลบ กลุ่มละ 1 แท่ง
4. แบบสังเกตการณ์

เกมส์

ให้ผู้สังเกตการณ์รับของกลุ่มละ 1 ของ ในซองบรรจุกระดาษซึ่งมีข้อความกลุ่มละ 5 ชิ้น ใบสังเกตการณ์ 3 ใบ

รายละเอียดในกระดาษที่มีข้อความของเกมส์

1. ฉันเป็นหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้ออกคำสั่งให้เพื่อนในกลุ่มทำงานตามที่ต้องการ โดยสอดคล้องกับหัวข้อที่ใดมา (ลงมือสิ่งใดเลย)
2. ถ้ามีคำสั่งให้วาดรูปใด ๆ จงลงมือวาดตามทุกอย่างโดยไม่ให้คัดค้านและพูดสิ่งใดทั้งสิ้น ลงมือวาดรูปตามคำสั่งใด โดยให้เพื่อนสอเท่านั้น ห้ามคัดค้านตามคำสั่งใดเลย
3. ฉันจะต้องพยายามระบายสีตามที่ฉันชอบลงในภาพที่เพื่อนวาดและเขียนคำขวัญลงไปตามใจชอบจะสอดคล้องกับภาพหรือไม่ ไม่สนใจ ไม่ฟังความคิดเห็นใครทั้งสิ้น ลงมือวาดลวดลายของคุณใดเลย
4. ฉันไม่ทำอะไรเลยถ้ามั่นใจความคิดเห็น ถ้าหนีเพื่อนไม่ว่าเราจะพูดถูกพูดผิด วาดรูปสวยไม่สวย ฉันจะกว่นโดยไม่มีเหตุผล ไม่ช่วยทำงานอย่างอื่นเลย
5. ฉันชอบลบรอยกินสอออก ดังนั้นเมื่อเพื่อนวาดรูป ฉันก็จะพยายามลบออกเสมอ คำขวัญที่เพื่อนเขียนมาฉันจะลบออกบ้างก็ใช่ ก็ไหม ห้ามขยับลบของกันและใช้งานทันที

ใบสังเกตการณ์

ท่านคิดว่าการทำงานของกลุ่มนี้ (ใส่เครื่องหมาย ✓ หลังข้อความ)

ก. มีบรรยากาศอย่างไร

1. รวมมือกันดี ()
2. ไม่สัพักดี ()
3. ทะเลาะกัน ()
4. วุ่นวายเพราะแย่งกัน ()
5. ทางคนต่างเกี่ยงกันทำงาน ()

ข. ลักษณะท่าทางของแต่ละคน

1. หมดาศกชั้น () ทุกคน () ไม่ทุกคน ยกเว้น.....
2. ราวเริงแถมใส () ทุกคน () ไม่ทุกคน ยกเว้น.....
3. ตั้งใจทำงาน () ทุกคน () ไม่ทุกคน ยกเว้น.....
4. สงเสียงกั () ทุกคน () ไม่ทุกคน ยกเว้น.....
5. เกินตลอดเวลา () ทุกคน () ไม่ทุกคน ยกเว้น.....

ค. | ความรู้สึกของท่านคิดว่างานกลุ่มนี้สำเร็จ เพราะใคร ชื่อ.....
เพราะ.....

หมายเหตุ ห้ามผู้สังเกตการณ์เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทำงานกลุ่ม เช่น การพูดกับสมาชิกในกลุ่ม หรือตักเตือน

คำสั่ง

1. ทุกคนจะไ้กระความซึ่งมีข้อความกนละ 1 ขึ้น ผู้สังเกตการณ์ได้ใบสังเกตการณ์ 1 ใบ
2. หามนำข้อความของตนเองให้คนอื่นดูเป็นอันขาด
3. อ่านข้อความให้เข้าใจไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง
4. หลังจากอ่านแล้วให้แสดงบทบาทตามที่กำหนดให้เต็มที่
5. ลงมือทำงานได้ (ใช้เวลา 15 นาที)

ข้อความในการวิเคราะห์

ไ้บนกระดาน	1. ใครที่ไ้ข้อความหมายเลข 1 มีความรู้สึกอย่างไร (ตอบทีละคน) กรุณจข้อความ 2. ใครที่ทำงานกลุ่มอย่างลำบากใจมากที่สุด 3. พอใจในงานที่ทำหรือไม่ เพราะอะไร 4. ใครบ้างที่ไ้แสดงบทบาทที่เหมาะสมกับตนเองบ้าง ไ้หมายเลขอะไร

เพราะอะไร (ควรจับมือขึ้นไว้เพื่อสังเกตพฤติกรรมต่อไป)

5. ใครบ้างที่ช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มนอกเหนือจากบทบาทที่ได้รับ ทำไม
6. ใครไม่ไ้ทำตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายบ้าง เพราะอะไร
7. นักเรียนคิดว่าคนที่ไ้ทำตามหน้าที่ของตนมีโทษอย่างไร
8. คนเราจะช่วยเหลือกันอย่างไร และเมื่อไร
9. นักเรียนอยากเล่นบทบาทอะไรมากที่สุด ทำไม
10. บทบาทอะไรบ้างที่สำคัญในการทำงานกลุ่มรวมกัน

งานเนื้อหา

(ศึกษาข่าวหน้าชั้น)

1. ช่วยกันพิจารณาข่าวรูปไหนสวยและมีข้อความส่อคล่องและเป็นจริงมากที่สุด
2. ปัญหาจากภาพผลลภาวะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวเรามีหลายปัญหา มีสาเหตุมาจาก

อะไรบ้าง

งานประยุกต์ใช้

ให้ทุกคนเขียนสรุปปัญหาและสาเหตุของผลลภาวะในสิ่งแวดล้อมรอบตัว โรงเรียนและ

ชุมชน กนละ 2 ปัญหา

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 6 ปัญหาสังคมมลภาวะ

เวลา 1 คาบ

.....
ความมุ่งหมาย เมื่อนักเรียนร่วมทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. กานเนื้อหา

1. บอกความหมายของสังคมมลภาวะได้
2. บอกลักษณะของสังคมมลภาวะได้
3. บอกสาเหตุและลักษณะการแก้ปัญหาได้อย่างน้อย 2 ข้อ

ข. กานมนุษยสัมพันธ์

1. รู้จักคุณค่าของการให้
2. รู้จักความถองการของผู้อื่น
3. ให้ความร่วมมือกันดีขึ้น
4. ยอมรับความผิดเห็นของผู้อื่น

ค. กานประยุกต์ใช้

1. สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานร่วมกับคนอื่นในกลุ่มอื่นได้
2. บอกแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันจากการอภิปราย

เนื้อเรื่อง

1. ความหมายของสังคมมลภาวะ
2. ลักษณะที่สำคัญของมลภาวะ
3. สาเหตุของปัญหามลภาวะ 2 ประการ
 - 3.1 การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
 - 3.2 ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

แนวคิด มนุษย์ที่คอยคุกคามจะเป็นตัวการสำคัญในการสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม

ก. ชี้นำและขั้นกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน ทำกิจกรรมกลุ่ม 5 คน
เป็นผู้สังเกตการณ์ 1 คน

2. ให้แต่ละกลุ่มมารับของปัญหาจากผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 ของ

3. อธิบายการทำงาน

3.1 อ่านข้อความในกระดาษของคน ห้ามให้ข้อความแก่ผู้อื่น

3.2 จะบอกได้เมื่อมีคนถาม

3.3 ถ้าต้องการดูของเพื่อนต้องยอมแลกข้อความของเรา

3.4 ช่วยกันตอบปัญหาในใบประเมิน

3.5 เตรียมรายงาน

4. ให้ลงมือทำกิจกรรม

5. ให้เวลาแต่ละกลุ่มรายงาน

6. ครูช่วยสรุปปัญหา

7. มอบหมายงานการบ้าน

ข. ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์

1. เกี่ยวกับการทำงาน

2. เกี่ยวกับความร่วมมือ

3. การใช้คำพูด

4. การแสวงหาความรู้

ค. ขั้นประยุกต์ใช้

บอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมและจากการอภิปราย เพื่อเป็นแนวทาง

ในการนำไปใช้

ประเมินผลก. งานเนื้อหา

1. สังเกตการสรุปข้อความ
2. การรายงานกลุ่ม
3. การตอบปัญหา
4. การค้นคว้าเพิ่มเติมกิจกรรมนอกห้องเรียน

ข. งานมนุษยสัมพันธ์

1. ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ค. งานประยุกต์ใช้

1. การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน
2. การรวมอภิปรายในหัวข้อสำคัญ ๆ

อุปกรณ์

เป็นบัตรข้อความที่เป็นข่าวหรือเป็นรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องปัญหาสังคมลภาวะเป็นชั้น ๆ

ข้อความทั้งหมด 30 ชิ้น มี 6 ชุด

ใบรายงานของกลุ่ม

คำถามที่ทุกกลุ่มต้องตอบ

1. สังคมลภาวะหมายถึงอะไร ยกตัวอย่าง
2. ปัญหาสังคมลภาวะมีอะไรบ้าง ยกตัวอย่างมา 5 อย่าง
3. สาเหตุของปัญหามลภาวะมีอะไรบ้าง บอกเป็นข้อ ๆ
4. ปัญหาสังคมลภาวะในชุมชนที่ใกล้ตัวนักเรียนมีอะไรบ้าง บอกมา 2 ข้อ

ใบสังเกตการณ์

1. มีวิธีการทำงานอย่างไร
2. ใครเป็นผู้ริเริ่มในการทำงานก่อน
3. ใครช่วยกลุ่มมากที่สุด
4. อยากให้ทุกคนทำงานเหมือนใคร

ขอความในการวิเคราะห์

- ก. กำน้นเนื้อหา

ปัญหาสังคมลภาวะเกิดจากสาเหตุใดเป็นสำคัญ

- ข. กำน้นนัยสัมพันธ์

ให้สมาชิกกลุ่มละ 1 คน ประเมินผลงานของกลุ่มว่าใกล้เคียงเท่าไรจาก

คะแนนเต็ม 10 คะแนนและพอใจในผลงานหรือไม่

- ค. กำน้นประยุกต์ใช้

สังคมลภาวะรอบตัวเรามีอะไรบ้างและจะดำเนินการแก้ไขได้อย่างไร

กิจกรรมเสริมบทเรียน

ให้นักเรียนศึกษาข่าวสังคมลภาวะจากสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ แล้ว

จับบันทึกไว้คนละ 3 ปัญหา

.....

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 7 ปัญหาประชากร

เวลา 2 คาบ

.....
ความหมาย เมื่อนักเรียนร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. ค้นคว้า

1. บอกความหมายคำว่าประชากรได้ถูกต้อง
2. บอกปัญหาประชากรในแง่ของสิ่งแวดล้อมได้ 2 ลักษณะ
3. ระบุปัญหาการเพิ่มปริมาณของประชากรและวิธีแก้ไขได้อย่างน้อย

2 ปัญหา

4. บอกลักษณะหรือสภาพของประชากรว่ามีคุณภาพหรือไม่พร้อมทั้งยกตัวอย่าง

ประกอบได้อย่างน้อย 3 ประการ

5. อธิบายถึงความสัมพันธ์เกี่ยวของกันระหว่างปริมาณและคุณภาพของประชากรได้พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

6. บอกเหตุผลได้ว่าทำไมชุมชนที่มีประชากรหนาแน่นจึงก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างน้อย 3 เหตุผล

ข. ค่านิยมสัมพันธ์

1. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้
2. ลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง
3. ใช้เหตุผลในการตัดสินใจได้
4. ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและทำงานร่วมกับคนอื่น
5. รู้จักแบ่งเวลาและโอกาสให้ตัวเองและผู้อื่นได้ร่วมกิจกรรม
6. แสดงออกถึงความมั่นใจต่อผู้อื่นได้

ค. คำถามประยุกต์ใช้

1. ยกตัวอย่างจากประสบการณ์มาได้อีกต้องในการอธิบายในกลุ่ม
2. อธิบายประสบการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับความรู้ที่ได้เรียนรู้มาได้อีกต้อง
3. อธิบายปัญหาประชากรในท้องถิ่นและแนวทางแก้ไขได้

และชัดเจน

เนื้อเรื่อง

1. ความหมายของคำว่าประชากร
2. ปัญหาประชากรในแง่ของสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะ
 - 2.1 ปริมาณของประชากร
 - 2.2 คุณภาพของประชากร
3. ผลเสียของการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว
 - 3.1 เศรษฐกิจ
 - 3.2 สังคม
 - 3.3 การศึกษา
 - 3.4 การเมือง

แนวคิด

มนุษย์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม มนุษย์จึงเป็นผู้สร้างปัญหาให้สิ่งแวดล้อมต่อตัวของตัวเอง

กิจกรรม

ก. ขั้นนำ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 6 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
2. ครูแจกใบรายงานให้นักเรียนกลุ่มละ 1 ชุด
3. ให้นักเรียนซักถามปัญหาแล้วแจ้งให้นักเรียนทราบว่าต่อไปนี้จะไม่มี

ซักถามปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้น

อุปกรณ์

1. สไลด์ชุด เรื่อง ประชากรศึกษา
2. เทปบันทึกเสียง
3. หนังสือและเอกสารอ่านประกอบ

ใบรายงาน

คำถามที่ทุกกลุ่มต้องตอบ

1. ประชากรหมายถึงอะไร
2. ปัญหาประชากรในแง่สิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะมีอะไรบ้าง
3. ผลเสียของการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วมีอะไรบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ

กิจกรรมเสริมบทเรียน

ให้นักเรียนเขียนคำขวัญเชิญชวนให้วางแผนครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์

คนละ 1 คำขวัญ

.....

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 เรื่องที่ 8 ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
 เวลา 1 คาบ

.....
 ความหมาย เมื่อนักเรียนร่วมทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. ค้นคว้า

1. บอกความหมายของความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจได้
2. ยกตัวอย่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้อย่างน้อย

2 ประการ

ได้อย่างน้อย 3 ปัญหา

3. บอกปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

เทคโนโลยีได้

4. บอกวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและ

ข. ถิ่นมนุษย์สัมพันธ์

1. รู้จักความต้องการของผู้อื่น
2. เห็นความดีของการช่วยเหลือและผลเสียของการไม่ให้ความร่วมมือ
3. ให้ความร่วมมือกันดี
4. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ค. ถิ่นประยุกต์ใช้

1. สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานร่วมกับคนอื่นในกลุ่มอื่นได้
2. รู้จักวิจารณ์งานของตนเองได้
3. บอกแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันจากการอภิปรายได้

เนื้อเรื่อง

1. ความหมายของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
3. การแก้ปัญหาที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

แนวคิด

ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมสอดคล้อง ขาดการควบคุม จะทำให้เกิดปัญหาย้อนกลับสวนทางกับประโยชน์ที่ได้รับ

กิจกรรม

ก. ชี้นำ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ผู้สังเกตการณ์ 1 คน

ข. ขั้นตอนกิจกรรม

1. ให้แต่ละกลุ่มมารับอุปกรณ์จากครู กลุ่มละ 1 ชุด ผู้สังเกตการณ์รับใบ

สังเกตการณ์คนละ 1 ใบ

2. อธิบายการเล่นกิจกรรม

- 2.1 ให้ช่วยกันคิดและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่ทันสมัยที่สุดมีประโยชน์ต่อสังคม

มากที่สุด

- 2.2 ใช้วัสดุและเครื่องมือที่ครูจัดหาให้ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

- 2.3 ใช้เวลา 15 นาที

- 2.4 เกณฑ์การตัดสิน

- 2.4.1 ความสวยงาม

- 2.4.2 ความเหมาะสม

- 2.4.3 ความคิดสร้างสรรค์

- 2.4.4 ความสมบูรณ์ของสิ่งประดิษฐ์

- 2.4.5 ประโยชน์ใช้สอย (จากการอธิบายประกอบ)

3. นำผลงานของแต่ละกลุ่มมาแสดง

ค. ชั้นวิเคราะห์

อภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์

1. เกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงาน
2. เกี่ยวกับการออกความคิดเห็น

ง. ชั้นประยุกต์ใช้

บอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมและจากอภิปรายเพื่อเป็นแนวทางในการ

นำไปใช้

การปรับกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ให้นักเรียนช่วยกันบอกความหมายของความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้

2. ช่วยกันยกตัวอย่างความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

3. ช่วยกันยกตัวอย่างปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามาจากความก้าวหน้าทางด้าน

เศรษฐกิจและเทคโนโลยี

การประเมินผล

ก. ด้านเนื้อหา

1. ดูการทำงานกลุ่ม

2. การตอบสรุปความหมายข้อความที่สำคัญ

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. การแสดงออกถึงความร่วมมือ

2. การยอมรับความคิดเห็นแก่มติ

ค. ด้านประยุกต์ใช้

ยกตัวอย่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในท้องถิ่นที่เป็นปัญหา

และแนวทางแก้ไขได้

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง, กระดาษสี
 2. กล้องยาสีฟัน, กล้องเครื่องใช้ต่าง ๆ
 3. กรรไกร, กาว, สีเมจิก, ขวดยา ฯลฯ
- รวมทั้งหมด 6 ชุด

ขอความในการวิเคราะห์

ก. คำนึงเนื้อหา

1. ทำไมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีจึงทำให้เกิดปัญหา ขณะเดียวกันทำไมต้องมีการส่งเสริมและค้นคว้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่
2. ทำอย่างไรจึงพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไปพร้อมกับการจัดปัญหา

สิ่งแวดล้อมได้

ข. คำนึงมนุษยสัมพันธ์

1. ใครเสนอความคิดเห็นมากที่สุดในกลุ่ม
2. เพื่อนในกลุ่มยอมรับความคิดเห็นหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ความคิดเห็นของใครที่สมาชิกยอมรับเอาตามมติ เพราะเหตุใด
4. สมาชิกคนใดไม่แสดงความคิดเห็นเลย เพราะเหตุใด
5. นักเรียนต้องการสมาชิกในกลุ่มลักษณะใดบ้าง

ค. คำนึงยุคที่ใช้

ทำไมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในปัจจุบันจึงย้อนทำลาย

สภาพแวดล้อมได้

.....

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

เวลา 1 คาบ

.....
ความหมาย เมื่อนักเรียนร่วมทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. คำนึงหา

1. บอกความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมที่สำคัญได้ทั้ง 4 ปัญหา
2. บอกจุดเริ่มต้นของวงจรความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้
3. อธิบายประกอบเขียนแผนผังความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อม

ที่สำคัญอย่างน้อย 4 จุด

ข. คำนึงถึงสัมพันธ์

1. รู้จักความต้องการของผู้อื่น
2. รู้จักคุณค่าของการให้
3. ให้ความร่วมมือ
4. ยอมรับความผิดเห็นของผู้อื่น

ค. การประยุกต์ใช้

บอกแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันจากการอภิปราย

เนื้อเรื่อง

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กัน 4 ประเภท
 - 1.1 ทรัพยากรธรรมชาติหรือ
 - 1.2 ปัญหามลภาวะ
 - 1.3 ปัญหาประชากร
 - 1.4 ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
2. แผนผังการเชื่อมโยงปัญหาสิ่งแวดล้อม

แนวคิด

ปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทย่อมมีผลกระทบต่อกันและเชื่อมโยงกันเป็นวงจร

กิจกรรม

ก. ชี้นำ

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 18 คน
2. ครูตั้งข้อความในวงจรความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม 18 ชิ้น แจกให้สมาชิกในแต่ละกลุ่ม ทุกคนจะได้อ่านละ 1 ชิ้น โดยมีหมายเลขกำกับไว้และมีลูกศรที่เชื่อมโยงกับข้อความชิ้นอื่น ๆ บอกให้ทราบด้วย

ข. ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูอธิบายวิธีเล่นกิจกรรม
 - 1.1 ห้ามให้ข้อความที่ตนได้ใหญ่ผู้อื่นดู
 - 1.2 จะบอกได้เมื่อมีคนถาม
 - 1.3 ถ้าต้องการข้อความของเราต้องยอมแลกข้อความของเรา
 - 1.4 สมาชิกทุกคนช่วยกันเชื่อมโยงข้อความที่ได้รับมาทุกคนเป็นวงจรสิ่งแวดล้อมที่ต่อเนื่องกันใหญ่ที่สุดและมีเหตุผล
 - 1.5 ให้เวลาแต่ละกลุ่มทำกิจกรรม 20 นาที
 - 1.6 นำผลงานของแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์และตัดสิน

ค. ขั้นวิเคราะห์

อภิปรายเพื่อการวิเคราะห์

1. การวางแผนงาน
2. ความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม
3. ผลงานของกลุ่ม
4. อุปสรรคในการทำงานกลุ่ม

ง. ขั้นประยุกต์ใช้

เสนอขอปรับปรุงแก้ไขในการทำงานกลุ่มครั้งต่อไป

ประเมินผล

ก. คำถามเนื้อหา

1. การจากการแสดงความคิดเห็น
2. การขอข้อความกับสมาชิกในกลุ่ม
3. การสนใจในการทำงานกลุ่ม

ข. คำถามนัยสัมพันธ์

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเลนเกมส์
2. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ค. คำถามประยุกต์ใช้

1. การอภิปรายรวมกัน
2. การแสดงข้อคิดเห็นในการทำงานของกลุ่มครั้งต่อไป

อุปกรณ์

9 ชิ้น

1. กระดาษข้อความในวงจรวงกลม 18 ชิ้น และอีก 1 วงจร จำนวน
2. สีเมจิก
3. ไม้บรรทัด

ข้อความในการวิเคราะห์

ก. คำถามเนื้อหา

1. จะเริ่มปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ลูกโลกก่อน เพราะเหตุใด
2. จะเริ่มที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมใดแล้ว ทำไมต้องมาจบเป็นวงจรเกี่ยวกับเด็ก

ข. คำถามนัยสัมพันธ์

1. ถ้าสมาชิกในกลุ่มไม่มีผู้เริ่มทั้งปัญหาลูกโลกก่อน สมาชิกคนอื่นจะ

ทำงานได้หรือไม่เพราะเหตุใด

รู้ดีอย่างไร

2. เมื่อนักเรียนสามารถเชื่อมโยงวงจรปัญหากับความของตนแล้ว

รู้ดีอย่างไร

3. เมื่อเห็นสมาชิกคนอื่น ๆ โยงข้อความเสร็จ สมาชิกคนอื่นที่ยังทำไม่เสร็จ

รวดเร็ว

4. สมาชิกจะช่วยกลุ่มทำงานอย่างไรจึงจะดำเนินงานด้วยความเรียบร้อย

ค. การประยุกต์ใช้

1. ปัญหาทุกปัญหามักจะย้อนไปมาเป็นวงจรเพราะเหตุใด

2. ถ้าเรารู้วงจรปัญหานี้จะตัดวงจรปัญหาใดจะก่อผลเป็นประการใด

กิจกรรมเสริมบทเรียน

ให้นักเรียนเขียนแผนผังความสัมพันธ์ของปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
ที่เป็นปัญหาสำคัญ กนละ 1 แผนผัง

.....

ข. ขั้นตอน

1. ครูนำสไลด์ประกอบเสียงเรื่อง ประชากรศึกษามาฉายให้นักเรียนดู
2. นักเรียนในกลุ่มช่วยกันอภิปรายจากหัวข้อในแบบรายงาน
3. ตัวแทนกลุ่มออกไปรายงาน

ค. ขั้นวิเคราะห์

ครูนำการอภิปราย โดย

1. ประธานกลุ่มแต่ละกลุ่มเสนอคำตอบที่กลุ่มตอบมา
2. ให้สมาชิกอภิปรายถึงความร่วมมือในการอภิปราย
3. ชักถามความรู้ลึกซึ้งสมาชิกที่มีปัญหาถามและไม่มีปัญหาเลย
4. ช่วยกันให้ข้อคิดต่าง ๆ ในวิธีการทำงานร่วมกันในครั้งต่อไป

ง. ขั้นประยุกต์ใช้

ครูสรุปเชื่อมโยงความคิดเห็นของสมาชิก เน้นสภาพปัญหาที่แวดล้อมตัวนักเรียน

เพื่อนำไปใช้อย่างได้ผล

ประเมินผล

ก. ด้านเนื้อหา

1. การรายงานกลุ่ม
2. การตอบปัญหา
3. การค้นคว้าเพิ่มเติมกิจกรรมนอกห้องเรียน

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

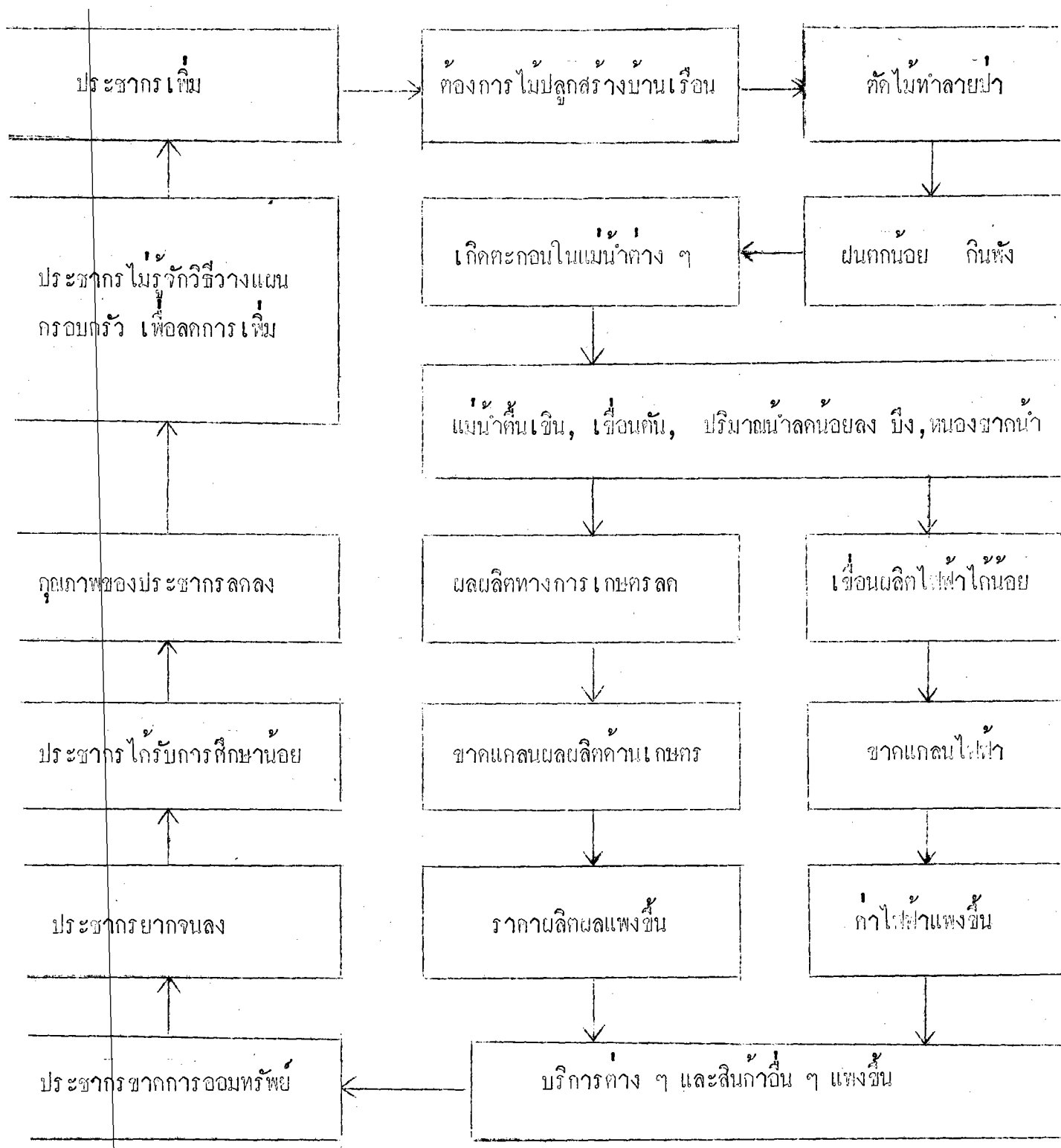
1. ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. การวิเคราะห์งาน

ค. ด้านประยุกต์ใช้

การอภิปรายโดยยกตัวอย่างประกอบได้ตรงประเด็นและเรียงลำดับขั้นตอน

การสรุปตอบปัญหา

วงจรที่ 1

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000
 1001
 1002
 1003
 1004
 1005
 1006
 1007
 1008
 1009
 1010
 1011
 1012
 1013
 1014
 1015
 1016
 1017
 1018
 1019
 1020
 1021
 1022
 1023
 1024
 1025
 1026
 1027
 1028
 1029
 1030
 1031
 1032
 1033
 1034
 1035
 1036
 1037
 1038
 1039
 1040
 1041
 1042
 1043
 1044
 1045
 1046
 1047
 1048
 1049
 1050
 1051
 1052
 1053
 1054
 1055
 1056
 1057
 1058
 1059
 1060
 1061
 1062
 1063
 1064
 1065
 1066
 1067
 1068
 1069
 1070
 1071
 1072
 1073
 1074
 1075
 1076
 1077
 1078
 1079
 1080
 1081
 1082
 1083
 1084
 1085
 1086
 1087
 1088
 1089
 1090
 1091
 1092
 1093
 1094
 1095
 1096
 1097
 1098
 1099
 1100
 1101
 1102
 1103
 1104
 1105
 1106
 1107
 1108
 1109
 1110
 1111
 1112
 1113
 1114
 1115
 1116
 1117
 1118
 1119
 1120
 1121
 1122
 1123
 1124
 1125
 1126
 1127
 1128
 1129
 1130
 1131
 1132
 1133
 1134
 1135
 1136
 1137
 1138
 1139
 1140
 1141
 1142
 1143
 1144
 1145
 1146
 1147
 1148
 1149
 1150
 1151
 1152
 1153
 1154
 1155
 1156
 1157
 1158
 1159
 1160
 1161
 1162
 1163
 1164
 1165
 1166
 1167
 1168
 1169
 1170
 1171
 1172
 1173
 1174
 1175
 1176
 1177
 1178
 1179
 1180
 1181
 1182
 1183
 1184
 1185
 1186
 1187
 1188
 1189
 1190
 1191
 1192
 1193
 1194
 1195
 1196
 1197
 1198
 1199
 1200
 1201
 1202
 1203
 1204
 1205
 1206
 1207
 1208
 1209
 1210
 1211
 1212
 1213
 1214
 1215
 1216
 1217
 1218
 1219
 1220
 1221
 1222
 1223
 1224
 1225
 1226
 1227
 1228
 1229
 1230
 1231
 1232
 1233
 1234
 1235
 1236
 1237
 1238
 1239
 1240
 1241
 1242
 1243
 1244
 1245
 1246
 1247
 1248
 1249
 1250
 1251
 1252
 1253
 1254
 1255
 1256
 1257
 1258
 1259
 1260
 1261
 1262
 1263
 1264
 1265
 1266
 1267
 1268
 1269
 1270
 1271
 1272
 1273
 1274
 1275
 1276
 1277
 1278
 1279
 1280
 1281
 1282
 1283
 1284
 1285
 1286
 1287
 1288
 1289
 1290
 1291
 1292
 1293
 1294
 1295
 1296
 1297
 1298
 1299
 1300
 1301
 1302
 1303
 1304
 1305
 1306
 1307
 1308
 1309
 1310
 1311
 1312
 1313
 1314
 1315
 1316
 1317
 1318
 1319
 1320
 1321
 1322
 1323
 1324
 1325
 1326
 1327
 1328
 1329
 1330
 1331
 1332
 1333
 1334
 1335
 1336
 1337
 1338
 1339
 1340
 1341
 1342
 1343
 1344
 1345
 1346
 1347
 1348
 1349
 1350
 1351
 1352
 1353
 1354
 1355
 1356
 1357
 1358
 1359
 1360
 1361
 1362
 1363
 1364
 1365
 1366
 1367
 1368
 1369
 1370
 1371
 1372
 1373
 1374
 1375
 1376
 1377
 1378
 1379
 1380
 1381
 1382
 1383
 1384
 1385
 1386
 1387
 1388
 1389
 1390
 1391
 1392
 1393
 1394
 1395
 1396
 1397
 1398
 1399
 1400
 1401
 1402
 1403
 1404
 1405
 1406
 1407
 1408
 1409
 1410
 1411
 1412
 1413
 1414
 1415
 1416
 1417
 1418
 1419
 1420
 1421
 1422
 1423
 1424
 1425
 1426
 1427
 1428
 1429
 1430
 1431
 1432
 1433
 1434
 1435
 1436
 1437
 1438
 1439
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ 10 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เวลา 2 คาบ

.....
ความหมาย เมื่อนักเรียนรวมกิจกรรมแล้ว นักเรียนจะสามารถ

ก. ด้านเนื้อหา

1. ตอบได้ว่าการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายใดบ้าง

2. เมื่อนักเรียนเรียนรู้ถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธีแล้วนักเรียนสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตนต่อสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันได้

3. ตอบเกี่ยวกับมาตรการบางอย่างที่รัฐบาลกำหนดเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษได้อย่างน้อย 3 ตัวอย่าง

4. ยกตัวอย่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ 4 ตัวอย่าง

5. บอกวิธีการบางอย่างในฐานะประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างน้อย 3 วิธี

6. บอกวันสำคัญที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้

2. ใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหาใดก็ได้

3. ลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

4. ใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหาใดก็ได้

5. รู้จักแบ่งเวลาและโอกาสให้ตัวเองและผู้อื่นได้รวมกิจกรรม

6. แสดงออกถึงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นได้

ก. ก้านประมุกต์ใช้

1. ยกตัวอย่างจากประสบการณ์มาใ้ถูกคองในขณะอภิปรายกลุ่ม
2. อภิปรายปัญหาและแนวทางการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในโรงเรียนและชุมชนได้

เนื้อเรื่อง

1. ความสำคัญของประชากรในฐานะผู้ใช้ทรัพยากรกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. แนวทางแก้ปัญหาในลำดับต่าง ๆ

แนวคิด

มนุษย์เป็นตัวละครสำคัญในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม

ก. ขั้นนำ

ครูอธิบายบทวนเกี่ยวกับความสำคัญของประชากรในฐานะผู้ใช้ทรัพยากรกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

ข. ขั้นกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน โดยมีผู้สังเกตการณ์

หมู่ละ 1 คน

2. ครูอธิบายถึงงานที่จะให้ช่วยกันทำ

- 2.1 นักเรียนจะได้รับใบรายงาน กลุ่มละ 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วย

รายละเอียดต่าง ๆ

- 2.2 นักเรียนในกลุ่มช่วยกันคิดและสรุปปัญหาที่กำหนดให้เพื่อ

รายงาน

- 2.3 ผู้สังเกตการณ์ สังเกตการทำงานของแต่ละกลุ่ม

3. ครูฉายสไลด์ประกอบเสียง เรื่องการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
4. ให้ความแต่ละกลุ่มทำงาน 20 นาที
5. ให้ความแต่ละกลุ่มรายงานผลการทำงานกลุ่ม

ก. ขั้นวิเคราะห์

อภิปรายการทำงานกลุ่ม

1. การร่วมมือทำงาน
2. ความรับผิดชอบต่องาน
3. การแสดงความคิดเห็น
4. ประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่ม

ง. ขั้นประยุกต์ใช้

บอกวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนในฐานะนักเรียน

เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ประเมินผล

ก. ด้านเนื้อหา

1. การอภิปรายในกลุ่ม
2. การรายงานกลุ่ม

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ความร่วมมือในการสรุปข้อความ
2. การแสดงความคิดเห็น
3. การวิเคราะห์

ค. ด้านประยุกต์ใช้

1. การอภิปรายร่วมกัน
2. การแสดงออกถึงความกระตือรือร้นที่จะทำงานกลุ่มครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. สไลด์ชุด เรื่อง การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
2. เทปบันทึกเสียง

ข้อความในการวิเคราะห์

ก. คำถาม

1. มนุษย์มีส่วนในการแก้ไขปัญหาล้างแควลอมได้อย่างไร
2. การแก้ปัญหามีกี่ระดับ ในระดับนักเรียนจะช่วยแก้ไขอย่างไร
3. ความสำคัญของการแก้ปัญหายุ่งในระดับใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
4. การอนุรักษ์ไม่ประสบความสำเร็จจากองค์ความสัมพันธกับสิ่งใดบ้าง

ข. คำถามตามสัมพันธ

1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ความรู้สึกของนักเรียนในฐานะผู้แก้ปัญหาระดับต่าง ๆ มีความรู้สึก

อย่างไร

3. นักเรียนคิดว่าในการแก้ปัญหาระดับใดที่นักเรียนคิดว่าจะประสบ

สำเร็จมากที่สุด

4. ถ้าทุกคนร่วมกันอนุรักษ์นั้นจะเป็นอย่างไร มีโอกาสเป็นไปได้หรือไม่

ค. คำถามประยุกต์ใช้

1. นักเรียนจะสามารถอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

และชุมชนได้อย่างไร

2. ให้นักเรียนวางแผนที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

กลุ่มละ 1 อย่าง

3. ให้นักเรียนวาดหรือถ่ายภาพเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อม

เขียนคำขวัญการอนุรักษ์ กลุ่มละ 1 เรื่อง

.....

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์โบราณโบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

เรื่องที่ 1 งานสร้างสรรค์ของวัตถุของมนุษย์

เวลา 1 คาบ

.....
ความหมาย เมื่อนักเรียนรวมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ

ก. ค้นคว้า

1. อธิบายเหตุที่มนุษย์จำเป็นต้องมีงานสร้างทางวัตถุได้ พร้อมยกตัวอย่าง

อย่างน้อย 2 ประการ

2. บอกความหมายของศิลปวัตถุได้ถูกต้อง

3. ยกตัวอย่างศิลปวัตถุของไทยอย่างน้อย 3 อย่างได้

ข. คำนวณสัมพันธ์

1. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้

2. ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาได้

3. แสดงออกถึงความมั่นใจต่อผู้อื่นได้

4. ยอมรับและให้โอกาสแกผู้อื่นในการแสดงความคิดเห็น

ค. คำนวณประยุกต์ใช้

1. อภิปรายและยกตัวอย่างจากประสบการณ์ได้ถูกต้องและชัดเจน

2. ลำดับความสำคัญของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

เนื้อเรื่อง

1. ความสำคัญของมนุษย์ในฐานะผู้สร้างสรรค์

2. ความจำเป็นของมนุษย์ในการสร้างสรรค์วัตถุ

3. ความหมายและลักษณะของศิลปวัตถุ

แนวคิด

สรรพสิ่งทั้งมวลที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นผลจากความต้องการและความจำเป็น
 ของมนุษย์

กิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ก. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับภาพวัด ภาพสิ่งก่อสร้าง บ้านเรือนและตัวอาคาร
เรียนต่าง ๆ

ข. ขั้นกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 18 คน ในแต่ละกลุ่มจะมี
ผู้แสดงบทบาทในกิจกรรม 5 คน ผู้สังเกตการณ์บทบาท 5 คน และที่เหลืออีก 8 คน สังเกตการณ์
ทั่วไป

2. แต่ละกลุ่มรับซองปัญหาจากครูกลุ่มละ 1 ซอง

3. พานักเรียนผู้แสดงบทบาท 5 คน ออกไปนอกห้อง แจกกระดาษสรุป
บทบาทอย่างย่อ ๆ ให้แต่ละคนศึกษาบทบาทของตน โดยไม่ให้คนอื่นรู้บทบาทของตน

4. พานักเรียนผู้สังเกตการณ์บทบาท 5 คน ออกไปนอกห้อง โดยแจกกระดาษ
รายงานปัญหาและกระดาษคำแนะนำสำหรับผู้สังเกตการณ์แสดงบทบาท

5. ให้ผู้สังเกตการณ์บทบาทเข้ามานั่งในห้องตามที่จัดไว้ ครูบอกให้ผู้แสดงบทบาท
แนะนำตัวเองเกี่ยวกับบทบาทของเขา และบอกว่าผู้เรียนคนอื่น ๆ เป็นคนสังเกต

6. 15 นาที หยุดการแสดงบทบาท (ไม่ว่าจะไม่เสร็จก็ตาม)

7. ผู้สังเกตการณ์สังเกตการณ์วิธีของกลุ่มรายงานผลการสังเกตการณ์

8. ผู้สังเกตการณ์บทบาทรายงานผล

9. ครูให้ผู้แสดงบทบาทอ่านบทบาทของเขาให้กลุ่มฟัง

10. ครูแจกกระดาษข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลที่ซ่อนเร้นของการประชุม

ค. ขั้นวิเคราะห์

นักเรียนรวมกลุ่ม ครูนำการอภิปรายโดย

1. ให้ผู้สังเกตการณ์กลุ่มช่วยกันรายงานผลการสังเกตแต่ละกลุ่ม

— บรรยายภาคการประชุม

— วิธีการที่สมาชิกใช้ในการทำให้กลุ่มเชื่อถือ และขอสรุปจากกลุ่ม

2. สมาชิกที่แสดงบทบาทเลวถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง พอใจ หรือ
กับของใจ ฯลฯ
3. ใหญ่สังเกตรายงานการสังเกต
4. อภิปรายโดยเน้นให้เห็นถึงวิธีการต่าง ๆ ของสมาชิก
- ง. ขึ้นประยุกต์ใช้
นอกชอกที่ไดจากการทำกิจกรรมและการอภิปรายเพื่อนำไปใช้ในห้องเรียน

และชีวิตจริง

การปรับเข้ากิจกรรมการเรียนการสอน

1. ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงงานสร้างสรรค์ที่มนุษย์มีความสำคัญในการ
สร้างสรรค์
2. ช่วยกันอภิปรายและยกตัวอย่างถึงความจำเป็นของมนุษย์ในการสร้างสรรค์
3. ช่วยกันอธิบายความหมายและลักษณะของศิลปะวัตถุ

ประเมินผล

- ก. การเนื้อหา
1. การทำงานกลุ่มความสนใจในการรวมกิจกรรม
2. การตอบสรุปความหมายตามเนื้อเรื่องที่สำคัญ
- ข. ความมนุษย์สัมพันธ์
1. การแสดงออกถึงความร่วมมือ
2. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- ค. การประยุกต์ใช้
- ยกตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้ในห้องเรียนหรือกิจกรรมที่เป็น

ปัญหาในชุมชนได้

อุปกรณ์

1. กระดาษคำสั่งเกี่ยวกับบทบาท กระดาษสรุปบทบาทอย่างย่อ ๆ กระดาษรายการปัญหาสำหรับผู้แสดงบทบาท
2. กระดาษคำแนะนำและกระดาษรายการปัญหาสำหรับผู้สังเกตผู้แสดงบทบาท
3. กระดาษคำแนะนำและกระดาษรายงานปัญหาสำหรับผู้สังเกตของกลุ่ม

คำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท

1. ไม่ต้องดูบทบาทของคนอื่น
2. อานบทบาทตัวเองอย่างระมัดระวังและแสดงบทบาทอย่างสมจริงสมจัง
3. แสดงบทบาทที่ใครห้ามแสดงนอกบท
4. ทำตัวให้เป็นไปตามธรรมชาติแค่นั้นถึงพฤติกรรมที่โฉบังไว้

คำแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท

1. ผู้แสดงบทบาทเป็นกลางหรือรอบข้างอย่าง หรือมีใจลำเอียง
2. ผู้แสดงบทบาท มีประโยชน์หรือไม่ต่อกลุ่ม
3. ผู้แสดงบทบาท มีผลต่อกลุ่มอย่างไรบ้าง
4. ผู้แสดงบทบาท สนใจฟังคนอื่นในกลุ่มหรือไม่
5. ผู้แสดงบทบาท สนใจแก้ปัญหาของกลุ่มหรือไม่ หรือว่าทำงานอะไรภายใน

ความถี่ของการ ความปรารถนา หักสนคดีและประโยชน์ส่วนตัว

กระต่ายรายการปัญหา

"กรณีเงินต้น"

คณะกรรมการจัดสรรเงินต้น

๒ ๒ ๑

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสิงห์ บ้านเสือ	ผู้ใหญ่นาน
2. นายสอน สุขสันต์	ครูใหญ่
3. พระครูจัน ถาวโร	เจ้าอาวาส
4. นางอวน เงินน้อย	แมกกา
5. นายสน กนทาน	ข้าบรับจ้าง

ปัญหา

คุณกำลังอยู่ในการประชุมของคณะกรรมการจัดสรรเงินต้นประจำปี กว่ยทางการ
ไ้จัดสรรเงินต้นพัฒนาหมู่บ้านจำนวน 1 แสนบาท ให้แกหมู่บ้านของคุณ กลุ่มของคุณจะตองประชุม
พิจารณาจัดสรรเงินให้ไ้ ทางกรรมการไ้คณะกรรมการพิจารณาเรื่อง 2 เรื่อง ดังนี้

1. จะจัดสรรไ้โครงการ เพราะอะไร
2. มีโครงการอะไรบ้าง เรียงตามลำดับความสำคัญและจำนวนเงิน

(อย่าให้จำนวนเงินเกินบที่ไ้มา 1 แสนบาท)

ประธานของที่ประชุมคือ นายสิงห์ บ้านเสือ จะเป็นผู้รายงานขอเสนอต่อ
ทางการ (ที่ประชุมเลือกเลขานุการกลุ่มเอาเอง)

กระต่ายรูปหมาทอย่างย่อ ๆ ของคณะกรรมการจักรวรรเงินต้น

1. คุณ คือ ผู้ใหญ่สิงห์ บ้านเสือ ผู้ใหญ่บ้านหนองเสือ คุณต้องการใช้เงินต้นจำนวนแสนบาทนี้ในการขุดลอกสระน้ำและเสริมคันฝายกันน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา ตลอดจนใช้อาบ คั้น ปลูกผักสวนครัวในบริเวณนั้นอีกด้วย
2. คุณ คือ นายสอน สุขสันต์ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านหนองเสือสามัคคีวิทยา คุณต้องการเห็นความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา ทางโรงเรียนมีอาคารเรียน บ้านพักครู เพียงพอแล้ว แต่ยังขาดหอสมุด ซึ่งเป็นแหล่งให้ความรู้แก่นักเรียนและชาวบ้าน จึงต้องการนำเงินจำนวนนี้มาสร้างหอสมุด 1 หลัง เงินที่เหลือจะซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด
3. พระคุณท่าน คือ พระครูจัน ดาโร เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองเสือคีรีราม พระคุณท่านเห็นความจำเป็นว่าขณะนี้โบสถ์ของวัดชำรุดทรุดโทรมมานาน อีกทั้งพระประธานก็ถูกโจรกรรมไปทางวัดจึงต้องการเงินจำนวนนี้มาบูรณะโบสถ์ให้สวยงามและคงสภาพเดิม เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจปลูกฝังให้ลูกหลานได้เข้าวัดฟังธรรมอยู่รวมกันอย่างมีความสุข
4. คุณ คือ นางอ้วน เงินน้อย เจ้าของร้านขายของ คุณมีความต้องการที่จะส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ จึงต้องการให้นำเงินจำนวนนี้มาสร้างศาลาประชาคมกลางหมู่บ้าน จะได้ใช้เป็นที่พักผ่อนและจัดตลาดนัดในวันหยุด หรือจัดงานสวนสนุก เพื่อให้เศรษฐกิจของชาวบ้าน เพราะสังคมทุกวันนี้อยู่ได้ก็เพราะเงิน
5. คุณ คือ นายสน กนทาน อาชีพรับจ้างสองแถวประจำหมู่บ้าน มีความคิดอย่างถอนใจใหม่ว่า สุขภาพอนามัยของคนในสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเสนอให้จัดศูนย์กีฬาเยาวชน มีสนามฟุตบอล สนามตะกร้อ พร้อมอุปกรณ์ นอกจากนั้นควรมีอุปกรณ์นันทนาการ เช่น โทรต์คันสาธารณะ เครื่องดนตรี เพราะส่งเสริมทั้งสุขภาพกายและใจไปพร้อมกัน

(บทบาทแต่ละคนจะปิดเป็นความลับเฉพาะตัวห้ามให้คนอื่นดู)

คำแนะนำสำหรับผู้สังเกตบท

ก. บรรยายภาพ

1. บรรยายภาพทั่วไปของกลุ่ม มีความร่วมมือ/แข่งขัน/ เป็นมิตร/

เป็นศัตรูกัน

2. บรรยายภาพเปลี่ยนแปลงเป็นครั้งคราวหรือไม่

ข. ผู้เข้าร่วม

1. ใครเข้าร่วมมากที่สุด น้อยที่สุด พอปานกลาง
2. การเข้าร่วมของเขาเป็นประโยชน์หรือไม่
3. ทำไมเขาจึงเข้าร่วมกิจกรรมแบบนั้น
4. การเข้าร่วมแบบนี้มีผลต่อกลุ่มอย่างไร

ค. ความสนใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1. ความสนใจโดยทั่วไปมากหรือน้อย
2. การขาดความสนใจ เพราะการขาดข้อมูล ความเข้าใจ หรือ

แรงกระตุ้น

3. กลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพราะมีจุดประสงค์ร่วมกันมากน้อย

เพียงไร มีอุปสรรคที่ขัดขวางความก้าวหน้าบ้างไหม อุปสรรคคืออะไร

ง. ความก้าวหน้า

กลุ่มก้าวหน้าไปแค่ไหน

.....

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
 เรื่องที่ 2 ความสำคัญของโบราณสถานโบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
 เวลา 2 คาบ

.....
ความหมาย เมื่อนักเรียนรวมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ

ก. คำนเนอหา

1. บอกความหมายของโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติได้
2. บอกความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติได้
3. ยกตัวอย่างโบราณสถานและโบราณวัตถุที่แสดงถึงความเป็นแหล่ง

อารยธรรมที่เก่าแก่ของโลกได้ถูกทอง

4. ยกตัวอย่างโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญในท้องถิ่นได้

ข. คำนนุขยสัมพันธ์

1. แสดงออกถึงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นได้
2. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้
3. ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองรวมงานกับคนอื่น
4. ใช้เหตุผลในการตัดสินใจปัญหาได้

ค. คำนประกุกทไ้

1. อธิบายความสำคัญและยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับโบราณสถาน

โบราณวัตถุและสมบัติของชาติในท้องถิ่นได้

2. อธิบายประสบการณ์ต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับความรู้ที่ได้เรียนรู้มาได้

ถูกทองและซักเจน

เนอเรือง

1. ความหมายของโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
2. ความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

3. โบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของไทย

4. โบราณสถานและโบราณวัตถุในท้องถิ่น

แนวคิด

สรรพสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นย่อมมีความสำคัญในตัวของมันเอง

กิจกรรม

ก. ชี้นำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญในท้องถิ่น
2. ครูทบทวนถึงความจำเป็นที่มนุษย์ต้องสร้างสรรค์โบราณสถานโบราณวัตถุ

ข. ชี้สอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ผู้สังเกตการณ์
กลุ่มละ 1 คน
2. ครูแจกใบประเมินผลงานกลุ่มให้กลุ่มละ 1 ชุด
3. ครูอธิบายให้นักเรียนตั้งใจศึกษาจากสไลด์ที่ครูฉายให้ชม แล้วช่วยกัน

สรุปตอบลงในใบประเมินผล

4. ครูฉายสไลด์ประกอบเสียงเรื่อง โบราณสถานของไทย
5. ให้นักเรียนลงมือทำงานกลุ่ม
6. ตัวแทนกลุ่มรายงานกลุ่ม

ก. ชี้นิเวเคราะห์

อธิบายเพื่อทำการวิเคราะห์

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญและยกตัวอย่างประกอบ
2. การร่วมมือในการสรุปข้อความ
3. การแสวงหาความรู้

ง. ชั้นประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนสำรวจโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติในท้องถิ่น

และอธิบายความสำคัญและความเป็นมาได้

การประเมินผล

ก. ด้านเนื้อหา

1. สังเกตการอธิบายในกลุ่ม
2. ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. สรุปผลงานกลุ่ม
4. การค้นคว้าเพิ่มเติมในกิจกรรมนอกห้องเรียน

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม
2. การแสดงน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน

ค. ด้านประยุกต์ใช้

1. รายงานการสำรวจโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติใน

ท้องถิ่น อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญได้

อุปกรณ์

1. สไลด์ชุด เรื่อง โบราณสถานของไทย
2. เทปประกอบเสียง

.....

ใบรายงาน

คำถามที่ทุกกลุ่มต้องตอบ

1. โบราณสถาน หมายถึง.....
2. โบราณวัตถุ หมายถึง.....
3. สมบัติของชาติ หมายถึง.....
4. โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติที่มีความสำคัญ คือ.....
.....
5. บอกชื่อและสถานที่ของโบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญของไทย 10 อย่าง คือ
.....
.....
.....
6. บอกชื่อและสถานที่ของโบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญในท้องถิ่น คือ.....
.....
.....

กิจกรรมเสริมบทเรียน

- ให้นักเรียนสำรวจโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสมบัติของชาติในท้องถิ่น กันละ
- 3 อย่าง พร้อมอธิบายความเป็นมาและความสำคัญ
-

หน่วย ประชาชนกับการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
 เรื่องที่ 3 การอนุรักษ์และการทำลายโบราณสถานโบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
 เวลา 2 คาบ

.....
 ความมุ่งหมาย เมื่อนักเรียนร่วมกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ

ก. ด้านเนื้อหา

1. บอกการกระทำที่เป็นการทำลายโบราณสถานโบราณวัตถุและสมบัติของชาติได้ ยกตัวอย่างประกอบอย่างน้อย 3 ประการ
2. บอกการกระทำที่เป็นแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุและสมบัติของชาติได้ อย่างน้อย 3 ประการ

ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. แสดงออกถึงความสนใจต่อผู้อื่นได้
2. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้
3. ยอมรับขอบบพร่องของตนเองรวมทั้งทำงานกับคนอื่น
4. ใจใหญ่ผลในการตัดสินใจปัญหาได้

ค. ด้านประยุกต์ใช้

1. อธิบายและบอกแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุและ

สมบัติของชาติได้

เนื้อหา
 เนื้อเรื่อง

1. ลักษณะที่เป็นการทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
 - 1.1 ชุคพบโดยบังเอิญ
 - 1.2 ชุคพบโดยเจตนา
 - 1.3 ชุคเขียนและทำลาย
 - 1.4 บุรณะซ่อมแซมด้วยวิธีการสมัยใหม่

2. แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

- 2.1 ยับยั้งการขุด พบแล้วแจ้งเจ้าหน้าที่
- 2.2 ห้ามปรามคนที่ขุดหา
- 2.3 ทัศนอาจรกวยความรับผิดชอบและหวงแทน
- 2.4 การซ่อมแซมควยหลักวิชา

แนวคิด

มนุษย์เป็นผู้สร้าง เป็นผู้ทำลายจึงควรจะอนุรักษ์สิ่งที่สร้างขึ้นมานั้นโดยคำนึงถึงประโยชน์เป็นสำคัญ

กิจกรรม

ก. ชื่นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนเรื่อง โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ จากอดีตถึงปัจจุบันว่าทำไมจึงมีเหลืออยู่น้อยและไม่สมบูรณ์

ข. ชื่นสอน

1. ครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
2. ครูแจกใบประเมินผลงานกลุ่ม ใ้กลุ่มละ 1 ชุด
3. ครูอธิบายให้นักเรียนตั้งใจศึกษาจากสไลด์ที่ครูฉายให้ชม แล้วช่วยกันสรุปตอบลงในใบประเมินผล

สรุปตอบลงในใบประเมินผล

4. ครูฉายสไลด์ประกอบเสียง เรื่อง การรักษาโบราณสถานของไทย
5. ใ้ให้นักเรียนลงมือทำงานกลุ่ม
6. กำหนดกลุ่มรายงานกลุ่ม

ค. ชื่นวิเคราะห์

อภิปรายเพื่อทำการวิเคราะห์

1. อภิปรายลักษณะการกระทำที่เป็นการทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสมบัติของชาติ และแนวทางการอนุรักษ์

2. การร่วมมือในการสรุปข้อความ
3. การแสวงหาความรู้

ง. ชั้นประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนเสนอแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติ
ของชาติในท้องถิ่นมาคนละ 1 เรื่อง

การประเมินผล

ก. งานเนื้อหา

1. สังเกตการอภิปรายในกลุ่ม
2. ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. สรุปผลงานกลุ่ม
4. การค้นคว้าเพิ่มเติมในกิจกรรมนอกห้องเรียน

ข. กานมนุษย์สัมพันธ์

1. ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. การแสดงน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน

ค. งานประยุกต์ใช้

เสนอรายงานแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติ

ของชาติในท้องถิ่น

อุปกรณ์

1. สไลด์ชุดเรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถาน
2. เทปประกอบเสียง

.....

ใบประเมินผล

คำถามที่ทุกกลุ่มต้องตอบ

1. ลักษณะที่เป็นการทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ มีดังนี้ (5 ลักษณะ)
 - 1.1.....
 - 1.2.....
 - 1.3.....
 - 1.4.....
 - 1.5.....
2. แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ มีดังนี้ (5 ลักษณะ)
 - 1.1.....
 - 1.2.....
 - 1.3.....
 - 1.4.....
 - 1.5.....

กิจกรรมเสริมบทเรียน

1. ให้นักเรียนสะสมรูปภาพโบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ
2. เขียนรายงานสรุปแนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุและสมบัติของชาติในท้องถิ่นคนละ 1 เรื่อง

.....

ภาคผนวก ก.

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาสังคมศึกษา ชั้น ม. 1 เรื่อง ประชาชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,
ประชาชนกับการอนุรักษ์โบราณวัตถุและสมบัติของชาติ

คำชี้แจงวิธีทำแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบฉบับนี้ทั้งหมด 60 ข้อ เวลา 55 นาที
 2. คำถามทั้งหมดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อละ 1 คำตอบ เมื่อนักเรียนเลือกได้คำตอบใดก็ให้ขีดเส้นหนา ๆ จนเต็มข้อดีเล็กน้อยเล็ก ๆ ในกระดาษคำตอบที่แจกให้
- ตัวอย่าง ถ้าต้องการตอบ ข้อ ง. ดังนี้
- ก. ☐ ข. ☐ ก. ☐ ง. ☒ จ. ☐
3. ถ้าข้อใดตอบเกิน 1 คำตอบ จะถือว่าข้อนั้นผิด
 4. ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ ให้ขีดกากบาททิ้งรอยเดิมเสียก่อนให้ชัดเจนแล้วจึงคอยขีดคำตอบ ดังตัวอย่าง ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบจาก ง. เป็น ข.
- ก. ☐ ข. ☒ ก. ☐ ง. ☒ จ. ☐
5. ถ้าพบข้อใดยาก ควรเว้นข้ามไปทำข้อง่าย ๆ ก่อน เมื่อมีเวลาเหลือแล้วจึงค่อยย้อนกลับมาทำใหม่
 6. การเกาะไม่ช่วยให้คะแนนขึ้นเลย นักเรียนควรคิดให้รอบคอบก่อนที่จะขีดตอบ
 7. นักเรียนอย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบนี้
 8. ถ้าโกรธสงสัยให้ยกมือถาม ไม่ต้องกลัวครู
 9. พอไปนี้จะได้เริ่มทำกันจริง ๆ แล้วให้นักเรียนเขียนข้อความต่าง ๆ ที่เห็น
- กระดาษให้เรียบรอยแล้วค่อยฟังครูต่อไป

1. ข้อใดที่ไม่ถือว่าเป็นสาเหตุทำให้เกิด
ลิงแวงลอมเป็นพิษ

- ก. มีรอยน้ํามากขึ้น
- ข. มีโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น
- ค. มีการเพิ่มประชากรของท้องถิ่น
- ง. มีการสร้างสวนสาธารณะมากขึ้น
- จ. มีการปลูกสร้างบ้านเรือนมากขึ้น

2. ทำไมการทำลายป่าจึงนับว่าเป็นสาเหตุ
ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ

- ก. เพราะไม่มีแอ่งน้ำขัง
- ข. เพราะไม่มีที่กักเก็บน้ำไว้
- ค. เพราะไอน้ำในอากาศน้อย
- ง. เพราะป่าไม้เป็นแหล่งผลิตน้ำ
- จ. เพราะป่าไม้เป็นต้นน้ำลำธาร

3. ภูเขาที่มีป่าปกคลุมเปรียบเหมือนข้อใด

- ก. ฝายกั้นน้ำ
- ข. เขื่อนกั้นน้ำ
- ค. แอ่งน้ำหน้าขัง
- ง. ฟองน้ำคอยดูดซับน้ำฝน
- จ. หลังคาบ้านใ้หน้าไหลสะดวก

4. ข้อใดถือเป็นประโยชน์ทางตรงที่มนุษย์ได้จาก
ป่าไม้

- ก. เป็นแหล่งเก็บน้ำ
- ข. ช่วยป้องกันน้ำท่วม
- ค. ช่วยยึดไม่ให้ดินพังทลาย
- ง. ช่วยในการสร้างที่อยู่อาศัย
- จ. ช่วยให้น้ำไหลในแม่น้ำลำคลอง

5. การทำไร่เลื่อนลอยมักพบในภาคใดมากที่สุด

- ก. ใต้
- ข. เหนือ
- ค. กลาง
- ง. อีสาน
- จ. ตะวันออก

6. สาเหตุใดที่มีการทำไร่เลื่อนลอย

- ก. เพราะจะได้เปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย
- ข. เพราะเป็นประเพณีของคนเหล่านั้น
- ค. เพราะจะได้ผลพลอยได้จากการตัดไม้
- ง. เพราะพื้นที่ทำอยู่ไม่อุดมสมบูรณ์เท่าที่ควร
- จ. เพราะพื้นที่ขาดน้ำเพราะส่วนมากอยู่ตามภูเขา

7. สัตว์อะไรที่มีอยู่ในประเทศไทยแห่งเดียวในโลก

- ก. สมัน
- ข. กวาง
- ค. แรค
- ง. หวาย
- จ. สมเสร็จ

8. ข้อใดไม่ถือว่าเป็นประโยชน์ที่ได้จากสัตว์ป่าและสัตว์น้ำ

- ก. ช่วยในการขนย้ายสิ่งของ
- ข. ช่วยในการเพิ่มเศรษฐกิจ
- ค. ช่วยในการกำจัดแมลงและหนอน
- ง. ช่วยในการฟอกอากาศให้บริสุทธิ์
- จ. ช่วยทำลายหนูนาไม่ให้มีจำนวนมาก

9. สัตว์อะไรที่สูญพันธุ์หรือเกือบจะสูญพันธุ์ไปแล้วในประเทศไทย

- ก. หมูป่า
- ข. สิงโต
- ค. เลียงผา
- ง. เสือควา
- จ. สมเสร็จ

10. ข้อใดจัดเป็นทรัพยากรสูญเสีย

- ก. สิงโต
- ข. ทองคำ
- ค. จระเข้
- ง. น้ำบาดาล
- จ. ไม้เบญจพรรณ

11. แร่ธาตุในข้อใดที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงของเครื่องจักรปฏิกรณ์ปรมาณู

- ก. อานหิน
- ข. ทังสแตน
- ค. ยูเรเนียม
- ง. กิโนสคิว
- จ. น้ำมันปิโตรเลียม

12. มลภาวะ หมายถึงข้อใด

- ก. สภาพอากาศถ่ายเทไม่สะดวก
- ข. สภาพที่สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง
- ค. สภาพเป็นพิษที่เกิดขึ้นต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- ง. สภาพสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบกระเทือนต่อมนุษย์
- จ. สภาพอากาศผันแปรและมีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

13. ข้อใดที่ไม่จัดว่าเป็นประโยชน์ที่ได้จากตะกั่ว
- ใช้ผสมในสี
 - ใช้ผลิตตัวพิมพ์
 - ใช้ทำพลาสติก
 - ใช้ผสมในน้ำมันเชื้อเพลิง
 - ใช้ผลิตแบตเตอรี่รถยนต์
14. ก๊าซพิษที่ได้จากท่อไอเสียของเครื่องยนต์คือ
- ไฮโดรเจนซัลไฟด์
 - คาร์บอนไดออกไซด์
 - คาร์บอนมอนอกไซด์
 - อิมโมเนียไฮดรอกไซด์
 - ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์
15. อาหารที่ผสมบอแรกซ์จะมีลักษณะอย่างไร
- สด
 - นุ่ม
 - เปื่อย
 - กรอบ
 - เหนียว
16. ทรัพยากรข้อใดที่ไม่อาจรักษาไว้ได้เลย
- ทองคำ
 - ทุ่งหญ้า
 - ทองแดง
 - น้ำในดิน
 - น้ำมันปิโตรเลียม
17. สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ คือข้อใด
- เกาะ
 - ปากกา
 - กระดาด
 - โรงเรียน
 - สนามหญ้า
18. ถ้าไม่ต้องการให้รถยนต์ส่วนตัวมากรัฐควรจัดการอย่างไรจึงจะดีที่สุด
- งดการซื้อเช่า
 - แบ่งปันน้ำมันแท่นอย
 - จำกัดอายุการใช้รถยนต์
 - เก็บภาษีรถยนต์ให้แพงขึ้น
 - จัดบริการรถเมล์ให้ดีขึ้นกว่าเดิม

19. สันดอน เกิดขึ้นได้อย่างไร
- น้ำไหลเข้า
 - มีสิ่งกีดขวาง
 - น้ำไหลลดเคียว
 - เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
 - การสะสมของดินตะกอน
20. สาเหตุสำคัญที่ทำให้กินซากแร่ธาตุซึ่งเป็นอาหารของพืช คืออะไร
- การเผาหญ้า
 - การใช้ปุ๋ยเคมี
 - การชะล้างพังทลายของดิน
 - การเผาป่าก่อนการเพาะปลูก
 - การปลูกพืชหมุนเวียนมากเกินไป
21. การเกิดน้ำท่วมมาจากสาเหตุอะไรที่สำคัญที่สุด
- ฝนตกชุก
 - ดีเปรสชัน
 - เขื่อนกั้นน้ำพัง
 - ห้วยน้ำล้นล้นลงต้นเขิน
 - การตัดต้นไม้ตามเชิงเขา
22. น้ำเสียเกิดจากสาเหตุอะไรมากที่สุด
- การตัดไม้ทำลายป่า
 - โรงงานอุตสาหกรรม
 - เจ้าหน้าที่ไม่เอาใจใส่
 - มียานพาหนะทางน้ำมากเกินไป
 - ประชาชนทิ้งสิ่งโสโครกลงไปมาก
23. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้อากาศเสีย
- ยวดยานมาก
 - กลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์
 - มีถนนมากในบริเวณจำกัด
 - การมีแหล่งอุตสาหกรรมในเมืองหลวง
 - การปลูกต้นไม้ให้หนาแน่นมากเกินไป
24. จุลินทรีย์ทำหน้าที่อย่างไรในธรรมชาติ
- ผลิตอาหาร
 - แพร่เชื้อโรค
 - บริโภคอาหาร
 - ย่อยสลายซากพืชซากสัตว์
 - รับพลังงานจากแสงอาทิตย์

25. สัมผัสอาหารชนิดใดที่มีอันตราย
- สีสังเคราะห์
 - สีจากผงถ่าน
 - สีเหลืองจากขมิ้น
 - สีเขียวจากใบเตย
 - สีแดงจากดอกกระเจียว
26. การที่ประชากรว่างงานมากเป็นผลให้มีปัญหาประชากรด้านใดมากที่สุด
- เศรษฐกิจตกต่ำ
 - ประชากรมีคุณภาพต่ำ
 - ปริมาณของประชากรมาก
 - ประชากรสุขภาพอนามัยไม่สมบูรณ์
 - ประชากรขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค
27. การเพิ่มของประชากรมีผลในข้อใด
- เกิดปัญหาความสกปรก
 - เกิดปัญหาสุขภาพอนามัย
 - ทรัพยากรธรรมชาติทรุดโทรม
 - เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้น
 - ถูกทุกข้อ
28. ข้อใดไม่ใช่โทษที่เกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี
- คนว่างงาน
 - ความฟุ้งเฟ้อ
 - อากาศเป็นพิษ
 - ขาดแคลนที่อยู่อาศัย
 - อุบัติเหตุมีคนเสียชีวิตมาก
29. สิ่งทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่สำคัญที่สุดคือ
- มนุษย์
 - กาลเวลา
 - เครื่องยนต์ต่าง ๆ
 - โรงงานอุตสาหกรรม
 - สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
30. ข้อใดไม่เกี่ยวกับการทำลายป่าไม้
- น้ำท่วม
 - ดินเสื่อม
 - การพังทลายของดิน
 - สัตว์ป่าลดจำนวนน้อยลง
 - สัตว์ป่าลดความดุร้ายลง

31. การที่โรงงานอุตสาหกรรมมากเกินไปทำให้เกิดปัญหาใดมากที่สุด

- ก. อากาศเสีย
- ข. คนว่างงาน
- ค. แหล่งเสื่อมโทรม
- ง. การทำลายทรัพยากร
- จ. คนชนบทอพยพเข้าสู่เมือง

32. การใช้เทคโนโลยีการเกษตรมากขึ้น ปัญหาที่ตามมาอันคับแค้น คือ

- ก. น้ำเสีย
- ข. ดินเสื่อม
- ค. อากาศเสีย
- ง. ชาวไร่ว่างงาน
- จ. เกษตรกรหันไปทำอุตสาหกรรมมากขึ้น

33. ผลพลอยได้ที่เรารักษาทรัพยากรป่าไม้เอาไว้คือข้อใด

- ก. ป้องกันน้ำท่วม
- ข. ฝนตกคงตามฤดูกาล
- ค. เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า
- ง. ผลผลิตทางเกษตรกรรมอุดมสมบูรณ์
- จ. มีวิวทัศน์สวยงามเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

34. การที่ประเทศมีทรัพยากรมากจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างไร

- ก. มีเศรษฐกิจดี
- ข. มีการใช้จ่ายเงินมาก
- ค. มีสถานที่ท่องเที่ยวมาก
- ง. มีพลเมืองขยันทำมาหากิน
- จ. มีการได้เปรียบดุลการค้ากับต่างประเทศ

35. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหมายความว่าอย่างไร

- ก. การใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด
- ข. การใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด
- ค. การเก็บรักษาทรัพยากรโดยไม่ใช้
- ง. การหาทรัพยากรเพิ่มขึ้นให้มากที่สุด
- จ. การค้นหาทรัพยากรเพิ่มขึ้นให้มากที่สุด

36. การอนุรักษ์ดิน หมายความว่าอย่างไร

- ก. ยกคันดินให้สูง
- ข. ไถดินอยู่เสมอ
- ค. ปลุกพืชคลุมดิน
- ง. ปลุกพืชกันทิศทางลม
- จ. ปลุกพืชที่เก็บเกี่ยวได้เร็ว

37. เพราะเหตุใดการสร้างเขื่อนจึงเป็น
การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

- ก. เพราะป้องกันน้ำท่วม
- ข. เพราะเป็นอ่างเก็บน้ำ
- ค. เพราะมีคลองระบายน้ำ
- ง. เพราะป้องกันน้ำไหลแรง
- จ. เพราะสามารถควบคุมน้ำได้

38. ถ้าน้ำในแม่น้ำเน่า จะมีผลกระทบ
กระเทือนต่อสิ่งใดมากที่สุด

- ก. คน
- ข. พืชน้ำ
- ค. สัตว์น้ำ
- ง. การประปา
- จ. การคมนาคม

39. การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำวิธีใดดีที่สุด

- ก. รักษาป่าไม้
- ข. กำจัดพืชน้ำ
- ค. สร้างอ่างเก็บน้ำ
- ง. ขุดลอกหนองบึง
- จ. เจาะบอบาคาล

40. ข้อใดเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ดีที่สุด

- ก. ปลูกป่า
- ข. ไล่ปศุสัตว์ไม่ให้เข้าป่า
- ค. สร้างบ้านในหุบเขา
- ง. งดส่งไม้เป็นสินค้าออก
- จ. ตัดไม้ที่โตขนาดแล้วปลูกต้นไม้ใหม่แทน

41. สัตว์ป่า หมายถึงสัตว์พวกใด

- ก. สัตว์ที่เกิดอยู่ในป่า
- ข. สัตว์ที่เลี้ยงอยู่ในป่า
- ค. สัตว์ที่เลี้ยงในบ้านไม่ได้
- ง. สัตว์ที่เป็นอาหารในป่า
- จ. สัตว์ที่ประกาศตามพระราชบัญญัติสัตว์ป่า

42. การจับปลาวิธีใดเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ปลา

- ก. จับปลาในเขตสงวน
- ข. จับปลาโดยใช้ไฟฟ้า
- ค. จับปลาในบ่อที่เลี้ยงไว้
- ง. จับปลาโดยใช้แหวนที่มีตาห่าง
- จ. จับปลาที่มีขนาดตัวเล็กที่สุดเท่านั้น

43. การทำนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประสบปัญหาใดมากที่สุด

- ก. ที่ดิน
- ข. เงินทุน
- ค. พันธุ์ข้าว
- ง. ปริมาณน้ำ
- จ. การจำหน่าย

44. แม่น้ำลำธารทุกสายมีต้นกำเนิดมา
จากที่ใด

- ก. ทะเล
- ข. หุบเขา
- ค. ภูเขา
- ง. ป่าไม้
- จ. น้ำตก

45. ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสิ่งแวดล้อมทาง
ภูมิลักษณะเชื่อมโยงกันเป็นวงจร
ส่วนมากจะเกิดจากปัญหาใดเป็นอันดับแรก

- ก. ปัญหามลภาวะ
- ข. ปัญหาประชากร
- ค. ปัญหาทรัพยากรน้อยหรือ
- ง. ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
และเทคโนโลยี
- จ. ไม่มีข้อถูก

46. จากการประชุมที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อ
พ.ศ. 2519 ได้ลงมติว่าต้นกำเนิดของมนุษย์เริ่ม
แรกที่สุดที่ใด

- ก. ยุโรป
- ข. เอเชีย
- ค. แอฟริกา
- ง. อเมริกาใต้
- จ. ออสเตรเลีย

47. ศิลปะประยุกต์ หมายถึงข้อใด

- ก. ศิลปะสร้างเพื่อความศรัทธา
- ข. ศิลปะสร้างขึ้นเพื่อความสวยงาม
- ค. ศิลปะสร้างขึ้นเพื่อเชื่อมั่นทางศาสนา
- ง. ศิลปะสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย
- จ. ศิลปะสร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมทางสังคม

48. ประณีตศิลป์ หมายถึงข้อใด

- ก. ศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อใช้สอย
- ข. ศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อความเชื่อ
- ค. ศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ
- ง. ศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์สุขทางกาย
- จ. ศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อความพอใจและรื่นเริงทางใจ

49. จากที่ประชุมสากลเมืองนิช ประเทศฝรั่งเศส ประเทศไทยได้รับยกย่องเชนไร

- ก. แหล่งอารยธรรมสูงสุดในโลก
- ข. แหล่งโบราณวัตถุมากที่สุดในโลก
- ค. แหล่งศาสนสถานมากที่สุดในโลก
- ง. แหล่งมนุษยสถานมากที่สุดในโลก
- จ. แหล่งโบราณวัตถุสวยงามมากที่สุดในโลก

50. สิ่งสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่เป็นเจ้าของถิ่นอยู่ในพระราชอาณาจักรไทยปัจจุบันทางฝ่ายวิชาการศิลปะเรียกว่า

- ก. ศิลปวัตถุ
- ข. ศาสนศิลป์
- ค. ประณีตศิลป์
- ง. ศิลปะโบราณ
- จ. ศิลปะประยุกต์

51. ข้อใดถือว่าเป็นโบราณสถาน

- ก. เจดีย์
- ข. ภูเขา
- ค. น้ำตก
- ง. ศิลาวารึก
- จ. พระพุทธรูป

52. ข้อใดถือเป็นโบราณวัตถุ

- ก. โบสถ์
- ข. เชือกกันน้ำ
- ค. พระปรารักษ์
- ง. ทาเวือน้ำลึก
- จ. เครื่องปั้นดินเผา

53. ข้อใดเป็นคำกล่าวที่ไม่ถูกต้องของตามหลักการอนุรักษ์โบราณสถานหรือโบราณวัตถุ

- ก. ควรยกเลิกการซื้อขายวัตถุโบราณ
- ข. ถ้าขุดพบวัตถุโบราณควรแจ้งขอเจ้าหน้าที่
- ค. เมื่อขุดพบศพโบราณควรยับยั้งการกระทำทันที
- ง. การซ่อมแซมโบราณสถานโบราณวัตถุควยวัตถุสมัยใหม่
- จ. การทัศนศึกษาโบราณสถานโบราณวัตถุควรดูควยதாகก็เพียงพอ

54. นักทัศนอาจรโบราณสถานโบราณวัตถุที่ดีควรยึดคติใด

- ก. สิบตาเห็นไม่เท่ามือคลำ
- ข. คุณแล้วทองเก็บเป็นที่ระลึก
- ค. ทองจากรีกวาคคนเคยมาเที่ยว
- ง. คิกไม้คิกมือไปฝากเพื่อนฝูง
- จ. คุณแตกมืออย่าทองของจะเสีย

55. การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ และสมบัติของชาติ จำเป็นหรือไม่เพราะเหตุใด
- จำเป็นเพราะเป็นสิ่งมีค่า
 - ไม่จำเป็นเพราะเป็นสิ่งล้าสมัย
 - จำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่มีความงามแล้ว
 - ไม่จำเป็นเพราะเป็นการไม่พัฒนา
 - จำเป็นเพราะเป็นเอกลักษณ์ของชาติ
56. อาชีพใดกระทบกระเทือนการอนุรักษ์ โบราณสถานโบราณวัตถุ โบราณสถานโบราณวัตถุมากที่สุด
- มัคคุเทศก์
 - ภัณฑารักษ์
 - นักธรณีวิทยา
 - นักโบราณคดี
 - พ่อค้าของเก่า
57. ข้อความใดที่แสดงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ใช้ในราชการเท่านั้น
 - สถานที่ราชการห้ามเข้า
 - เฉพาะพนักงานการไฟฟ้า
 - สถานที่ราชการยินดีต้อนรับ
 - อันตราย/เฉพาะเจ้าหน้าที่
58. การซ่อมแซมวัดพระแก้วเนื่องในโอกาสฉลองกรุง 200 ปี เข้าลักษณะใด
- การอนุรักษ์วัฒนธรรม
 - การอนุรักษ์พระศาสนา
 - การอนุรักษ์โบราณสถาน
 - การอนุรักษ์โบราณวัตถุ
 - การอนุรักษ์สมบัติของชาติ
59. หน่วยงานใดที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์
- กรมศิลปากร
 - กรมการศาสนา
 - กรมประชาสัมพันธ์
 - สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 - สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
60. ลักษณะใดไม่เป็นการรักษาสมบัติของชาติ
- ใช้รถประจำตำแหน่งเสมอ ๆ
 - จัดหาทุนซ่อมแซมอยู่เสมอ ๆ
 - พักในบริเวณสถานที่ราชการ
 - จัดสัปดาห์รณรงค์ทำความสะอาด
 - เปิดโอกาสให้ชุมชนมาใช้สถานที่ราชการ.

.....

แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

คำชี้แจงของแบบสอบถามนี้

1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความรู้สึกและความคิดบางประการของนักเรียนในแต่ละข้อไม่มีคำตอบว่าถูกหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุด คือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

2. คำตอบของนักเรียนจะไม่กระทบกระเทือนต่อนักเรียนแต่อย่างใด ไม่ว่าทางตรงและทางอ้อม ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การตอบแบบสอบถาม

ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างในกระดาษคำตอบเพียงช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนที่เกิดขึ้น ดังนี้

ข้อความ	จริงน้อยที่สุด	จริงบ้าง	จริงปานกลาง	จริงมาก	จริงมากที่สุด
1. ข้าพเจ้ามักจะสัมผัสถึงที่คนอื่นพูดกับข้าพเจ้าในทันทีทันใด.....					
2. ข้าพเจ้ามักจะรวมอยู่ในกลุ่มเพื่อนซึ่งรวมเป็นตายกันไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น.....					
3. ข้าพเจ้าชอบพูดในหน้าชั้นหรือในกลุ่มกิจกรรมในห้องเรียน.....					
4. ข้าพเจ้ามักทำอะไรให้หวาดเสียวหรือเสี่ยงอันตราย.....					
5. ข้าพเจ้าชอบเก็บความรู้สึกของทนาย.....					

ข้อความ	จริงน้อยที่สุด	จริงบ้าง	จริงปานกลาง	จริงมาก	จริงมากที่สุด
6. ข้าพเจ้าสนใจเรื่องธุรกิจการเมืองและสังคมมาก.....					
7. ข้าพเจ้าชอบเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม.....					
8. ข้าพเจ้ามักตัดสินใจช้า.....					
9. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ความคิดรอบคอบ.....					
10. ข้าพเจ้าชอบอ่านนิยายเรื่องรักใคร่.....					
11. ข้าพเจ้ารู้สึกสำนึกใจในการพูดคุยกับคนที่เพิ่งรู้จักกันใหม่ ๆ					
12. เมื่อมีอะไรเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยข้าพเจ้ามักจะกลุ้มอกกลุ้มใจ.....					
13. ข้าพเจ้ามักนั่งซึมและคิดอะไรอยู่คนเดียว.....					
14. ข้าพเจ้าไม่ชอบพูดต่อหน้าคนมาก ๆ.....					
15. ปกติข้าพเจ้าเป็นคนอารมณ์ขันเสมอ.....					
16. ข้าพเจ้ามีความว่องไวในการเคลื่อนไหว.....					
17. ข้าพเจ้าชอบการปฏิบัติและทดลอง.....					
18. ข้าพเจ้ารู้สึกเกรงใจคนปกติโดยไม่มีสาเหตุ.....					
19. ข้าพเจ้าวิตกกังวลถึงอนาคต.....					
20. มีคนรู้จักและคุ้นหน้ากับข้าพเจ้ามาก.....					

	ข้อความ	จริงน้อย ที่สุด	จริง บ้าง	จริง ปานกลาง	จริง มาก	จริงมาก ที่สุด
21.	ข้าพเจ้านักปกปิดไม่ให้คนอื่นทราบว่า ข้าพเจ้าเป็นคนช้ำอาย.....					
22.	ในขณะที่เคร่งเครียดหรือตื่นเต้น ข้าพเจ้าขาดการควบคุมตนเอง.....					
23.	ข้าพเจ้าเป็นคนเขาสงกมง่าย.....					
24.	ข้าพเจ้ามีเพื่อนทางเพศมาก.....					
25.	ข้าพเจ้ามักจะฉะเลิการทำงานเพราะ คิดว่ามีความสามารถไม่เพียงพอ.....					
26.	ข้าพเจ้าสนใจในการกีฬา.....					
27.	ข้าพเจ้าชอบการละครและร้องเพลง.....					
28.	ข้าพเจ้ามีความหวั่นเกรงที่จะเกิน คนเคียวเข้าไปในห้องที่มีคนนั่งประชุม หรือคุยกันอยู่แล้ว.....					
29.	ข้าพเจ้ามักจะขี้ระแวง.....					
30.	เมื่ออยู่ในกลุ่มคนมาก ๆ ข้าพเจ้า รู้สึกลำบากใจที่จะหาเรื่องมาคุยกับคน เหล่านั้น.....					
31.	ผู้คนมักทำให้ข้าพเจ้าผิดหวัง.....					
32.	ข้าพเจ้าอยากเป็นนักแสดง.....					
33.	ในเวลาที่ถูกเงินข้าพเจ้ามักจะทำ อะไรที่เกิน ๆ หรือกล้าหาญ.....					

ข้อความ	จริงน้อยที่สุด	จริงบ้าง	จริงปานกลาง	จริงมาก	จริงมากที่สุด
34. ข้าพเจ้าเป็นคนน้ำตาออกง่าย.....					
35. ข้าพเจ้าเป็นคนเปิดเผยไม่อ้อมค้อม.....					
36. เมื่อมีคนมาจ้องมองข้าพเจ้าทำงาน ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญและไม่สบายใจ.....					
37. เมื่อได้พบปะเพื่อนฝูงที่มีความสนุก สนานความสนุกสนานของข้าพเจ้า ดูเหมือนจะหายไป.....					
38. ข้าพเจ้ารู้สึกกระดากอายเมื่อได้ยิน เรื่องลามกอนาจาร.....					
39. ข้าพเจ้ามักจะหวั่นไหวต่อคำพูดของ คนอื่น.....					
40. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองคบเพื่อนได้เร็ว กว่าคนอื่น.....					

๑
การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน
ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

บทคัดย่อ

ของ

ยุทธศาสตร์ นันทราช

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

๑

การศึกษาค้นคว้านี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวกับบุคลิกภาพแสดงตัวที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ
จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 72 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 มี
บุคลิกภาพแสดงตัว 36 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 มีบุคลิกภาพเก็บตัว 36 คน นักเรียนทั้งสองกลุ่ม
ทดลองเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50
นาที เท่ากัน และใช้เนื้อหาในการทดลองเหมือนกัน ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัย
แบบ Randomized Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว (ความเชื่อมั่น .9462) และแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ความเชื่อมั่น .7869) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t - test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง
ที่ 1 สูงกว่ากลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองทั้งสองก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

26.

A COMPARATIVE STUDY OF ACADEMIC ACHIEVEMENT IN SOCIAL STUDIES
BETWEEN INTROVERT AND EXTROVERT PERSONALITY STUDENTS
BY GROUP PROCESS METHOD

AN ABSTRACT
BY
YUTHASART NUNTARACH

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1982

8.

The purpose of this study were to compare the academic achievement in Social Studies between introvert and extrovert personality students by Group Process method.

The subjects were 72 students of Mathayom Suksa one at Mathayomwarichaphum School, Amphur Warichaphum Changwat Sakonnakhon, during the second semester of 1981 academic year. The students were divided into 2 groups after of questionnaire of introvert-extrovert personalities (reliability = .9462); thirty-six extrovert personality students were randomly selected as an experimental group I and thirty-six introvert personality students as an experimental group II. The students in both experimental groups were studied by Group Process method, in the same content for 20 periods. The research design of this experiment was the Randomized Pretest-Posttest Design. The gather of this data was to used the questionnaire of introvert-extrovert personalities and Social Studies Achievement Test (reliability = .7869). The t-test was used for the data analysis.

The findings were that social studies achievement of the experimental group I and group II were significant different at the .01 confidence level and the development of social studies achievement of the experimental group I and group II were significant different at the .01 confidence level too.